

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE İBRANIN SÖZLEŞME VE KARAR
ÇERÇEVESİNDE ETKİSİ VE SONUÇLARI

HALİS KARADEMİR
1430237017

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Mehmet Fahrettin ÖNDER

ISPARTA-2017

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin Adı Soyadı	Halis KARADEMİR	
Anabilim Dalı	Özel Hukuk	
Tez Başlığı	Anonim Şirketlerde İbra, Etkisi ve Sonuçları	
Yeni Tez Başlığı ¹ (Eğer değişmesi önerildi ise)	Anonim Şirketlerde İbranın Sözleşme ve Karar Gerçeğinde Etkisi ve Sonuçları	
<p>Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümleri uyarınca yapılan Yüksek Lisans Tez Savunma Sınavında Jürimiz 17.12.2017 tarihinde toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Yüksek Lisans tezi için;</p> <p>☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUĞU²</p> <p>ile aşağıdaki kararı almıştır.</p> <p>☒ Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarılı bulunmuş ve tez KABUL edilmiştir. ☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ³ kararlaştırılmıştır. ☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarısız bulunmuş ve tezinin REDDEDİLMESİ⁴ kararlaştırılmıştır.</p>		
TEZ SINAV JÜRİSİ	Adı Soyadı/Üniversitesi	İmza
Danışman	Doç.Dr. M. Rahatlı Önder	
Jüri Üyesi	Doç.Dr. Bural Adıgüzel	
Jüri Üyesi	Yrd. Doç.Dr. Süleyman DOST	
Jüri Üyesi		
Jüri Üyesi		

¹ Tez başlığının DEĞİŞTİRİLMESİ ÖNERİLDİ ise yeni tez başlığı ilgili alana yazılacaktır. Değişme yoksa çizgi (-) konacaktır.

² OY ÇOKLUĞU ile alınan karar için muhalefet gerekçesi raporu eklenmelidir.

³ DÜZELTME kararı için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır.

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV YÖNETMELİĞİ Madde 28-(4) Tezi hakkında DÜZELTME kararı verilen öğrenci sınav tarihinden itibaren en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur.

⁴ Tezi REDDEDİLEN öğrenciler için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır. Tezi reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Anonim Şirketlerde İbranın Sözleşme ve Karar Çerçevesinde Etkisi ve Sonuçları” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

HALİS KARADEMİR
17.07.2017

ÖZET

Anonim şirketlerde genel kurulun alacağı bir kararla yönetim kurulu üyelerinin sorumluluktan kurtarılması ve onlara güven duyulmasına ibra denir. Bu yönüyle ibra bir sorumluluktan kurtarma kurumudur. İbra kararı ile yönetim kurulu üyelerinin ilgili faaliyet dönemindeki ibranın kapsamına giren bütün iş ve işlemler nedeniyle sorumluluğuna gidilmeyeceği beyan edilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nda, kuruluştan doğan sorumluluğun ibrası ile sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrası aynı koşullara bağlanmıştır. Yine, ibra olağan genel kurulun zorunlu gündem maddesi haline getirilmiştir. Örtülü ibraya ilişkin hükümde değişiklik yapılmış ve bu durum çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. İbra kararının genel kurul kararıyla kaldırılamayacağı hüküm haline getirilmiş ve ilk defa TTK ile ibra kararının etkisi düzenlenmiştir. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (eTTK)'nda sorumluluk davası açılmasına yönelik azınlık hakkı TTK'ya alınmamıştır. İbra kararında azınlık hakları ve oy hakkından yoksunluk gibi hükümlerin ayrıca değerlendirilmesi gerekli hale gelmiştir.

İç denetim sisteminin en etkili aktörü olan ibra kararları, anonim şirketlerle ilgili gelişmelerde geline nokta önemini hiç yitirmemiştir. Anonim şirketlerin gerek faaliyet alanı gerekse kanuni zorunlu tür olarak kurulması yönetim ve sorumluluk anlayışında birtakım farklılıkların doğmasına sebep olmuştur. Özellikle bankalara ait düzenlemeler sorumluluk ve ibra konularında tartışmalara yol açmıştır.

TTK ile ibraya ilişkin yeterli düzeyde olmasa da, çeşitli değişiklikler yapılmıştır. İbranın hukuki niteliğine yönelik tartışmalar hala devam etmektedir. İbraya ilişkin TTK'nın düzenlemesi doktrinindeki görüşler ve Yargıtay'ın TTK döneminde verdiği kararlar değerlendirilerek yeniden yorumlanması gereği duyulmuştur.

Anahtar Kelimeler

İbra, Anonim Şirket, İbranın Etkisi, Türk Ticaret Kanunu

ABSTRACT

Discharge is defined as a decision taken by the general assembly of joint stock companies to relieve the members of the board of directors from their responsibilities and to trust them. This is the way to get rid of a liability. It is declared that the responsibility of the members of the board of directors will not be subject to responsibility due to all the works and transactions that fall within the scope of discharge in the related activity period.

In the Turkish Commercial Code numbered 6102, liability arising from the foundation of the joint stock company and the liability arising from capital increase are bound to the same conditions. In addition, discharge has become the mandatory agenda of the ordinary general assembly. Additionally an amendment has been made to the disguised discharge. Minority right pertaining to opening the liability case in the Turkish Commercial Code No. 6762 is not included in the Turkish Commercial Code No. 6102. Separate evaluation of the provisions such as minority rights and lack of voting rights became necessary in the order of discharge.

The most effective actor in the internal audit system, the decisions of discharge, has never lost its importance in the development of joint-stock companies. The establishment of joint stock corporations as legal compulsory, both in terms of scope and activity, has caused some differences in the understanding of management and responsibility. Especially banking arrangements have led to debates in terms of responsibility and discharge.

Although the TTK is not at a sufficient level, various changes have been made about discharge. Debates about the legal nature of discharge still continue. It has been necessary that the regulation of TTK related to discharge, the opinions of the doctrine and decisions of the Court of Cassation in the period of TTK have to be evaluated and re-interpreted.

Key Words

Discharge, Joint Stock Company, Effect of Discharge, Turkish Commercial Code

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI.....	ii
YEMİN METNİ SAYFASI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	x
ÖNSÖZ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK İBRA

I. İBRA KAVRAMI

A. Genel Olarak.....	3
B. Roma Hukuku'nda İbra.....	4
C. Mecelle'de İbra.....	5
D. Cumhuriyet Döneminde İbra.....	7
1. 865 Sayılı Ticaret Kanunu'nda İbra.....	7
2. 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda İbra.....	8

II. BORÇLAR HUKUKU'NDA İBRA

A. İbra Kavramı.....	9
B. İbra Sözleşmesinin Konusu.....	12
C. İbra Sözleşmesinin Tarafları.....	14
D. İbra Sözleşmesinin Hukuki Niteliği.....	14
E. İbra Sözleşmesinin Sonuçları.....	16

III. ANONİM ŞİRKETLER HUKUKU'NDA İBRA KAVRAMI

A. Anonim Şirketler ve İktisadi Önemi.....	17
B. Anonim Şirketin İşleyişi.....	19
C. İbra Kavramında Tüzel Kişiliğe Özgülük.....	20
D. Borçlar Hukuku'ndaki İbradan Farkı.....	22
E. İbranın Hukuki Niteliği.....	23

1. Menfi Borç İkrarı Görüşü.....	24
2. Şahsi Def'i Görüşü.....	26
3. Onay Görüşü.....	27
4. Sulh Görüşü.....	27
5. Makbuz Görüşü.....	29
6. Görüşümüz.....	30
F. İbranın Türleri.....	31
1. Açık İbra.....	31
a. Genel İbra	32
b. Özel İbra.....	33
2. Örtülü İbra.....	34
a. Kavram	34
b. Örtülü İbranın Şartları.....	35

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE İBRA KARARI

I. GENEL KURULUN İBRA KARARI

A. İbrayı Gerektiren Hukuki Sebepler.....	38
1. Hesap Verme İlkesi.....	38
2. Pay Sahiplerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı.....	40
B. Genel Kurulda İlgililer Hakkında İbra Kararı Alınması.....	44
1. İbra Kararı.....	44
2. İbra Kararının Şartları.....	45
a. Kuruluş veya Sermaye Artırımında İbra.....	45
(1) İbra Edilecek Kişilerin Tespiti.....	47
(2) Kuruluş veya Sermaye Artırımında İbranın Şartları.....	48
b. Faaliyet Döneminde İbra.....	49
(1) İbra Kapsamındaki Kişiler.....	50
(2) Faaliyet Döneminde İbranın Şartları.....	51

(3) Tek Kişilik veya Kapalı Tip Anonim Şirketlerde İbra Kararı Alınmasında Özel Durumlar.....	54
3. İbra Kararının Maddi Kapsamı.....	55
C. İbra Kararında Nisap ve Oy Hakkından Yoksunluk.....	57
1. İbra Kararında Genel Kurulun Toplantı ve Karar Nisapları.....	57
2. İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk.....	58
a. Genel Olarak.....	58
b. İbra Kararında Oy Hakkından Yoksun Kişiler.....	60
c. Oy Hakkından Yoksunluğun Nisaplara Etkisi.....	65
d. Oy Hakkından Yoksunluk Kurallarına Aykırılığın Yaptırımı....	65
D. İbra Kararının Kaldırılmaması ve Bankacılık Uygulamasındaki Durum.....	66
1.İbra Kararının Kaldırılmaması.....	66
2. Bankacılık Uygulamasına Göre İbranın İptali.....	68
II. İBRA KARARINDA AZINLIĞIN KORUNMASI	
A. Genel Olarak.....	69
B. Kuruluştan veya Sermaye Artırımından Doğan Sorumluluğun İbrasına Engel Olma Hakkı.....	72
III. İBRA KARARINDA SAKATLIK HALLERİ	
A. Genel Olarak	75
B. İbra Kararının Yokluğu.....	76
C. İbra Kararının Butlanı.....	78
D. İbra Kararının İptal Edilebilirliği.....	79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İBRA KARARININ ETKİSİ VE SONUÇLARI

I. İBRA KARARININ ETKİSİ

A. İbra Kararının Şirketin Açacağı Sorumluluk Davasına Etkisi.....	81
B. İbra Kararının Pay Sahiplerinin Açacağı Sorumluluk Davasına Etkisi..	83
1. Doğrudan Zararlar Bakımından.....	83

2. Dolayısıyla Zararlar Bakımından.....	85
C. İbra Kararının Alacaklıların Açacağı Sorumluluk Davasına Etkisi.....	89
1. Doğrudan Zararlar Bakımından.....	89
2. Dolayısıyla Zararlar Bakımından.....	90
D. Sakat İbra Kararlarının Açılacak Sorumluluk Davasına Etkisi	91
E. İbra Kararının Bankacılık Kanunu Uyarınca Açılacak Şahsi İflas Davalarına Etkisi.....	92
F. İbra Kararının Farklaştırılmış Teselsül Hükümlerine Göre Sorumluluğa Etkisi.....	93
II. GENEL KURULUN İBRA ETMEME KARARININ SONUÇLARI	
A. İbrayı Talep Hakkı.....	95
B. İbra Talebinin Reddi.....	97
1. Genel Kurulun İbra Talebinin Reddi Kararı Vermesi	97
2. İbra Talebine İlişkin Ret Kararın İptali İstemi.....	98
3. İbra Talebinin Reddinin Sonuçları.....	102
C. İbra Davası.....	103
1. Genel Olarak.....	103
2. İbra Davasının Tarafları, İspat Yükü Ve Kararın Etkisi.....	105
SONUÇ.....	108
KAYNAKLAR.....	113
ÖZ GEÇMİŞ.....	120

KISALTMALAR

Bank	: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu
Bkz/bkz	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
E.	: Esas
eTTK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
eBK	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBK	: İsviçre Borçlar Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
KoopK	: 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
m.	: Madde
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa sayısı
S.	: Sayı
SerPK	: 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
Y.	: Yargıtay

ÖNSÖZ

Akademik hayatımın başında, bir eser meydana getirmenin bu kadar çok fazla emek ve sabır gerektireceğinin farkında değildim. Çoğu zaman ümitsizliğe kapılsam da, neticede beni var eden, akademiye bir iz bırakmamı sağlayacak olan bu eseri bitirmenin haklı gururunu yaşıyorum. Aslında hiçbir tez bitmiş sayılmaz, her tez biraz eksiktir. Bu tezi tamamlayacak olan da değerli hocalarımın kıymetli görüşleri olacaktır.

En başta sabırla beni hep destekleyen ve dualarını eksik etmeyen AİLEME teşekkürü bir borç bilirim. Tez konumun belirlenmesi aşamasına kadar desteklerini esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Metin TOPÇUOĞLU'na, tezin yazılma aşamasında her zaman yanımda olan mesai arkadaşım Arş. Gör. Ali Gökhan GÖLÇEK'e ve akademiye adım atarken değerli görüşleriyle yolumu aydınlatan Doç. Dr. Burak ADIGÜZEL ve Doç. Dr. Ayşe Gül KÖKSAL'a ve tezimin ilk aşamasından son cümlesine kadar okuyarak, fikir beyan ederek ve yol göstererek katkı sağlayan, iyi bir akademisyen olmam için çaba sarf eden kıymetli hocam Doç. Dr. M. Fahrettin ÖNDER'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

13.07.2017

Halis KARADEMİR

GİRİŞ

Sermaye şirketlerinin en önemli temsilcisi olan anonim şirket, kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç için kurulabilir. Sınırlı sorumluluk ve tüzel kişilik perdesinin arkasında sağlanan imkanlarla anonim şirketler ilk ortaya çıktıkları yıllardan beri sosyal ve ekonomik hayatı derinden etkilemiş, çok büyük derecede imkanlar ve katkılar sağlamışsa da aynı oranda yıkıntı ve skandallara da yol açmıştır. Olumlu ve olumsuz faktörlerin yanında anonim şirketlerin ülke ekonomisi açısından da büyük öneme sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ülke ekonomisine katkısı büyük olan bankacılık, sigorta, sermaye piyasası, finansal kiralama, faktoring gibi bir çok alanda faaliyet gösterecek olan şirketlerde kanunen zorunlu tür olarak anonim şirket belirlenmiştir. Ülke ekonomisine etki gücü ve küçük tasarrufların da korunması gereği, kamu otoritesinin de çeşitli şekilde bu faaliyetleri denetim altına almasını zorunlu kılmıştır. Bu da özel hukukun bir dalı olan şirketler hukukunu, kamu hukukuna yaklaştıran ekonomi hukuku alanına doğru itmiştir. Hatta denilebilir ki bankacılık hukuku tamamıyla ekonomi hukuku alanındadır.

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) ile şirketler hukukuna ilişkin bir çok yenilikle birlikte anonim şirketler hukukunda ve özellikle de yönetim kurulu ile ilgili bir çok hüküm de değişikliğe uğramıştır. Yönetim kurulunun yapısından üye sayısına, üyelerin seçiminden azline ve delegasyondan sorumluluğa kadar yapılan değişiklikler bu minvalde sayılabilir. 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu'nda (eTTK) anonim şirketin zorunlu organı olan denetçiler de yeni Kanunda organ olmaktan çıkarılmış ve bağımsız denetim sistemi öngörülmüştür. Yönetim kurulunda ve denetim sistemindeki bu değişikliklerin ibra konusuna yansıyan neticelerinin de tartışılması gereği ortaya çıkmıştır. İbra konusunda da getirilen yeni düzenlemelerin eTTK dönemindeki görüşlerden yararlanılarak yeniden yorumlanması da bu tezin yazılmasının en önemli sebebini oluşturmaktadır.

İç denetimin en etkili araçlarından biri olan ibra konusu, anonim şirketin modern ve teknolojik gelişmelerden etkilenen yapısı ve buna uygun güncel mevzuat düzenlemesi olan TTK'nın sorumluluk hükümleri ile daha da önemli hale gelmiştir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2017 yılı Nisan ayı veri bültenine göre, ülkemizde faal olarak bulunan anonim şirket (110.957), limited şirket ve kooperatiflerin toplam sayısı 884.269'dur.

Anonim şirketlerdeki sorumluluğa ilişkin hükümlerin ve buna bağlı olarak da ibraya ilişkin hükümlerin, anonim şirket dışında limited şirketlere (TTK.m.644) ve kooperatiflere (KoopK.m.98) de uygulanacak olması, ibraya ilişkin hükümlerin ne denli önemli olduğunu ortaya koyacak niteliktedir.

Anonim şirketler, şirket demokrasisinin sonucu olarak azınlığın haklarını da koruyan, çoğunluk ilkesine göre yönetilir. Bu çoğunluk, gücünü sakınarak kullanmalıdır. Çoğunluk gücünün hakim olduğu yönetimin sağlıklı işlemesi de zaruridir. Anonim şirket yönetiminin sağlıklı işlemesini sağlayan ve adeta otokontrol mekanizmasını teşkil eden ibra kararları ve bu kararların etkileri ve sonuçları tezin konusunu oluşturmaktadır. Tez üç bölümden oluşmaktadır.

Tezin ilk bölümünde ibra kavramının, Roma hukuku, Mecelle ve Borçlar hukuku bakımından ifade ettiği anlam üzerinde durulacaktır. Bu kavramların açıklanmasından sonra anonim şirketler açısından ibranın ifade ettiği anlam ve Borçlar hukukundaki ibra sözleşmesinden farklı yönleri üzerinde durulacak olup, ibranın hukuki niteliği ve son olarak ibranın türlerine değinilecektir.

İkinci bölümde, ilk olarak anonim şirketin tanımı, iktisadi önemi ve işleyişi açıklanacaktır. Genel kurulun ibra kararı almasının temelleri açıklanıp, ibra kararının şartları, ibra kararında oy hakkından yoksunluk, azınlığın korunması ve ibrada sakatlık halleri gibi konular incelenecektir ve TTK'nın yürürlüğe girdiği tarihten beri oluşan doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararları ışığında tartışılacaktır.

Üçüncü bölümde ise genel kurulun ibra kararının etkisi ve sonuçları üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda ibra kararının şirket, pay sahipleri ve alacaklılar bakımından etkisi ve sonuçları, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu düzenleyen farklılaştırılmış teselsül hükümlerine etkisi, ibra edilememenin sorumlular üzerindeki sonuçları kanun, yargı kararları ve doktrindeki görüşler değerlendirilerek incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK İBRA

I. İBRA KAVRAMI

A. Genel Olarak

Türk hukukunda yerleşik bir uygulaması olan ibra kavramının sözlük anlamı “beri kılma, temize çıkarılma, aklanma, alacak verecek kalmadığını beyan, borçtan kurtarmak, sağlamlaştırmak; derneklerle ticari şirketlerin, organlarını, yönetim kurullarını sorumluluktan kurtarma, yaptıklarının doğru olduğunu kabul etme” demektir ve ibra kelimesi dilimize Arapçadan geçmiş olup -ber’- kökünden gelmektedir¹.

Hukuk terminolojisinde ibra ile kastedilen anlam, “borçluyu borcundan kurtarmak, alacaklının bir hakkından tamamen veya kısmen vazgeçmesi” şeklinde tarif edilebilir².

İbra kelimesi günlük dilde pek kullanılmamakla birlikte, hukuki işlemlerde ibra kelimesiyle çok sık karşılaşılır. Bir spor kulübünün yönetiminin ibra edilmesi, bir derneğin veya şirketin yönetim kurulunun ibra edilmesi, bir borç ilişkisinin taraflarının edimlerini ifa ettikten sonra ibralaşması yahut alacaklının hakkını almadığı halde borçluya anlaşarak onu ibra etmesi gibi durumlarda ibra kavramıyla, hukuki niteliği aynı olmasa da, genelde karşılaşılır³.

İbranın doktrinde ve Yargıtay kararlarında çeşitli tanımları yapılmıştır. Esasen yapılan tanımlara bakıldığında meselenin borçlar hukuku ya da ticaret hukuku alanına girmesine, ibranın hukuki niteliğine, göre yapılan tanımlar da değişmektedir.

---

¹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2015, s.464; Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türki*, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.59; Cengiz Yelbaşı, *Fransızca-İngilizce-Almanca Karşılıklarıyla Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü*, Sim Matbaacılık, Ankara, 2014, s.263-264

² Zühtü Aytaç, *Anonim Ortaklıklarda İbra*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982, s. 7; Türk Hukuk Lûgati, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1998, s. 139

³ Aytaç, s.7; Aydın Çelik, *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 11

Hukuki niteliği ne olursa olsun ibra ile varılması istenen netice, borçlunun borcunu ifa etmeksizin borcundan kurtarılmasıdır. Bu özelliği dolayısıyla ibra, bir sorumluluktan kurtarma kurumudur⁴.

B. Roma Hukuku'nda İbra

Roma hukukunda borcun sona erme sebepleri gerek Ius Civile gerekse Ius Honorarium (Pretor hukuku) bakımından farklı sonuçları ile birlikte düzenlenmiştir⁵. Ius Civile tarafından borcun sona ermesinde borç ilişkisi doğrudan doğruya, kendiliğinden sona ererken, Ius Honorarium tarafından borcun sona ermesinde borç ilişkisi, Ius Civile açısından devam ederdi ancak pretorun tanıdığı bir exceptio ile ve dava sırasında sona ererdi⁶.

Roma hukukunda, ibra borcun sona erme sebepleri içinde yer almıştır. Roma hukukuna göre ibrada, alacaklı borçlusunu sıkı şekil şartlarına bağlı olarak ibra edebiliyordu⁷. Roma hukukunda ibra sözleşmesi borçlunun da rızasını gerektiren iki taraflı bir hukuki işlemdir⁸. Alacaklı ile borçlu, borcun ödenmeyeceği (ibra edileceği) konusunda anlaşılırsa, borç kendiliğinden (ipso iure) sona erer⁹.

Roma hukukunda ibra sonucu doğuran muameleleri Ius Civile ve Ius Honorarium bakımından ayrı ayrı değerlendirmek gerekir.

Ius Civile'nin ibra şekline acceptilatio denirdi¹⁰. Ius Civile açısından bakıldığında eski dönem Roma hukukunda dar anlamda borç ilişkisini ortadan kaldırabilmek için bu ilişkiyi doğuran işlem ile aynı cinsten fakat aynı işlemin zıddı olan (contrarius actus) işlemi yapmak gerekirdi¹¹. Başlangıçta bu işlem yani şekilci (yazılı) ibra (acceptilatio), yazılı sözleşmelerin ortadan kaldırılması için kullanılmaktaydı. Klasik dönemin sonlarına

⁴ Aytaç, s.7; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s.724

⁵ Ius Civile bakımından borcun sona erme sebepleri, solutio (ifa), acceptilatio (ibra), novatio (yenileme), confusio ve ödeme imkansızlığıdır. Ius Honorarium bakımından borcun sona erme sebepleri ise, pactum de non petendo (ibra anlaşması ya da alacağı talep etmeme taahhüdü), compensatio (takas)dır. Bkz. Türkân Rado, *Roma Hukuku Dersleri Borçlar Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2016, s.174

⁶ Rado, s.174

⁷ Aytaç, s.8-9; Bülent Tahiroğlu, *Roma Borçlar Hukuku*, Der Yayınları, İstanbul, 2005, s.96; Rado, s.180

⁸ Mustafa Alper Gümüş, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s.30; Rado, s.180

⁹ Tahiroğlu, s.95

¹⁰ Ziya Umur, *Roma Hukuku Ders Notları*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1999, s.327

¹¹ Gümüş, s.30

doğru genel bir borcu sona erdirme şekli olarak (sözlü) acceptilatio kabul edilmiştir¹². Daha sonra, Iustinianus hukukunda, taraf iradelerinin önem kazanmasıyla sözlü şekle uyma mecburiyeti de ortadan kaldırılmıştır¹³.

Ius Honorarium açısından ibra, pactum de non petendo (talep etmeme anlaşması) olarak ortaya çıkmıştır¹⁴. Pactum de non petendo (şekilsiz ibra), alacaklı ve borçlunun şekle bağlı olmaksızın anlaşarak alacaklı tarafından alacağın talep edilmeyeceğinin kararlaştırılmasıdır¹⁵. Bu borcun def'î yoluyla sona ermesi şeklindedir¹⁶.

Ius Civile bakımından ibrada (acceptilatio) mevcut borç doğrudan doğruya, hukuken sona ererken; Ius Honorarium bakımından ibrada (pactum de non petendo) ise, borç doğrudan sona ermez, anlaşma def'îne yol açardı¹⁷.

Yine acceptilatio'da esas borca bağlı fer'î nitelikteki borçlar da sona ererken, pactum de non petendo'da ise fer'î nitelikteki borçlar istisnaen sona ererdi¹⁸.

C. Mecelle'de İbra

Hukuk tarihinde önemli bir yeri olan ve İslam özel hukukunda çok sayıda uygulaması bulunan ibra, Osmanlı Şer'îye Sicillerinde de bir çok örneğine rastlanılan hukuksal bir kurumdur¹⁹. İbra, Mecellede (Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye) 'Kitab'ül-Sulh Ve'l-İbra' başlıklı on ikinci kitapta ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olup bir giriş ve dört bölümden oluşmaktadır. İslam hukukunda, modern anlamda anonim şirket olmamasına rağmen, ibra kavramı hukukumuza Mecelle'den gelmiştir²⁰.

Mecellenin 1536'ncı maddesinde ibra iki kısım olarak düzenlenmiştir. Bunlar ibrâ-i iskat ve ibrâ-i istiyfadır. Hak düşürücü ibra diyebileceğimiz "*ibrâ-i iskat, bir kimsenin diğer kimsede olan hakkının tamamını ortadan kaldıran veya bir miktarını*

---

¹² Gümüş, s.31

¹³ Gümüş, s.32; Tahiroğlu, s.96

¹⁴ Tahiroğlu, s.96; Umur, s.328

¹⁵ Gümüş, s.32; Rado, s.182

¹⁶ Tahiroğlu, s.100

¹⁷ Gümüş, s.29; Rado, s.181-183

¹⁸ Tahiroğlu, s.100

¹⁹ Halil Cin-Ahmet Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, C.2 Özel Hukuk, Konya, 1989, s.213; Gümüş, s.34

²⁰ Aytaç, s.8

*indirip, eksilterek o kimseyi sorumluluktan kurtarmaktır(Mecelle.m.1536/1)''²¹. Diğer bir ifadeyle ibrayı iskat(ibrâ-i iskat), bir kimsenin diğerinde olan hakkını almaksızın tamamen ortadan kaldırması veya bir miktarını indirmesi şeklinde gerçekleşen ivazsız ibradır²². Diğerisi ise hak tanıyıcı ibra diyebileceğimiz “*ibrâ-i istiyfa, bir kimsenin diğer kimsede olan hakkını kabz ve elde etmiş olduğunu itiraf etmesinden ibarettir, bu yönüyle bir tür ikrardır(Mecelle.m.1536/2)''²³. İbrayı istifanın(ibrâ-i istiyfa) diğer bir tanımı da, bir kimsenin diğerinden olan hakkını almış olduğunun ikrar edildiği ivazlı ibradır²⁴. İbrayı iskat kurucu nitelikte olmasına karşın, ibrayı istifa açıklayıcı niteliktedir²⁵.**

Mecellede ibranın türleriibrâ-i hass(özel ibra) veibrâ-i âmm(genel ibra) olmak üzere iki çeşittir. İbrâ-i hass, Mecellenin 1537'nci maddesinde “*bir ev veya çiftlik veya bir sebepten alacak davası gibi bir hususla ilgili bir davadan bir kimseyi ibra etmektir*” şeklinde düzenlenmiştir. İbrâ-i âmm ise, Mecellenin 1538'inci maddesine göre; “*bir kimseyi bütün davalardanibrâ etmektir*”²⁶.

Mecelleye göre ibranın geçerli olabilmesi için borçlunun kabulüne ihtiyaç duyulmaz. Ancak borçlu, kabul beyanından önce ibrayı reddederse ibra geçerli olmaz(Mecelle m.1568)²⁷.

Mecellenin ibra ile ilgili diğer hükümlerine göre; “*çocuk ile akıl hastası ve bunağın yaptığı kayıtsız şartsız ibra düzgün bir işlem olmaz(m.1541). Bir kimse filan ile dava ve çekişmem yoktur ve filanda hakkım yoktur ve filan ile davamdan feragat ettim veya vazgeçtim ve filanda hakkım kalmadı ve filandan hakkımı tamamen aldım dese onuibrâ etmiş olur(m.1561). Bir kimse diğerini hakkındanibrâ edince o hakkı düşmüş olur. Artık onu dava edemez(m.1562). İbrâ, yapıldığı tarihten sonrasını kapsamaz(m.1563). Vefat eden kimseyi borcundanibrâ etmek hukuka uygundur(m.1569)''²⁸.*

²¹ “*İbrâ-i iskat, bir kimse diğer kimesnede olan hakkının tamamını iskat yahut bir miktarını hat ve tenzil ile ol kimesneyi beri kılmaktır*”. Cengiz İlhan, *Günümüz Türkçe'siyle Mecelle*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011, s.466-467; İbrahim Ural-Salih Özcan, *Sadeleştirilmiş Mecelle(Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye)*, Fey Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, s.320

²² Aytaç, s.8; Türk Hukuk Lûgatı, s. 139; Hayri Domaniç, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi II*, Temel Yayınları, İstanbul, 1988, s.399

²³ “*ibrâ-i istiyfa bir kimse diğer kimesneden hakkını kabz ve istiyfâ eylemiş olduğunu i'tiraf etmekden ibaret olarak bir nevi ikrardır*”. İlhan, s.466-467; Ural-Özcan, s.320

²⁴ Aytaç, s.8; Türk Hukuk Lûgatı, s. 139; Domaniç, s.398

²⁵ Aytaç, s.8

²⁶ İlhan, s.466-467

²⁷ Cin-Akgündüz, s.213

²⁸ İlhan, s.469-479; Ural-Özcan, s.322-331

Mecelle diğ er düzenlemelerinde oldu ğ u gibi ibra düzenlemesinde de kazuistik bir metot izlemiştir. İslam hukuku ile günümüz hukuku önemli açıdan farklı olsa da ibra konusunda örtüşen bir çok hüküm bulunmaktadır²⁹. Günümüz ibra düzenlemeleri ibrayı iskat yani ivazsız ibra niteliğ inde olup, ibrayı istifa gerek kanunlarımızda gerekse doktrinde yer bulamamıřtır³⁰.

D. Cumhuriyet Döneminde İbra

1. 865 Sayılı Ticaret Kanunu'nda İbra

26.05.1926 tarih ve 865 sayılı Ticaret Kanunu'nun³¹ ibrayı düzenleyen iki maddesi vardır. Mezkur Kanunun 309'uncu maddesinde, *“Messiselerin ve meclisi idare azasının ve murakıpların mevaddı nife mucibince tbi oldukları mesuliyetler şirketin tarihi tescilinden itibaren beş sene mürur etmedikçe sulh ve ibra suretile iskat edilemez. Bu müddetin mürurundan sonra sulh ve ibra ancak heyeti umumiyenin tasdikile tamam olur. Bununla beraber şirket sermayesinin onda birini temsil eden hissedarlar sulh ve ibranın tasdikına muhalif iseler sulh ve ibra heyeti umumiyeye tasdik edilemez.”* hükmü düzenlenmiştir. Yine aynı Kanunun 379'uncu maddesinde, *“Bilançonun tasdikına dair olan heyeti umumiye kararı aksine sarahat olmadı ğ ı halde Meclisi idare azasile müdürler ve murakıpların ibrasını mutazammındır. Mamaşih bilnoda bazı cihetler meskt kalmış veyahut bilno şirketin vaziyeti hakikiyesinin tezahürüne mni yanlış bir takım hususatı mübeyyin bulunmuş ise heyeti idare azasile müdürler ve murakıplar bilnonun tasdikile beraet istihsal etmiş olmazlar.”* hükmü düzenlenmiştir.

Dili oldukça a ğ ır olan 865 sayılı Ticaret Kanunu'nda, kuruluşta ibra ve faaliyet döneminde yönetim kurulu ve denetçilerin ibrasını düzenleyen bu iki hüküm dışında ibraya ilişkin başka bir düzenleme bulunmamaktadır.

---

²⁹ Gümüş, s.36

³⁰ Aytaç, s.8

³¹ Tam metin için bkz. (http://www.kanunum.com/files/kanun_tbmm_c004_00865.pdf, Erişim Tarihi: 02.04.2017)

2. 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda İbra

6762 sayılı eTTK³² ibraya ilişkin çeşitli hükümler bulunmaktadır. İbra başlıklı 310'uncu maddeye göre, *“Kurucuların ve idare meclisi azalarının ve murakıpların, yukarıki maddeler gereğince tabi oldukları mesuliyetler, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra suretiyle iskat edilemez. Bu müddetin geçmesinden sonra sulh ve ibra ancak umumi heyetin tasdikiyle tamam olur. Bununla beraber esas sermayenin onda birini temsil eden pay sahipler sulh ve ibranın tasdikına muhalif iseler, sulh ve ibra umumi heyetçe tasdik olunamaz.”* Kuruluş aşamasında ibrayı düzenleyen bu hüküm 865 sayılı Ticaret Kanunu'nun 309'uncu maddesine karşılık gelmektedir ve beş yıllık zamanaşımı süresi dört yıl olarak düzenlenmiştir. Maddede kuruluştan doğan sorumluluktan ibra edilmesinin şartları düzenlenmiştir.

Yine eTTK'nın ibra başlıklı 380'inci maddesine göre, *“Bilançonun tasdikına dair olan umumi heyet kararı, aksine sarahat olmadığı takdirde, idare meclisi azalarıyla müdürler ve murakıpların ibrasını tazammun eder. Bununla beraber bilançoda bazı hususlar belirtilmemekte veyahut bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine mani yanlış bir takım hususları ihtiva etmekte ise, idare meclisi azalarıyla müdürler ve murakıplar, bilançonun tasdikiyle ibra edilmiş olmazlar.”* Esas itibariyle hüküm örtülü ibrayı düzenlemiştir.

eTTK'nın ibraya temas eden diğer hükümlerini de zikretmek gerekir. eTTK'nın 313'üncü maddesinde yönetim kurulunun genel kurulca ibrasına kadar yönetim kurulunun teminat olarak verdiği hisse senetlerinin merhun hükmünde olup başkasına devrolunamayacağı ve şirketten geri alınamayacağı düzenlenmiştir. eTTK'nın 347'nci maddesine göre de, görevleri biten yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmedikçe denetçi olamayacakları düzenlenmiştir. eTTK'nın 374'üncü maddede ise, ibra kararlarında oydan yoksunluk hakkında bir düzenleme içermektedir.

eTTK'nın ibra düzenlemesinin belirli bir sistematik içerisinde düzenlenmemiş olduğu ve mevcut hükümlerle ibranın hukuki niteliği, sakatlığı, etkisi ve sonuçlarının çözüme kavuşturulmasının zor olduğu doktrin tarafından eleştirilmiştir³³.

---

³² RG, 09.07.1956 tarih, S. 9353

³³ Aytaç, s.64

II. BORÇLAR HUKUKU'NDA İBRA

A. İbra Kavramı

İsviçre Borçlar Kanunu'nun (İBK) 115'inci maddesinde düzenlendiği halde³⁴, her nasılsa 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'na (eBK) alınmamış olmasına rağmen ibra, sözleşme özgürlüğü (irade özerkliği)³⁵ çerçevesinde borcu sona erdiren bir kurum olarak doktrinde ve Yargıtay³⁶ uygulamasında kabul edilmekteydi³⁷. Zira sözleşme özgürlüğü ilkesi gereğince tarafların, bir borcu ifa olmaksızın sona erdirebilme yetkileri tanınmamış olsaydı sistem kendi içinde çelişik ve tutarsız olurdu³⁸.

1 Temmuz 2012'de yürürlüğe giren TBK'nın³⁹ 132'nci maddesinde açıkça düzenlenen ibra, borçların ve borç ilişkilerinin sona erme sebepleri arasında yer almıştır⁴⁰.

³⁴ İBK'nın 115'inci maddesine göre ibra, "Kanun veya tarafların iradesi mucibince borcun doğumu muayyen şekillere tabi olsa dahi borcun ibrası hiçbir şekle bağlı değildir." Bkz. Andreas von Tuhr, *Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı*, C.1-2, Yargıtay Yayınları, Çev. Cevat Edege, 1983, s.647

³⁵ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) sözleşme özgürlüğü başlıklı 26'ncı maddesine göre, "Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilir". eBK'da da sözleşme özgürlüğü benzer şekilde düzenlenmiştir. Fakat hükümlerin sözleşme özgürlüğü ilkesini tam olarak ifade etmediği doktrinde eleştirilmiştir. Sözleşme özgürlüğü, hukuk düzenin sınırları içinde kişilerin irade beyanlarıyla istedikleri hukuki işlemleri yapabilme özgürlüğüdür. Sözleşme özgürlüğü daha geniş kapsamlı ve çok boyutlu bir kavram olarak, sözleşme yapıp yapmama özgürlüğü, sözleşmenin tarafını seçme özgürlüğü, sözleşmenin biçimini/tipini/çeşidini seçme özgürlüğü, sözleşmeyi ortadan kaldırma ve içeriğini değiştirme/belirleme özgürlüğü kavramlarını da kapsayacak şekilde anlaşılmalıdır. Bkz. Murat Aydoğdu-Nalan Kahveci, *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s.16; Cevdet Yavuz-Faruk Acar-Burak Özen, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, Beta Basım, İstanbul, 2012, s.4-5

³⁶ Y. HGK, E. 2013/2293, K. 2015/1735 sayılı kararına göre, "İbra, İsviçre Borçlar Kanununun 115. Maddesinde 'Borç münasebetinin kurulması için bir şekil gerekli bulunmuş veya akdin taraflarınca kararlaştırılmış olsa bile, bir alacak ibra yolu ile veya kısmen şekilsiz olarak ortadan kaldırılabilir.' şeklinde düzenlenmiş ise de mülga 818 sayılı Borçlar Kanununa alınmamıştır. Ancak bu durum hukukumuzda uygulanmadığı anlamına gelmeyip, ibra sözleşmesi, uygulamada sıkça karşılaşılmakta ve Yargıtay kararlarında da yerini bulmaktadır. Nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 132 ve 420 maddelerinde ibra sözleşmesine yer verilmiştir." (<https://emsal.yargitay.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.03.2017)

³⁷ Esat Arsebük, *Borçlar Hukuku C.1-2*, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik, Ankara, 1950, s.854; Kenan Tunçomağ, *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.1*, Sermet Matbaası, İstanbul, 1976, s.1171; Gümüş, s.3; K. Nuri Turanboy, *İbra Sözleşmesi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1998, s.25; M. Kemal Oğuzman-Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s.542; Mehmet Ayan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Mimoza Yayınevi, Konya, 2015, s.400; Haluk N. Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013, s.316; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, s.867; Ali Naim İnan-Özge Yücel, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s.631

³⁸ Mustafa Aksu, *Türk Borçlar Kanununun Getirdiği Yeniliklerden İbra*, Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan, C.1, ss.97-130, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, C.8 Özel Sayı, 2013, s.98 (<http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/4-Mustafa-AKSU.pdf>, Erişim Tarihi: 22.12.2016)

³⁹ RG. 11.01.2011 tarih, S. 27836

⁴⁰ Borçların sona erme sebepleri, ifa, ifanın imkansızlığı, ibra, takas, alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi, yenileme ve bozucu şartın gerçekleşmesi şeklinde sıralanabilir. Bkz. Nomer, s.315

İbra kenar başlıklı maddesi, “ borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekle bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesi ile tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabılır” şeklindedir. Bu hükümde ibranın bir sözleşme ile yapıldığı, borcun doğumuna sebep olan işlemin şekle tabi olsa bile ibra sözleşmesinin kural olarak⁴¹ herhangi bir şekle bağlı olmadığı düzenlenmiştir⁴². Ayrıca ibra sözleşmesi, tam veya kısmi ibra sözleşmesi olarak yapılabilecektir. Tam ibra ile alacaklı alacağının tümünden vazgeçerken, kısmi ibra ile alacağının bir bölümünden vazgeçen alacaklı diğer kısmını muhafaza ettiği için borcun kalan kısmı devam eder⁴³.

İbra, TBK’da düzenlenmiş olmasına rağmen tanımlanmamıştır. TBK sadece ibranın şekline ve türlerine ilişkin bir düzenleme getirilmiştir. İbra, borçluyu borcu ifa etmeden borçtan kurtarmak konusunda alacaklı ile borçlunun anlaşması şeklinde tanımlanabilir⁴⁴. Buradan da anlaşılacağı üzere, alacak hakkı alacaklının tek taraflı beyanıyla⁴⁵ sona ermez, sona ermesi için bir sözleşmeye ihtiyaç vardır⁴⁶. Artık resmi şekil de dahil olmak üzere, her türlü şekle tabi işlemde doğan borcun, alacaklı ile borçlunun şekle tabi olmadan, hatta zımni irade beyanlarının örtüşmek suretiyle bir araya gelmesi ile dahi sona erdirilmesi mümkündür⁴⁷.

Alacaklı ile borçlu arasındaki bir sözleşme olan ibra ile alacaklı borçluyu borcundan kurtarmakta, borçlu ise borcu ifa yükümlülüğünden kurtulmaktadır⁴⁸.

⁴¹ TBK’nın ‘Ceza koşulu ve ibra’ başlıklı 420’nci maddesinin ikinci fıkrasına göre, “İşçinin işverenden alacağına ilişkin ibra sözleşmesinin yazılı olması, ibra tarihi itibarıyla sözleşmenin sona ermesinden başlayarak en az bir aylık sürenin geçmiş bulunması, ibra konusu alacağın türünün ve miktarının açıkça belirtilmesi, ödemenin hak tutarına nazaran noksansız ve banka aracılığıyla yapılması şarttır. Bu unsurları taşımayan ibra sözleşmeleri veya ibraname kesin olarak hükümsüzdür.” Mezkur hüküm ibra sözleşmesinin şekle tabi olmaması kuralına istisna getirmektedir.

⁴² Maddi hukuk açısından ibra sözleşmesinin geçerliliği kural olarak herhangi bir şekil şartına bağlı olmasa da, ispat hukuku açısından 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun (HMK) 200’üncü maddesine göre, “Bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve ifası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar veya değerleri ikibinbeşyüz Türk Lirasını geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerekir. Bu hukuki işlemlerin miktar veya değeri ödeme veya borçtan kurtarma gibi bir nedenle ikibinbeşyüz Türk Lirasından aşağı düşse bile senetsiz ispat olunamaz.” Maddenin ikinci cümlesindeki ‘borçtan kurtarma’ ifadesi ibra sözleşmesini de kapsar.

⁴³ Ayan, s.401

⁴⁴ Oğuzman-Öz, s.542

⁴⁵ İbranın sözleşmesel niteliği onu tek taraflı irade beyanı ile gerçekleşen aynı haklardan, yenilik doğuran haklardan ve defilerden ayırır. Bkz. Hüseyin Hatemi-Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s.313

⁴⁶ Selahattin Sulhi Tekinay-Sermet Akman-Haluk Burcuoğlu-Atilla Altop, *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993, s.986; Hatemi-Gökyayla, s.313

⁴⁷ Oğuzman-Öz, s.543

⁴⁸ Kılıçoğlu, s.868; Oğuzman-Öz, s.546

Doktrinde verilen diğerk tanımlara ve Yargıtay'ın görüşüne de yer vermek ibra sözleşmesinin anlaşılması açısından önem arz etmektedir.

Tunçomağ'a göre, "İbra sözleşmesi; alacaklı ve borçlunun varolduğundan kuşku duymadıkları bir alacağı tamamen veya kısmen ortadan kaldırmak için yaptıkları (tasarrufi) bir sözleşmedir"⁴⁹.

Nomer'e göre , "İbra, alacaklının, borç ifa edilmediği halde borçluyu borcundan –kısmen veya tamamen- kurtarmasıdır"⁵⁰.

Hatemi-Gökyayla'ya göre, "İbra, alacaklının alacak hakkından vazgeçmesi hususunda borçlu ile yaptığı anlaşmadır"⁵¹.

Tekinay'a göre, "Alacaklının alacak hakkından vazgeçmesine ve bu suretle borçlunun borçtan kurtarılmasına ilişkin bulunan akde ibra denir"⁵².

Eren'e göre, "Tarafların aralarında mevcut bir borcu kısmen veya tamamen ortadan kaldırmaya ve bu suretle borçlunun borçtan kurtulmasına yönelik sözleşmeye, ibra sözleşmesi denir"⁵³.

Gümüş'e göre, "Kaynağı ne olursa olsun, var olan veya gelecekteki bir alacak hakkının alacaklının alacağından vazgeçmesi suretiyle, ifa edilmeksizin ve doğrudan doğruya ortadan kalkmasına yönelik olarak, alacaklı ile borçlu arasında yapılan anlaşmaya ibra sözleşmesi denir"⁵⁴.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun verdiği bir kararda ibra ile ilgili şu açıklamalar yapılmıştır, " (...) alacaklının alacak hakkından vazgeçmesine ve bu suretle borçlunun borçtan kurtarılmasına ilişkin bulunan akde ibra denir. Alacak hakkı alacaklının tek taraflı bir vazgeçme beyanı ile sona ermez (Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993, sh.985). İbra sözleşmesinin kurulması için de icap, kabul ve bu iki irade beyanı arasında uygunluk bulunması zorunludur. Ancak borçlunun ibrayı kabul iradesi daima zımnen açıklanmaktadır. Alacaklının irade beyanı kendisine vardığı ve bundan bilgi edindiği halde uygun bir süre içinde sesini çıkarmayan

---

⁴⁹ Tunçomağ, s.1172

⁵⁰ Nomer, s.316

⁵¹ Hatemi-Gökyayla, s.313

⁵² Tekinay-Akman-Burcuoğlu-Altop, s.985

⁵³ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s.1296

⁵⁴ Gümüş, s.17-18

borçunun Borçlar Kanunu 6. madde kıyasen uygulanmak suretiyle ibraya razı olduğu kabul edilmelidir. İbra sözleşmesinin geçerli olması için ise sadece tarafların bir sözleşme yapmaları ve tarafların bu sözleşme ile alacağı sona erdirmeyi istemeleri yeterlidir(K.Tunçomağ Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.1, İstanbul 1969 sh.681 vd.).”⁵⁵

İbra kavramı ile ilgili yapılan tanımlara bakıldığında, genelde ibranın sözleşme niteliğine vurgu yapılmıştır. TBK’nın ibra düzenlemesinde de ibranın sözleşme niteliği ön plandadır. Dolayısıyla ibra, iki taraflı bir hukuki işlem olan sözleşmedir. Yapılan ibra sözleşmesi ile borçlu, borcunu alacaklıya ifa etmeksizin borcundan kısmen veya tamamen kurtulmaktadır.

B. İbra Sözleşmesinin Konusu

İbra, TBK’nın üçüncü bölümünde “Borçların ve Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, Zamanaşımı” başlığı altında düzenlenmiştir. Borç ve borç ilişkisi kavramlarının açıklanması ibranın konusunun anlaşılması için gereklidir. Zira ibranın borcu mu yoksa borç ilişkisini mi yoksa her ikisini mi sona erdireceği sorusu gündeme gelecektir.

Borç, en dar anlamıyla para borcunu ifade etmektedir. Geniş anlamda borç ise, alacak hakkı sahibi alacaklı ve borçlu arasındaki hukuki ilişkiyi ifade eder; ve bu ilişki sebebiyle, alacaklı borçludan olan alacak hakkını talep yetkisini haizdir. Geniş anlamda borca, bir hukuki ilişki olmasından dolayı “dar anlamda borç ilişkisi” de denilmektedir⁵⁶.

İşte ibra sözleşmesinin konusunu geniş anlamda borç/dar anlamda borç ilişkisi olan alacak hakkı⁵⁷ oluşturur⁵⁸. Alacak hakkı üzerinde ibra sözleşmesi yoluyla yapılan

⁵⁵ Y. HGK, E. 2013/2293, K. 2015/1735 sayılı kararı, (<https://emsal.yargitay.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.03.2017)

⁵⁶ Gümüş, s.10-11

⁵⁷ Alacak hakkı, alacaklıya borçludan borçlandığı edimi isteme yetkisi veren haklara denir. Buradaki alacak hakkı tabiri ile münferit bir borcun talep edilmesi söz konusudur. Alacak hakkının kaynağı bir sözleşme olabileceği gibi bir haksız fiil, sebepsiz zenginleşme, vekaletsiz iş görme, culpa in contrahendo sorumluluğu ya da bir kanun hükmü olabilir. Bkz. M. Kemal Oğuzman-Nami Barlas, *Medeni Hukuk Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar*, Vedat Kitapçılık, 2013, s.142; Gümüş, s.128

⁵⁸ Gümüş, s.12

tasarruf, alacak hakkının da ve bunun dahil olduğu geniş anlamda borcun da ortadan kalkması sonucunu doğurur⁵⁹.

Eksik borçlar ve aynı şekilde müstakbel alacaklar da ibra sözleşmesinin konusunu oluşturabilir. Ancak aynı haklar ve yenilik doğuran haklar ibra sözleşmesinin konusu olamaz⁶⁰.

İbra sözleşmesinin konusu olamayacak diğer bir düzenleme ise, 6102 sayılı (TTK)'nin⁶¹ geri verme yasağı başlıklı 601'inci maddesinde hüküm altına alınmıştır. Hükme göre, “*esas sermayenin azaltılması hali hariç, ortaklara, esas sermaye payı bedeli geri verilemeyeceği gibi, ortaklar bu borçtan ibra da olunamazlar.*” Limited şirketlere ilişkin hükme göre, sermaye koyma borcunu taahhüt eden ortağın sermaye taahhüdünden doğan borcunun, sermaye azaltılması dışında, ibra sözleşmesinin konusu olamayacağı düzenlenmiştir, aksi halde yasa gereği batıl sayılmıştır⁶². Sermayenin azaltılması söz konusu ise ibra sözleşmesi yapılabilecektir. Aynı durum TTK'da hüküm olmamakla beraber anonim şirketlerde de geçerli olmalıdır. Anonim şirketlerde de pay sahibi, şirketin tüzel kişilik kazanmasından sonra, taahhüt etmiş olduğu sermaye borcundan şirketçe ibra edilememesi gerekir⁶³. Çünkü sermayenin iadesine ve ibrasına ilişkin yasak, sermayenin korunması ve alacaklıların korunması amacına hizmet eder⁶⁴.

Borç ilişkisi kavramı ise, geniş anlamda borç ilişkisini ifade eder. Bununla da iki kişi arasındaki hak, edimsel yüküm, görev ve yetkilere varlık kazandıran hukuki ilişki kastedilir⁶⁵. Borç ilişkisinin örneğın bir sözleşmenin tümüyle ortadan kaldırılması ibra sözleşmesiyle değil, yine tarafların anlaşmak suretiyle yapacakları ikale (bozma, borcu ortadan kaldırma) sözleşmesiyle olur⁶⁶. Bundan dolayı geniş anlamda borç ilişkisi ibranın konusuna girmez.

---

⁵⁹ Gümüş, s.10

⁶⁰ Gümüş, s.133, 140, 144; Nomer, s.316-317; Hatemi-Gökyayla, s.314

⁶¹ RG. 14.02.2011 tarih, S.27846

⁶² Gümüş, s.146

⁶³ Gümüş, s.146

⁶⁴ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.806

⁶⁵ Gümüş, s.11

⁶⁶ Oğuzman-Barlas, s.234; Eren, s.1296

C. İbra Sözleşmesinin Tarafları

Her sözleşmenin tarafları olduğu gibi ibra sözleşmesinin de tarafları vardır. İbra sözleşmesine konu olan alacak hakkını istemeye yetkili olan tarafa ibra eden, diğer tarafa da ibra edilen denir. İbra eden dar anlamda borç ilişkisinin alacaklı, ibra edilen ise dar anlamda borç ilişkisinin borçlu tarafını ifade eder.

İbranın taraflarının kural olarak hem fiil ehliyetine hem de tasarruf ehliyetine sahip bulunması gerekir⁶⁷. Tasarruf yetkisi olmadan yapılan bir ibra sözleşmesi geçerli olmaz. Örneğin, iflasına karar verilen bir alacaklının borçluyu ibra yetkisi yoktur⁶⁸. İbra sözleşmesinde -karşılıksız kazandırma sayılan ivazsız ibra- borçlunun ehliyeti açısından ayırt etme gücüne sahip küçük ya da kısıtlı olmak yeterli kabul edilmektedir⁶⁹. Eğer alacak üzerinde rehin veya intifa hakkı varsa, ibra sözleşmesi için bu hak sahiplerinin de muvafakati gerekir⁷⁰.

Tüzel kişiler fiil ehliyetlerini 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK)⁷¹ 50'nci maddesine göre ancak organları aracılığıyla kullanabilirler. Dolayısıyla bir tarafı veya her iki tarafı da tüzel kişi olan ibra sözleşmesi için yapılacak öneri veya kabule yönelik irade beyanı tüzel kişinin yetkili organı veya temsilcisi tarafından yapılacaktır⁷².

D. İbra Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

İbra, hukuki niteliği itibariyle ilk olarak iki taraflı bir hukuki işlem olan sözleşmedir⁷³ ve aynı zamanda usulüne uygun olarak yapıldığında alacaklının alacak hakkında doğrudan doğruya etki ederek alacağı sona erdirdiği için bir tasarruf işlemidir⁷⁴. Buna göre ibra sözleşmesi, bir borç sözleşmesi değil alacaklının alacak hakkını sona

⁶⁷ Kılıçoğlu, s.868; Oğuzman-Öz, s.547; Gümüş, s.125; Turanboy, s.118; İnan-Yücel, s.632; Arsebük, s.859

⁶⁸ Ayan, s.401; Eren, s.1297

⁶⁹ Gümüş, s.154-155

⁷⁰ Arsebük, s.859

⁷¹ RG. 08.12.2001 tarih, S.24607

⁷² Gümüş, s.155-156

⁷³ Mülkiyet ve diğer aynı haklar hak sahibinin tek taraflı irade beyanı olan feragat ile ortadan kaldırılabılır iken, ibra için alacaklı ve borçlu arasında bir sözleşme lüzum göstermektedir. Bkz. von Tuhr, s.646

⁷⁴ Ayan, s.401; Nomer, s.316; Eren, s.1297; Tekinay-Akman-Burcuoğlu-Altop, s.987

erdiren sözleşmesel nitelikte bir tasarruf işlemidir⁷⁵. Bu tasarruf işlemiyle alacaklının malvarlığının aktifî doğrudan doğruya etkilenmektedir. İbra sözleşmesinin bu tasarrufi özelliği gereği alacaklı, malvarlığındaki kendi aktifini azaltarak mevcut alacağına varlığına kesin olarak ve doğrudan doğruya son verir⁷⁶.

İbra aynı zamanda alacaklının borçlu lehine yaptığı bir kazandırıcı işlemdir⁷⁷. İbra ile borçlunun malvarlığının pasifinin azalması tarzında malvarlığı artmaktadır⁷⁸. Buradaki kazandırıcı işlemin hukuki sebebi, bir ifa sebebi, bir iktisap sebebi veya bir bağışlama sebebine dayalı olarak yapılabilir. Uygulamada daha çok bu sebep ibra sözleşmesiyle doğrudan doğruya amaçlanan gayenin genellikle borçlunun malvarlığının pasifinin azaltılması tarzında karşılıksız olarak çoğaltılması olmasından dolayı bağışlama sebebi olarak ortaya çıkar⁷⁹.

İbra sözleşmesinin bir tasarruf işlemi olarak etki ettiği temel hukuki ilişkiden soyut mu olduğu, yoksa sebebe bağlı bir hukuki işlem mi olduğu Türk hukukunda tartışmalıdır. Eren'e göre, “ (...) tasarruf işlemleri ilke olarak sebebe bağlı işlemler olduklarından, ibrayı da sebebe bağlı (illî) bir işlem saymak gerekir”⁸⁰. Buna göre, Türk hukuk sisteminde tasarruf işlemleri kural olarak sebebe bağlı işlemler olduğu için, bir tasarruf işlemi olarak ibra sözleşmesini de sebebe bağlı saymak gerekir. Dolayısıyla, temel işlemdeki sakatlık ibra sözleşmesini de sakatlar ve borç ortadan kalkmaz ve alacak aynen devam eder⁸¹. Aksi görüşte⁸² olan tarafa göre ise, ibra sözleşmesi buna yol açan hukuki sebepten soyuttur ve bunun sonucu olarak sebepteki sakatlık ibrayı sakatlamaz, ancak geride bir sebepsiz zenginleşme alacağı söz konusu olur. Bu tezde ibra sözleşmesi soyut bir tasarruf işlemi olarak savunulmuştur. Çünkü Türk hukukunda tasarrufun sebebe bağlı olduğu istisnai olarak taşınmazların tescilinde düzenlenmiştir. Kanun koyucunun

---

⁷⁵ (Dar anlamda) tasarruf işlemi, malvarlığında bulunan bir hakkı doğrudan etkileyerek, hakkı devreden, kısıtlayan, sona erdiren veya hakkın içeriğini değiştiren hukuki işlem olarak tanımlanabilir. Bkz. Gülşah Vardar Hamamcıoğlu, *Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014, s.7; Gümüş, s.20

⁷⁶ Gümüş, s.21, 251

⁷⁷ Gümüş, s.18

⁷⁸ Oğuzman-Öz, s.545

⁷⁹ Gümüş, s.19

⁸⁰ Eren, s.1298; Aynı yönde bkz. Turanboy, s.110

⁸¹ Turanboy, s.110

⁸² Oğuzman-Öz, s.545; von Tuhr, s.650; Gümüş, s.174

asıl niyetinin kural olarak tasarruf işlemlerinin soyut işlem olduğunu kabul ettiğini varsayabiliriz⁸³.

E. İbra Sözleşmesinin Sonuçları

İbra alacaklının mevcut veya gelecekteki alacak hakkını ve borçlunun borcunu kısmen veya tamamen ibra tarihi itibarıyla doğrudan doğruya ve kesin olarak sona erdirir⁸⁴. İbra kısmi olarak yapılmışsa, ibranın kapsamadığı geriye kalan bakiye alacak ifa veya ibra yahut borcu sona erdiren diğer sebeplerle sona erdirilebilir. Buna karşılık ibra tam ise artık geriye her hangi bir alacak kalmayacaktır⁸⁵. Aksi anlaşılmadıkça ibra sözleşmesinin borcun tamamı için yapılmış sayılacağı kabul edilir⁸⁶.

İbra sözleşmesiyle sona eren alacak, çekişmesiz ve belirli bir alacaktır. Bu yönüyle ibra, varlığı kuşkulu veya çekişmeli bir alacakla ilgili anlaşmazlığı sona erdiren menfi borç ikrarı sözleşmesinden; alacağı sona erdirmede için de alacağı talep etmeme taahhüdünden (pactum de non petendo)⁸⁷ ayrılır⁸⁸.

Sözleşmeden aksi anlaşılmadıkça veya saklı tutulmadığı sürece asıl alacak için yapılan ibra sözleşmesi işlemiş faiz, rehin, ceza koşulu gibi fer'i hakları da sona erdirir (TBK.m.131). İbra ile sona eren borcu, borçlu hataen alacaklıya ifa ederse, borçlu bu ödemeyi sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri isteyebilir⁸⁹.

---

⁸³ Gümüş, s.175

⁸⁴ Eren, s.1299; Gümüş, s.251

⁸⁵ Gümüş, s.252

⁸⁶ Oğuzman-Öz, s.546

⁸⁷ Alacaklının alacağını borçludan dava veya dava dışında herhangi bir şekilde istemeyeceği hususunda verilen taahhüde alacağı talep etmeme taahhüdü denir. Bkz. Eren, s.1297

⁸⁸ Oğuzman-Öz, s.546

⁸⁹ Oğuzman-Barlas, s.232, dn.247

III. ANONİM ŞİRKETLER HUKUKU'NDA İBRA KAVRAMI

A. Anonim Şirketler ve İktisadi Önemi

Türk hukukuna 1850 tarihli Kanunname-i Ticaret ile giren⁹⁰ ve sermaye ortaklıklarının prototipi⁹¹ olan anonim şirket, TTK'nın 329'uncu maddesinde tanımlanmıştır. Söz konusu hükme göre, “anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir”⁹². Tanımda anonim şirketin sermayesinin belirliliği ve paylara bölünmüş olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca borçlarından dolayı şirket dışında bir sorumlu kabul edilmemiştir. Pay sahiplerinin sorumluluğu ise ikinci fıkrada, “Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye paylarıyla ve şirkete karşı sorumludurlar” şeklinde açıklanmıştır. Pay sahiplerinin şirkete olan borcu da, sermaye taahhütlerinin ödenmesiyle birlikte sona erecektir.

Küçük tasarrufların bir araya gelerek büyük sermayeleri oluşturan ve ekonominin hizmetine sunarak büyük yatırımlar yapılmasına ve son derece önemli projelerin hayata geçirilmesinde hep anonim şirketler rol oynamıştır⁹³. Bunun için modern iktisat düzeni anonim şirketler olmadan kurulamaz ve anonim şirketler modern kapitalist sistemin temel direkleridir denilmiştir⁹⁴. Anonim şirketler, ‘damlaya damlaya göl olur’, ‘birlikten kuvvet doğar’, ‘bir elin nesi var iki elin sesi var’ gibi atasözlerinin adeta hükmi şahsiyete büründüğü şeklidir.

Pay sahiplerinin şirkete olan sermaye borcundan başka sorumluluğu olmamasının da büyük bir katkısıyla, anonim şirketlerin yapısı ve uygulanan ilkeler de dikkate alındığında, ülke ekonomisinde çok önemli rol oynadıkları şüphesizdir⁹⁵. Gerçekten Türk hukukunda önemli çap ve büyüklükte işlerin görülmesi için anonim şirket kurulma

⁹⁰ Reha Poroy-Ünal Tekinalp-Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s.286

⁹¹ Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s.73

⁹² Tanımın yetersiz olduğu ve en azından “payları kıymetli evrak niteliğinde pay senetlerine bağlanarak veya Merkezi Kayıt Kuruluşu’na kayıt yoluyla tedavül edebilen” ifadesini de içermesi gerektiği hakkında bkz. Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu: Değerlendirme ve Öneriler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s.136

⁹³ Fatih Bilgili-Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri*, Dora Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2017, s.167

⁹⁴ Oğuz İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, Gün Matbaası, İstanbul, 1974, s.1

⁹⁵ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerh*, C.1, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s.515

zorunluluğu bulunmaktadır. Bankacılık, sigortacılık, finansal kiralama, faktöring gibi sahalarda faaliyet gösterecek şirket türü anonim şirkettir.

Büyük sermayenin yöneticiler tarafından kötüye kullanılmaya müsait olması, tekelleşerek büyük bir güç merkezi oluşturabilmesi, sermaye piyasalarında küçük tasarrufların kötü niyetli kimselerin elinde mahvolmak tehlikesine maruz kalmasıyla güvensiz ortamın yaratılma ihtimali gibi sakıncalar da anonim şirketlerin olumsuz yönünü oluşturmaktadır⁹⁶.

Anonim şirket, TTK'da 329-563'üncü maddeler arasında düzenlenmiştir. Bunun dışında halka açık anonim şirketlere ilişkin hükümler 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda (SerPK) düzenlenmiştir. Genel kanun niteliğindeki TTK, özel kanun olan SerPK'da yer almayan hususlar açısından uygulanır. Her ne kadar bir çok hususta TTK ile SerPK hükümleri arasında uyumsuzluk olsa da TTK, SerPK ile uyum sağlama amacıyla SerPK'ya atıf yapan bir çok hüküm koymuştur⁹⁷.

Faaliyet alanı olarak anonim şirket şeklinde kurulması kanunen zorunlu olan şirketler de vardır. Örneğin, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun(BanK) 7'nci maddesine göre bankaların, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 4'üncü maddesine göre sigorta ve reasürans şirketlerinin, 6361 sayılı Finansal Kiralama Faktöring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun 4'üncü vd. maddelerine göre finansal kiralama şirketlerinin, faktöring şirketlerinin ve finansman şirketlerinin, 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanunu'nun 10'uncu maddesine göre umumi mağazaların, anonim şirket şeklinde kurulması kanuni zorunluluktur. Özel hüküm bulunmadığı zaman yine genel hüküm olarak TTK hükümleri uygulanacaktır⁹⁸.

Yine kendi özel kanunu bulunan anonim şirketler de vardır. Kendi özel kanunu bulunan anonim şirketlere, 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun, 4456 sayılı Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketinin Kuruluşu Hakkında Kanun, 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, 7462 sayılı Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi Kanunu, 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi

⁹⁶ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.262-263

⁹⁷ Burak Adıgüzel, *Sermaye Piyasası Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s.10

⁹⁸ SerPK. m.2/2; BanK.m.1/2

Anonim Şirketinin Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun örnek olarak sayılabilir.

Kendi özel kanununa sahip anonim şirketlere öncelikle kendi kanunları uygulanır. Özel kanunlarında boşluk bulunan hallerde TTK'nın ilgili hükümleri uygulanır⁹⁹. Bu husus TTK'nın 330'uncu maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir, “*Özel kanunlara tabi anonim şirketlere, özel hükümler dışında bu kısım hükümleri uygulanır.*” Özel hüküm ifadesi ile sadece TTK'ya göre özel nitelikteki kanunlar değil, aynı zamanda özel kanuna dayalı ve kanunun verdiği yetkiye dayanarak çıkarılan tüzük, yönetmelik, tebliğ gibi ikincil nitelikteki mevzuat da dahildir¹⁰⁰.

B. Anonim Şirketin İşleyişi

TTK'da anonim şirketler için iki zorunlu organ öngörülmüştür. Bunlar genel kurul (TTK.m.407 vd.) ve yönetim kuruludur (TTK.m.359 vd.). eTTK'da zorunlu organ olarak düzenlenmiş bulunan denetim kurulu, TTK'da zorunlu organ olmaktan çıkarılmış ve bağımsız denetim sistemi öngörülmüştür.

Genel kurul, pay sahiplerinin veya onların temsilcilerinin çağrı prosedürüne uygun olarak katıldığı, bilgi aldığı ve şirket işlerine ilişkin haklarını kullandığı (TTK.m.407/1) ve belirli bir gündemin görüşülüp karara bağlandığı şirketin irade ve karar organı olan ve devamlı olmayan bir organdır şeklinde tanımlanabilir¹⁰¹. Yetki ve görev alanı ile ilgili olarak genel kurulun, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hallerde karar alacağı düzenlenmiştir (TTK.m.408/1). Genel kurula yapısı gereği en geniş yetkiler verilmiştir ve şirket için hayati derecede önemli kararlar almak genel kurulun yetkisindedir¹⁰². Genel kurul, çalışmalarını gerekli zamanlarda olağan veya olağanüstü toplanarak icra eder (TTK.m.409/1). Genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri TTK'nın 408'inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. mezkur hükümde, esas sözleşmenin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyelerinin seçimleri, görev

⁹⁹ Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.112; Bilgili-Demirkapı, 2017, s.181

¹⁰⁰ Abuzer Kendigelen, *Hukuki Mütalaalar*, C. XII, 2012-2013/1, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.39

¹⁰¹ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.352

¹⁰² Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.475

süreleri, alacakları ücretler ve ibra hakkında karar verilmesi ve görevden alınması gibi konular ile denetçilerin seçimi ve görevden alınması, önemli miktarda şirket malvarlığının satışı ve finansal tablolara, faaliyet raporuna kar hakkında karar vermeye dair kararların alınması genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır (TTK.m.408/2). Ayrıca tek pay sahipli anonim şirketlerde bu tek pay sahibi kararlarını yazılı olarak almak şartıyla genel kurulun bütün yetkilerine sahiptir (TTK.m.408/3).

Yönetim kurulu, şirket tüzel kişiliğini diğer gerçek ya da tüzel kişiler ile aynı düzeyde ve eşit koşullar altında yapılan bütün işlemlerde şirketi temsile yetkili organ olarak hareket eder.

Yönetim kurulu, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olduğu TTK'nın 374'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla genel kurulun yetki ve görev alanı dışında kalan hususlarda görevli ve yetkili organ yönetim kuruldur. Yönetim kurulu, devamlı surette faaliyette bulunması gereken bir organdır¹⁰³.

C. İbra Kavramında Tüzel Kişiliğe Özgülük

Borçlar hukukundaki anlamından farklı olarak, tüzel kişiler hukukunda sıkça başvurulan ve geleneksel bir yeri olan ibranın daha özel bir anlamı bulunmaktadır¹⁰⁴. En yalın anlamda ibra, iş görenlerin hesap vermesi ilkesine dayanır ve bütün dernekler, sendikalar ve ticaret şirketlerinde hesap dönemi sonunda yönetici ve denetçileri ibra etmek geleneksel bir yer edinmiştir¹⁰⁵. Bu özel anlamı dışında ibranın tüzel kişilere özgü bir takım özellikleri de vardır. Bu özellikler ilgili kısımlarda açıklanacaktır.

¹⁰³ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.327

¹⁰⁴ Necla Akdağ Güney, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s.413; Pulaşlı, Genel Esaslar, s.724-725

¹⁰⁵ Aytaç, s.2; Tüzel kişiliği olmayan yönetimlerde de ibranın önemi büyüktür. Nitekim 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nda ibraya ilişkin bir hüküm yoksa da, Yargıtay 18'inci Hukuk Dairesinin bir kararında, "(...) Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 38. maddesine göre yönetici kat maliklerine karşı aynen bir vekil gibi sorumlu olup, aynı Kanunun 39. maddesine göre de kat maliklerine hesap vermekle yükümlüdür. Yöneticinin kat malikleri kurulunca ibra edilmiş olması onu, yöneticilik yaptığı dönemde usulsüz yaptığı harcamalar ve zimmetine geçirdiği paralar nedeniyle kat maliklerine verdiği zararlardan dolayı

Tüzel kişinin yönetim ve denetim organlarının belli bir hesap döneminin sonunda tüzel kişi genel kuruluna ilgili faaliyet döneminde yapılan işlemler hakkında hesap vermeleri gerekir¹⁰⁶. Buna göre, yöneticilerin ve denetçilerin hesap verme ilkesine dayanan ibra, yetkili organ tarafından yönetimin bir nevi aklanması, onlara güven açıklaması ve ilgili faaliyet dönemindeki yapılan işlemlerin hukuka ve mevzuata uygun olduğunun ve olası sorumluluğa gidilmeyeceğinin bir karar şeklinde açıklanmasıdır¹⁰⁷. Diğer bir ifadeyle tüzel kişinin yetkili organı olan genel kurulun, sorumlu organ olan yönetim kurulu üyelerinin, kararın kapsadığı dönemdeki işlemlerinin hukuka ve şirket açısından işin gereğine uygun bulunduğu beyan edildiğine yönelik irade açıklamasıdır¹⁰⁸. Bu irade açıklaması aynı zamanda, ibra edilenlerin maddi sorumluluktan kurtarılmasıyla birlikte onların yaptıkları faaliyet ve işlemlerin, izlemiş oldukları politikaların benimsendiği ve onlara duyulan güvenin teyidi anlamına gelir¹⁰⁹.

İbra, bütünüyle şirket içi bir işlem olup şirket dışındakilerini etkilemeyen bir hukuki işlemdir¹¹⁰. Bu yönüyle ibranın iç denetimin en önemli yaptırımlarından biri olduğu fikri yadsınamaz¹¹¹.

Türk-İsviçre hukukunda, alacaklılara bir etkisi olmayan ibra, sadece ortaklığı ve ibra kararına olumlu oy vermiş pay sahiplerini bağlar¹¹². Şirketin sorumluluğa gitmesi açısından etkisi olan fakat pay sahipleri ve şirket alacaklıları bakımından etkisi olmayan ibranın taşıdığı önemin az olduğu iddia edilse bile, ibra edilenlerin, görevlerini yaparken daha motivasyonlu olmaları ve şirketin iş güvenliği ve işletmede otorite yönlerinden ibranın pratik önemi yadsınamaz¹¹³.

---

sorumluluktan kurtarmaz.” denilmiştir. Kararın tam metni için bkz. Y. 18. HD. E.2015/10204, K.2016/10114(emsal.yargitay.gov.tr, Erişim Tarihi, 01.04.2017)

¹⁰⁶ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.725

¹⁰⁷ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, C.2, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s.2144; Bahtiyar, s.389

¹⁰⁸ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.409; Ersin Çamoğlu, *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s.223

¹⁰⁹ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.726

¹¹⁰ Aytaç, s.16; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.414

¹¹¹ Aytaç, s.1

¹¹² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.414

¹¹³ Aytaç, s.4

D. Borçlar Hukuku'ndaki İbradan Farkı

Şirketler hukukundaki ibra kavramı ile borçlar hukukundaki ibra kavramı bir çok yönden birbirinden farklılık arz etmektedir. Bu farklılıkları ortaya koymak, iki kurumun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

İlk farklılık olarak, borçlar hukukundaki ibra, alacaklı ile borçlu arasında yapılan iki taraflı bir sözleşmedir. Alacaklı tek taraflı bir irade beyanıyla alacak hakkından vazgeçemez¹¹⁴. Şirketler hukuku bakımından ibrada ise, karşı tarafa varması gereken tek taraflı yenilik doğurucu bir hukuki işlem vardır¹¹⁵. İbra edilenlerin kabulüne ihtiyaç yoktur¹¹⁶. Ayrıca bir icra işlemine gerek kalmadan sonuç doğurur ve kararın açıklanması gerekli ve yeterlidir¹¹⁷.

İkinci olarak, ibra sözleşmesine konu borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı olsa da, bu borcu ortadan kaldıran ibra sözleşmesi herhangi bir şekil şartına tabi değildir (TBK.m.132/1). Oysa anonim şirketlerde ibra kararı alınması, genel kurulun kanunda yazan şartlara göre toplanmasını ve karar almasını gerekli kılar¹¹⁸.

Yine borçlar hukuku anlamındaki ibra sözleşmesinde, varlığında tereddüt edilmeyen bir alacak hakkı ortadan kaldırılırken; anonim şirketlerdeki ibrada, hukuki niteliğinin menfi borç ikrarı¹¹⁹ olması dolayısıyla varlığında çoğu zaman ihtilaf bulunan bir alacak, bazen de kusursuz yönetimde bir alacak dahi olmaması söz konusudur¹²⁰. Anonim şirketler hukuku bakımından ibra ile borçlar hukuku bakımından ibranın en temel farklı burada ortaya çıkmaktadır¹²¹.

¹¹⁴ Tekinay-Akman-Burcuoğlu-Altop, s.986

¹¹⁵ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.725; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.417; Çelik, s.99

¹¹⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.417; Pulaşlı, Genel Esaslar, s.725; Aytaç, s.49

¹¹⁷ Orhan Nuri Çevik, *Anonim Şirketler*, Seçkin Kitabevi, Ankara, 1988, s.592

¹¹⁸ Aytaç, s.50

¹¹⁹ Menfi borç ikrarı, taraflar arasında herhangi bir alacak hakkının bulunmadığının tespit edildiği sözleşmedir. İsviçre-Türk Hukukunda menfi borç ikrarı hakkında yasal düzenleme bulunmamaktadır. Türk Hukukunda ibra sözleşmesine ilişkin hükümler menfi borç ikrarı için de caridir. Uygulamada çoğu kez ibraname başlığı altında düzenlenen hukuki işlemlerin, yapılacak yoruma göre teknik olarak ibra mı yoksa menfi borç ikrarı mı olduğu belirlenmelidir. Miktarı belirli ya da belirlenebilir olmayan alacaklar için yapılan ibranameler, menfi borç ikrarı olarak nitelendirilmelidir. Bkz. Gümüş, s.52-56

¹²⁰ Aytaç, s.14; Çelik, s.50

¹²¹ Aytaç, s.14

Anonim şirketler üçüncü kişilerle borçlar hukuku anlamında bir ibra sözleşmesi (Erlassvertrag, Schulderlass) yapabilir. Bunun için yönetim kurulu (TTK.m.365) yetkilidir. Fakat yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun ibra edilmesi (Entlastung) söz konusu olduğunda, yönetim kurulunu ibra etme yetkisi münhasıran genel kurula aittir (TTK.m.408/2-b).

Borçlar hukuku bakımından ibra sözleşmesi Alman ve İsviçre hukukları bakımından 'Erlassvertrag' kelimesi ile, anonim şirketler bakımından ibra kavramı ise 'Entlastung' kelimesi ile karşılanmaktadır. Türk hukukunda ise farklı manalarına rağmen iki farklı müessese tek bir kelime ile, ibra¹²² kelimesi ile karşılanmaktadır ve bu durum karışıklığa sebebiyet vermenin yanı sıra bu karışıklık, ibranın hukuki niteliği konusunda daha da belirginleşmektedir¹²³.

E. İbranın Hukuki Niteliği

Tüzel kişiler hukukunda ibranın hukuki niteliği ile ilgili, mevzuatta yeterli düzenlemelerin olmamasından da kaynaklanan, doktrinde çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. İbranın içeriğinde değişik unsurların bulunması ve çok yönlü oluşu bu görüşlerin ortaya atılmasında önemli etkenlerdir. Bu görüşler şüphesiz her ibra olayının bir özelliğine temas etmekle birlikte çok nadir olarak birkaç özelliğine temas etmektedir¹²⁴. Bu nedenle her bir ibra olayı değerlendirilirken bu görüşler dikkate alınmalı, fakat bir görüş tek başına yeterli kabul edilmemelidir. TTK'daki ibraya ilişkin düzenleme her ne kadar eTTK'dan daha olumlu olsa da hukuki niteliğe ilişkin tartışmaları ortadan kaldırmamıştır. eTTK döneminde ibranın hukuki niteliği hakkında doktrinde ortaya atılan görüşler hala geçerliliğini korumaktadır. Nitekim hukuk güvenliği bakımından da baskın olan görüşe öncelik verilmeli ve anonim şirketlerin yapısına en uygun düşen bu görüşe göre uyuşmazlıklar çözüme kavuşturulmalıdır.

---

¹²² Entlastung anlamında ibra ile ilgili TTK'nın, 408/2-b, 409/1, 424, 436/2, 558, 559, 616 ve 619'uncu madde hükümleri düzenlenmiş iken; Erlassvertrag anlamında ibra ile ilgili ise, TTK'nın 601'inci maddesi zikredilebilir. Ayrıca TTK'nın 'makbuz istemek hakkı' başlıklı m.709/1'de ibra şerhinden bahsetmektedir.

¹²³ Aytaç, s.9-10

¹²⁴ Aytaç, s.18

1. Menfi Borç İkrarı Görüşü

İbraya en yakın kavram olan menfi borç ikrarı, taraflar arasında bir borcun var olmadığını tespitine yönelik bir hukuki işlemdir¹²⁵. Diğer bir tanıma göre ise menfi borç ikrarı, tarafların şüpheli addettikleri veya borçlunun itiraz ettiği bir alacağın ortadan kaldırılmasını sağlayan hukuki işlemdir¹²⁶. Olumlu/müspet borç ikrarı¹²⁷, Türk hukukunda düzenlenmiş olmasına rağmen, olumsuz/menfi borç ikrarı düzenlenmemiştir. Sözleşme özgürlüğü çerçevesinde menfi borç ikrarına da olanak tanımak gerekir.

Menfi borç ikrarı sözleşmesiyle ibra sözleşmesi arasındaki en temel farklılık, bir borcun varlığı hususundaki ihtilafıdır. Bir borcun varlığı kesin ise bu borçtan kurtulmak için ibra sözleşmesi yapılması gerekirken, borcun varlığının ihtilafli/şüpheli olduğu durumda ise, menfi borç ikrarı sözleşmesinin yapılması gerekir¹²⁸.

Anonim şirketlerde ibranın hukuki niteliği, Türk hukuku öğretisinde ve uygulamasında kabul gören baskın görüşe göre kural olarak ‘menfi/olumsuz borç ikrarı’dır¹²⁹. Genel kurulun ibra kararı ile ibra edilenlerin ilgili faaliyet dönemindeki yaptıkları iş ve işlemlerden dolayı şüpheli görülen veya borçlu tarafından reddedilen alacak ortadan kaldırılmaktadır¹³⁰. Bu da menfi borç ikrarının niteliğini ortaya koyar. Çünkü ibra edilenlerin, ilgili faaliyet döneminde yaptıkları iş ve işlemlerinden bir sorumluluğunun doğup doğmayacağı kesin değildir. Ancak anonim şirkette, ibra edilenlerin sorumluluğundan kaynaklanan alacak kesin ise ve buna rağmen sorumlular

---

¹²⁵ Gümüş, s.52

¹²⁶ Aytaç, s.32

¹²⁷ “Borcun sebebini içermemiş olsa bile borç tanınması geçerlidir (TBK.m.18).” ; Kanunda tanımlanmayan müspet borç ikrarı/sebebi gösterilmeyen borç tanınması, doktrinde şu şekilde tanımlanmıştır: “Borçlu veya onun yetkili temsilcisi tarafından, alacaklı ya da yetkili temsilcisine karşı sebebini açıklamadan bir borcun varlığının kabul edildiği borç sözleşmesidir.” Bkz. Özlem Karlı, *Sebebi Gösterilmeyen Borç Tanınması*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2007, s.4

¹²⁸ Karlı, s.6;

¹²⁹ Aytaç, s.31-32, 48; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.415; Çelik, s.101; Pulaşlı, Genel Esaslar, s.725; Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.409; Gümüş, s.61; Mehmet Helvacı, *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1995, s.101; Fahiman Tekil, *Anonim Şirketler Hukuku*, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998, s.226 ; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.468; Fatih Bilgili-Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, Dora Yayıncılık, Bursa, 2013, s.602; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.225; Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s.336; Çevik, s.601

¹³⁰ Aytaç, s.31

sorumluluklarından ibra edilecekse, bu anlamda ibranın menfi borç ikrarı niteliği, ibra sözleşmesi şekline dönüşür ve borçlar hukuku bakımından ibra görüntüsü verir¹³¹.

Anonim şirket, genel kurul aracılığıyla aldığı ibra kararı ile, karar sırasında bilinen bütün işlem ve faaliyet konularında, ilgilileri sorumluluktan kurtardığını ve bu konularda herhangi bir alacağının olmadığını ve dava da açmayacağını beyan eder¹³².

Anonim şirketler hukukunda ibranın hukuki niteliğinin menfi borç ikrarı olduğu görüşü de bir çok yönden eleştiriye açıktır. Buna göre, ibra edilenlerin kusursuz yönetimi sonucunda hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde sorumlulukları da doğmayacaktır. Bu durumda menfi borç ikrarı ile açıklanan ibranın yönetime güven dışında pek bir değeri kalmayacaktır. Bunun dışında, ibra edilenlerin sorumluluklarının kesin olduğu durumda ise ibranın menfi borç ikrarı ile açıklanması söz konusu olamaz. Bu durumda bir ibra sözleşmesi gündeme gelir. Fakat anonim şirketlerdeki özelliklerden dolayı ibra sözleşmesi olarak kabul etmek de mümkün değildir. Bu duruma da çok ender rastlanmaktadır¹³³.

Her ne kadar eleştiriye maruz kalsa da ibranın hukuki niteliğinin kural olarak menfi borç ikrarı olması sonucu değiştirmemektedir. Alınan ibra kararı somut olayın özelliklerine göre bünyesinde farklı özellikleri barındırsa da bu menfi borç ikrarı niteliğini etkilememektedir. Geçerli bir ibra kararı ile anonim şirketin ilgili hesap dönemine ilişkin işlemler nedeniyle tazminat talebi bulunmadığı ikrar edilir ve artık yönetim kurulu üyelerine karşı, söz konusu döneme ait ve ibranın kapsamına giren işlemler nedeniyle anonim şirket tarafından sorumluluk/tazminat davası açılmaz¹³⁴.

İbranın hukuki niteliğinin menfi borç ikrarı olduğu görüşü Yargıtay tarafından da kabul görmüştür. Yargıtay'ın bir kararına göre, "*İbra hukuki niteliği itibariyle menfi borç ikrarıdır. İbra edilen işlemler hakkında sonradan maddi bir hataya dayanılmadan ibradan dönülerek ibraya konu işlemler hakkında dava açılması mümkün değildir. Ancak, ibranın borçtan kurtarıcı sonucu doğurabilmesi ibraya konu işlemlerin açıkça ortaya konulması, bilinmesi ve tartışılmasına bağlıdır.*"¹³⁵

---

¹³¹ Aytaç, s.15

¹³² Aytaç, s.48

¹³³ Aytaç, s.33

¹³⁴ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.226

¹³⁵ Y. 11. HD. E.2015/11856, K.2016/9175 (emsal.yargitay.gov.tr, Erişim: 23.02.2017)

2. Şahsi Def'i Görüşü

Doktrinde azınlık tarafından savunulan bu görüşe göre, ibranın hukuki niteliği, maddi hukuk bakımından borcu yerine getirmekten kaçınma hakkı veren, bir savunma aracı olan, 'şahsi def'i'dir¹³⁶. İbranın etkisinin yalnızca şirkete karşı olduğunu, pay sahipleri ve alacaklılar açısından da değerlendirilip hukuki niteliğin ona göre belirlenmesi gerektiğini savunan bu görüşe göre özetle, genel kurulun şirketin doğrudan zararını ibra ettiğini, fakat bunun aynı zamanda pay sahipleri ve alacaklıların dolaylı zararı olduğu ve bunun da ibradan etkilenmediğini, sorumluların ise tek bir tazminat borcunun bulunduğunu ve pay sahibi ve alacaklıların açacağı davada da hükümlenilecek tazminatın şirkete ödeneceğini ve bunun da hata, hile, ikrah dışında alacak talebini sona erdiren *menfi borç ikrarıyla* açıklanamayacağı, dolayısıyla ibranın maddi hukuk anlamında borcu sona erdiren bir hukuki işlem olmadığı, bu yüzden ibranın hukuki niteliğinin sorumluların tazminat borcunu değil şirketin dava hakkını ortadan kaldıran şahsi def'i olduğu savunulmaktadır¹³⁷.

İbranın hukuki niteliğinin şahsi def'i olmasının sonuçları ise özetle, genel kurulun ibra kararı dava dosyasında ileri sürülmelidir aksi halde hakim sunulan belgelerden ibra olgusunu anlaşılabile kendiliğinden dikkate alamaz. Ayrıca ibranın cevap süresi içinde ileri sürülmesi gerekir, yoksa savunmanın genişletilmesi yasağına takılır. İbra sonucunda alınan karar sadece şirketi ve olumlu oy kullanan pay sahiplerini bağlar, bu da şahsi def'i olarak nitelendirilir. Son olarak genel kurulun aldığı ibra kararı bir vakıa olduğundan, bu karardan geri dönmek hata, hile ve ikrah dışında olanaksızdır¹³⁸.

Bu görüş de çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. İbranın hukuki niteliğinin menfi borç ikrarı olması, geçerli olarak alınan bir ibra kararı olması durumunda şirketin tazminat alacağı kesin olarak son bulur ve şirket sorumluluk davası açamaz. Bu durumdan ibra kararında olumsuz oy kullanan pay sahipleri ve alacaklılar etkilenmez. Çünkü, şirketin dava hakkı başka, pay sahibi ve alacaklıların dava hakkı başka bir şeydir. Her ne kadar hükmedilecek tazminat şirkete ödenecek ise de söz konusu tazminat pay sahipleri ve

¹³⁶ Erol Ulusoy, *Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği*, Turgut Kalpsüz'e Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003, s.277-278

¹³⁷ Ulusoy, s.271,277-278

¹³⁸ Ulusoy, s.277-278

alacaklıların dolayısıyla uğradıkları zarar sebebiyledir. Bu da ibranın menfi borç ikrarı olmasını engellemez¹³⁹.

3. Onay Görüşü

Alman hukukunda savunulan onay görüşüne göre ibra, yönetim kurulunun faaliyetlerinin onaylanması ve yöneticilere güven duyulduğu anlamına gelir, yoksa şirketin tazminat hakkından da vazgeçtiği anlamına gelmez¹⁴⁰. Onay, yöneticilere geniş yetkilerin verilmediği eski dönemlerde ibranın önemli bir fonksiyonu olarak görülmüştür¹⁴¹.

Yönetimin onaylanması, kusursuz bir yönetim olduğunda ve şirketin tazminat hakkının bulunmadığı durumlarda ortaya çıkar. Bu yönüyle ibra beyanında, yöneticilerin ilgili dönemdeki faaliyetlerinin onaylanarak, görevlerine devam etmeleri hususunda bir sakınca bulunmadığı manası vardır. Bu görüş, kusurlu yönetim olduğunda ve şirketin tazminat hakkının bulunduğu durumlarda, ibranın hukuki niteliğini açıklamada yetersiz kaldığı için eleştirilere maruz kalmıştır¹⁴².

4. Sulh Görüşü

Sulh kavramı, anonim şirketlerde ibraya benzediği için bu kavramlar bazen birbirine karıştırılmış, bazen de bir arada kullanılmıştır¹⁴³. Gerçekten sulh ve ibra kavramlarının bir arada kullanıldığı TTK'nın 559'uncu maddesi hükmünde, kuruluş ve sermaye artırımında sorumluların sorumluluklarının dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamayacağı düzenlenmiştir. Yine aynı hükme göre, bu süre geçtikten sonra sulh ve ibra ancak -azınlık karşı çıkmadığı sürece- genel kurulun onayı ile geçerlilik kazanacaktır. Buradaki sulh düzenlemesi sadece kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumluluğun ortadan kaldırılması için maddede düzenlenen şartlarla yapılabilir. Buradaki şartların kuruluş ve sermaye artırımını dışındaki sorumluluklara kıyasen

¹³⁹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.416

¹⁴⁰ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.416-417; Helvacı, s.101, dn.435; Tekil, s.227

¹⁴¹ Aytaç, s.21

¹⁴² Aytaç, s.21-22

¹⁴³ Aytaç, s.28

uygulanması mümkün değildir¹⁴⁴. Fakat sulhun sadece 559'uncu maddede düzenlenmiş olması uygulanmasını sadece kuruluş ve sermaye artırımıyla sınırlı hale getirmeyecektir. Yani genel manada sulh için buradaki şartlar değil, genel hükümler uygulanacaktır. Anonim şirket genel hükümlere göre, sorumluların sorumluluklarını -559'uncu maddedeki şartlara tabi olmaksızın- sulh yoluyla ortadan kaldırılabılır¹⁴⁵.

Sulh (Vergleich), doğmuş veya doğacak bir uyuşmazlığın veya tereddüt halinin, tarafların karşılıklı tavizler vererek anlaşması suretiyle, ortadan kaldırılması şeklinde tanımlanabilir¹⁴⁶. Diğer bir ifadeyle, sulh sözleşmesi öyle bir sözleşmedir ki, onunla taraflar arasındaki uyuşmazlık ve belirsizlik karşılıklı bazı haklardan fedakarlıkta bulunarak sonlandırılır¹⁴⁷. Sulh sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir¹⁴⁸.

Aradaki benzerlik ve farklılıklara değinmek, ibranın hukuki niteliğini belirlemek açısından önemli olmakla birlikte, aynı zamanda bu iki kavramın daha iyi anlaşılması için de gereklidir.

Sulhte, taraflar arasında çözüm bekleyen bir uyuşmazlık söz konusu olduğu halde; ibrada, taraflar arasında bir uyuşmazlık bulunmamakta, ibra ile borcun sona erdirilmesi amaçlanmaktadır. Yine sulhte tarafların karşılıklı fedakarlığı¹⁴⁹ ile uyuşmazlık sona ermekle birlikte, ibrada borçlunun herhangi bir fedakarlıkta bulunmasına gerek olmaksızın borcundan kurtarılması söz konusu olmaktadır¹⁵⁰.

Sulh sözleşmesini yapan tarafların amacı ya dava açılmasını önlemek ya da açılan davaya son vermektir¹⁵¹. Bu yönüyle sulh sözleşmesi, mahkeme içi (kazai) sulh ve mahkeme dışı sulh olmak üzere iki türdür. Mahkeme huzurunda yapılan sulh, hem usul hukukuna hem de maddi hukuka ait özellikleri aynı anda bünyesinde barındırmaktadır¹⁵². Oysa Mahkeme dışında yapılan sulh sözleşmesi, TBK hükümlerine

¹⁴⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.450

¹⁴⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.450

¹⁴⁶ Aytaç, s.28; Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C. I/1, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008, s.14; Yavuz-Acar-Özen, s.14; Aydoğdu-Kahveci, s.35; Süha Tanrıver, *Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler*, Makalelerim I, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2005, s.35

¹⁴⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.452-453

¹⁴⁸ Tandoğan, s.14

¹⁴⁹ Fedakarlıklar karşılıklı olmazsa bir ibra, bir haktan feragat, bağışlama yahut borç ikrarı söz konusu olur, ancak sulh sözleşmesinden bahsedilemez. Bkz. Tandoğan, s.14

¹⁵⁰ Tanrıver, s.35

¹⁵¹ Şener, s.335

¹⁵² Tanrıver, s.39

tabidir. Anonim şirket ile sorumlu yönetim kurulu arasında yapılacak olan sulh sözleşmesi de TBK hükümlerine tabidir¹⁵³.

Sulh sözleşmesi sadece tarafları arasında hüküm ifade ettiği için, pay sahipleri ve alacaklıların dolayısıyla zararları için dava açmaları halinde, yönetim kurulu üyelerinin sulh sözleşmesini def'i olarak ileri sürebilip süremeyecekleri tartışmalıdır. Sulh sözleşmesi sorumlu olan yönetim kurulu üyesi ile şirketi idare ve temsile yetkili organ olan yönetim kurulu arasında yapılır. Bu sözleşme genel kurulun onayına sunulursa, onay veren pay sahiplerinin dolayısıyla zararı için dava hakkını ortadan kaldırması gerekir, aksi halde pay sahibi hakkın kötüye kullanılması yasağını ihlal etmiş olacaktır¹⁵⁴. Dolayısıyla, kendi rızasıyla sulh sözleşmesine genel kurulda veya yetkili organ görevlisi olarak onay veren pay sahibi, daha sonra dolayısıyla zararı için dava açamaz. Genel kurulda onay vermeyen pay sahibi ise dava açabilecek, talep edilecek tazminat ise geri kalan zarar kadar olacaktır¹⁵⁵.

İbranın hukuki niteliği ile ilgili sulh görüşüne, ibra ile farklı kavramlar olduğu için ve yukarıdaki açıklanan diğer sebepler dolayısıyla katılmak mümkün değildir.

5. Makbuz Görüşü

İbranın hukuki niteliği hakkında ileri sürülen görüşlerden bir tanesi de makbuzdur. Makbuz, borcun ifa edildiğine yönelik alacaklı tarafından düzenlenip borçluya verilen imzalı bir belgedir¹⁵⁶. Borç ifa edilmediği halde bir makbuz düzenlenip borçluya verildiğinde bunun anlamı, koşulları varsa bir ibra veya menfi borç ikrarı şeklinde yorumlanabilir¹⁵⁷.

Makbuz görüşü, anonim şirketlerde ibra açısından yorumlanırsa, genel kurulun ibra kararı ile, bir alacaklı gibi ilgililerin faaliyet döneminde yaptıkları iş ve işlemlerini kabul edip buna uygun olarak makbuz vermişçesine doğmuş ya da doğabilecek tazminat hakkından vazgeçmesi şeklinde ortaya çıkar¹⁵⁸.

¹⁵³ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.453

¹⁵⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.454-455

¹⁵⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.455

¹⁵⁶ Aksu, s.101

¹⁵⁷ Aksu, s.101

¹⁵⁸ Aytaç, s.19

İbranın makbuz işlevi sadece kusursuz bir yönetim olduğunda ya da yapılan iş ve işlemler dolayısıyla genel kurulun gerçeğe uygun tespiti neticesinde vardır¹⁵⁹. Ancak bu görüş de çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. Eleştiriler özetle, makbuz bir vakıanın ikrarıdır oysa genel kurulun ibra kararı hukuki işlem niteliğindedir; ibra hesapların onaylanmasından bağımsız nitelik taşır, dolayısıyla makbuz niteliği kabul edildiğinde ek hesap istenemez ve özel denetim ve benzerleri de yapılamaz; ayrıca ibradaki oy yasakları da makbuzla bağdaşmayacağı için sözü geçen gerekçelerle ibranın hukuki niteliği makbuzla açıklanamaz¹⁶⁰.

6. Görüşümüz

İbranın hukuki niteliği ile ilgili doktrinde ortaya atılan ve savunulan bu görüşleri ve eleştirilerini açıkladıktan sonra, bu tezde savunulan görüşü ve sebeplerini ortaya koymak gerekir.

Anonim şirket genel kurulunda ilgililer hakkında alınan ibra kararının hukuki niteliğinin menfi borç ikrarı olduğu görüşü kabul edilmelidir. Yönetim ve temsil alanındaki ilgili faaliyet dönemine ilişkin bütün faaliyetlerin kusursuz olacağı gibi bir iddia her türlü izahtan varestedir. Buna göre yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olup olmadıkları, genelde bir yargılama sonucu ortaya çıkacağından, tereddütlüdür. Bu tereddütlü durumun ortadan kaldırılması ise menfi borç ikrarının niteliği ile olur. Çünkü menfi borç ikrarında sorumluluğun doğup doğmayacağı kesin olmayan bir durumun sona erdirilmesi amaçlanır.

Genel kurula ulaşan bilgiler doğrultusunda alınan ibra kararı sadece açıklanan maddi olaylarla ilgili olarak (TTK.m.558/2) sorumluların sorumluluklarını ortadan kaldıracığı için bu durumda alınan ibra kararının menfi borç ikrarı niteliğinde olduğu savunulabilir. Çünkü açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak sorumluluğun doğduğu bilinmesine rağmen veya tereddütlü olmasına rağmen alınan ibra kararı geçerlidir. Bu da menfi borç ikrarının niteliğini ortaya koyar.

---

¹⁵⁹ Aytaç, s.19

¹⁶⁰ Aytaç, s.20-21

F. İbranın Türleri

1. Açık İbra

İbra, açık olabileceği gibi örtülü de olabilir. Genel kurulun gündeminde açıkladığı ve bu yönde açıkça karar aldığı durumlarda açık (sarih, doğrudan) ibra söz konusudur. Diğer bir deyişle, genel kurulun gündeminde ibra kararı almaya ilişkin bir madde bulunduğu, bu maddeye göre ibra kararı alınmasına açık ibra denir¹⁶¹.

Açık ibra, esasen TTK'nın 558'inci maddesinde düzenlenmekle beraber farklı maddelerinde de açık ibraya ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Açık ibra kararı ile genel kurul, yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin sorumluluktan ibra edilmeleri yönünde karar verir¹⁶².

Diğer düzenlemelere bakılacak olursa, TTK'nın 409'uncu maddesinin birinci fıkrasında; 'genel kurulun olağan ya da olağanüstü toplanabileceği, olağan toplantıların her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılacağı, bu toplantılarda çeşitli konuların karara bağlanacağı ve bu arada yönetim kurulu üyelerinin ibralarına karar verilebileceği' şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre, genel kurulun hem olağan hem de olağanüstü toplantılarında yönetim kurulu üyelerinin ibrasına karar verilebilir¹⁶³. Bununla birlikte açık ibra, eTTK'daki düzenlemeden farklı olarak olağan genel kurulun zorunlu gündem maddesi olarak düzenlenmiş olduğu doktrinde savunulmuştur¹⁶⁴. Bu durum karşısında örtülü ibranın uygulanma alanının kısıtlanacağı belirtilmiştir¹⁶⁵.

Ayrıca TTK'nın 408'inci maddesinin ikinci fıkrasının b bendinde de 'yönetim kurulu üyelerinin (yönetimde görevli kişiler yani müdürler, ticari temsilciler, TTK.m.368 ve 370 hükümlerine göre yetkilendirilmiş kimseler) ibrasının genel kurulun münhasır yetkisinde olduğu ve devredilemeyecek görevler' arasında sayıldığı düzenlenmiştir. Kusurlu sevk ve idareden sorumluluğu doğmuş olan bu kişilerin şirkete verdiği doğrudan

---

¹⁶¹ Çelik, s.51; Helvacı, s.102

¹⁶² Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.468

¹⁶³ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2145

¹⁶⁴ Bahtiyar, 2015, s.390; Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.223; Abuzer Kendigelen, *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler Yenilikler ve İlk Tespitler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.310

¹⁶⁵ Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.223,349; Bahtiyar, s.390

zararlarının tazmininden vazgeçmeye sadece genel kurulun yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır¹⁶⁶.

Açık ibra kararı genel olabileceği gibi, kişi, konu, zaman veya kurucular gibi çeşitli yönlerden özel bir ibra kararı şeklinde de olabilir¹⁶⁷. Açık ibrayı genel ve özel ibra kararı şeklinde alt başlık halinde incelemek konuyu daha anlaşılır kılacaktır.

a. Genel İbra

Herhangi bir sınırlama olmaksızın genel kurulun ibra kararı almasına genel ibra denir. Her faaliyet yılı sonunda yapılan genel kurulda alınan ibra kararı kural olarak genel ibra kararıdır. Kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde alınan ibra kararı genel ibra olarak yorumlanmalıdır¹⁶⁸. Yönetim kurulu üyeleri için alınan ve ilgili hesap döneminin tamamını kapsayan işlemlerin ibra edilmesi söz konusudur¹⁶⁹. Uygulamada genel kurulun aldığı ibra kararları bütün yönetim kurulu üyeleri ve faaliyet döneminin tamamı hakkında tek bir oylama sonucu alınmaktadır¹⁷⁰.

Genel ibra kararıyla organ olarak yönetim kurulu değil, aksine tüm yönetim kurulu üyeleri¹⁷¹ ibra edilmiş olur ve bu kararda yönetim kurulu üyeleri tek tek alınacak kararlar değil, bütün olarak genel kurulda tek bir oylama ile alınacak kararlar ibra edilir¹⁷². TTK'nın 558'inci maddesinde düzenlenen bu ibra kararı, bir faaliyet dönemi dolayısıyla hesap verme konumunda olan tüm sorumluların, tüm sorumluluklarını kapsar¹⁷³.

---

¹⁶⁶ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.725

¹⁶⁷ Aytaç, s.136-138; Çelik, s.51-55

¹⁶⁸ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.226

¹⁶⁹ Aytaç, s.136; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.226

¹⁷⁰ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.226

¹⁷¹ TTK'nın 424'üncü maddesinin lafzında da bu durum, "(...) yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur." şeklinde ifade edilmiştir.

¹⁷² Pulaşlı, Genel Esaslar, s.725-726

¹⁷³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.468

b. Özel İbra

Genel kurul, kural olarak genel nitelikte bir ibra kararı alır. Fakat böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Genel kurul alacağı ibra kararını kişi, konu veya süre bakımından kapsamını sınırlamaya da yetkilidir¹⁷⁴.

Genel kurul, yönetim kurulu üyelerinin tamamını ibra etmeksizin bazılarını ibra etmekten kaçınabilme yetkisini haizdir¹⁷⁵. Bu ibra kararı kişi bakımından sınırlandırılmış özel nitelikli bir karardır. Kural olarak ibra oylaması ibra edilenler bakımından tek seferde yapılır. Ancak bazı üyelerin kapsam dışı bırakılması kararlaştırılmış ise, bu oylamada belirtilebilir ya da hepsi için ayrı ayrı oylama yapılabilir. Bu oylamada bazıları ibra edilirken bazıları ibra edilmeyebilir. Örneğin, Murahhas müdürler kapsam dışı bırakılabilir¹⁷⁶.

Yine, ibra kararı konu yönünden de sınırlandırılmış olabilir. Kural olarak ibranın kapsamına genel kurulun bilgisine ulaşan konular girer ve bununla da sınırlıdır. Ancak genel kurul bu kapsamı isterse genişletebilir, isterse daraltabilir. Genel kurulun bazı işlemler yönünden ibranın kapsamını daraltması durumunda özel ibra kararı söz konusudur¹⁷⁷.

Keza ibra kararı, süre yönünden faaliyet döneminin yalnızca bir kısmına has olarak da verilmesi mümkündür¹⁷⁸. İbranın süre yönünden kapsamı kural olarak ilgili hesap dönemidir. Genel kurul ibranın kapsamını hesap döneminin belli bir kısmıyla sınırlandırabilir. Bu şekilde verilen ibra kararları da özel ibra niteliğindedir¹⁷⁹.

Burada değinilmesi gereken diğer bir nokta da, kuruluş ve sermaye artırımı bakımından ibranın kapsamıdır. TTK'nın 559'uncu maddesindeki şartları sağladıktan sonra kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin ibralarına karar verilmesi de kapsamı itibarıyla özel ibra olarak nitelendirilebilir.

---

¹⁷⁴ Aytaç, s.137; Pulaşlı, Genel Esaslar, s.726

¹⁷⁵ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.726

¹⁷⁶ Aytaç, s.136-137

¹⁷⁷ Aytaç, s.138

¹⁷⁸ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2145

¹⁷⁹ Aytaç, s.138

2. Örtülü İbra

a. Kavram

Olağan genel kurul toplantı gündeminde ibra kararı alınmasına yönelik bir gündem maddesi olmayıp da aksi karardan anlaşılmadıkça bilançonun onaylanmasıyla yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibra edilmiş varsayılacağı TTK'nın 'bilançonun onaylanmasına ilişkin karar' başlıklı 424'üncü maddesinde hüküm altına alınmıştır. Aslında hüküm ibrayı doğrudan düzenlememiştir. Esasen bilançonun onaylanması ile ibra farklı kararlara tabidir. Fakat bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararına TTK'nın bağladığı diğer bir sonuç da, ilgililer hakkında örtülü de olsa ibra sonucunu doğuracağıdır. Bu duruma doktrinde örtülü (zımni, dolaylı) ibra, ibra karinesi ya da ibra varsayımı gibi terimler kullanılmaktadır¹⁸⁰.

Hükümün düzenlenme yeri doktrinde eleştirilmiştir ve sorumluluk kısmında düzenlenmesi gerektiği savunulmuştur¹⁸¹. Ancak bu eleştirilere haklı olarak şu görüş ileri sürülmüştür; anılan maddede ibra değil bilançonun onaylanmasına ilişkin kararın sonucu düzenlenmiştir¹⁸². Ayrıca bilançonun onaylanmasına ilişkin kararının ibra etkisi doğurmayacağı haller de düzenlenmiştir, bu yüzden genel kurul başlığı altında düzenlenen 424'üncü madde ile sorumluluk kısmında düzenlenen 558'inci madde arasında bağlantı yoktur ve dolayısıyla bu maddelerin bir arada bulunması mümkün görünmemektedir¹⁸³.

Burada eleştirilmesi gereken diğer bir husus da, TTK'nun 409'uncu maddesinin açık ibrayı zorunlu gündem maddesi olarak düzenlediği görüşü dolayısıyladır. Bu düzenleme karşısında 424'üncü maddedeki örtülü ibranın uygulama alanı bulup bulamayacağı konusunda sorunla karşılaşmak mümkündür¹⁸⁴. Ancak yönetim kurulunun birden fazla yıllığına seçildiği –en çok üç yıllığına seçilebilir- düşünülürse, örtülü ibra

¹⁸⁰ Aytaç, s.138; Domaniç, s. 687-688 ;Çelik, s.55; Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.244-245; Helvacı, s.103; Pulaşlı, Şerh C.2, s.2149; Bahtiyar, s.390; Kendigelen, s.323; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.227

¹⁸¹ Bahtiyar, s.390; Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.348; Kendigelen, s.323

¹⁸² 424'üncü maddenin adalet komisyonu gerekçesi. Bkz. Gürsel Yalvaç-Mustafa İsmail Kaya, *Gereğeli-Karşılaştırmalı Türk Ticaret Kanunu*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s.671; Gönen Eriş, *Gereğeli-Açıklamalı-İçtihatlı Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*, C.3, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s.2878

¹⁸³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.468

¹⁸⁴ Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.223; Bahtiyar, s.390

seçimden sonraki yıllarda yapılacak genel kurullarda -ibranın gündemin zorunlu maddesi olmasına gerek duyulmaksızın- uygulama bulacağı söylenebilir.

b. Örtülü İbranın Şartları

TTK'nın 'bilançonun onaylanmasına ilişkin karar' başlıklı 424'üncü maddesi şu şekilde düzenlenmiştir: *“Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur. Bununla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse¹⁸⁵ onama ibra etkisini doğurmaz.”*

Fıkranın ilk cümlesi örtülü ibranın olumlu şartını hüküm altına alırken, ikinci cümlesi ise olumsuz şartları hüküm altına almıştır.

Kanun, genel kurulca aksi kararlaştırılmadığı sürece, bilançonun onaylanmasıyla aynı zamanda genel kurulun, böyle bir niyet olmasa da, ibra iradesinin de varsayılacağını hüküm altına almıştır¹⁸⁶. Ancak genel kurulda ibra için ayrı bir oylama(açık ibra) yapıldığı takdirde bu varsayım (örtülü ibra) gerçekleşmeyecektir¹⁸⁷.

Olumlu şart olarak, genel kurulda onaylanan bilançonun, mevzuatın öngördüğü şekilde, açıklık ve doğruluk ilkelerine göre düzenlenmiş bilanço olması gerekir. Burada bilanço ifadesi geniş yorumlanmalı, kar-zarar hesabı ve yıllık faaliyet raporunun yanı sıra sözlü açıklamalar ve denetçi raporu da kapsama dahil edilecek şekilde anlaşılmalıdır¹⁸⁸.

İkinci cümle olumsuz şartı düzenlemiştir. Buna göre, bilinçli olarak bazı hususları gizleyen yahut bilançoda yer almasına rağmen mahiyeti itibariyle anlaşılamayan bir bilançonun olmaması gerekir, aksi halde onaylama ibra sonucunu doğurmayacaktır¹⁸⁹. Diğer bir ifadeyle, bilançodaki bilgilerin eksik veya gereği gibi açıklanmamış olması veya şirketin gerçek mali durumunun görülmesine engel olmak amacıyla yanlış bir takım

¹⁸⁵ 424'üncü maddenin gerekçesine göre, 'bilinçli hareket etmek' ifadesi, kast sözcüğünden kaçınmak amacıyla konulduğu ifade edilmektedir. Bkz. Yalvaç-Kaya, s.670-671

¹⁸⁶ Aytaç, s.139; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.227; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.420

¹⁸⁷ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.412

¹⁸⁸ Aytaç, s.140; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.227

¹⁸⁹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.411; Pulaşlı, Genel Esaslar, s.728

bilgiler bilançoya bilinci olarak yansıtılmışsa, genel kurulun bu bilançoju onaylaması ilgililerin ibrasına engel olur¹⁹⁰. Buna göre, bilanço ilkelerine veya bilançonun düzenlenmesi konusundaki kanuni şartlara bilinçli olarak uyulmaması, ibranın geçersizliği sonucunu doğuracaktır¹⁹¹. Yine bilançonun genel kurul tarafından onaylanmaması halinde, ilgililer ibra edilmiş olmazlar ve haklarında sorumluluk davası açılabilir¹⁹².

TTK'nın 424'üncü maddesinin bilançonun onaylanmasının ibra sonucunu doğurmayacağı hususundaki olumsuz şartını düzenleyen ikinci cümlesi 'bilinçli hareket edilmiş' olma şartını aramaktadır¹⁹³. Yani bilançonun gerçeği yansıtmaması her durumda değil, bilançoju düzenleyenlerin bu hususta bilinçli hareket ettiği durumda ibrayı geçersiz kılacaktır¹⁹⁴. Bu durumda, bilanço bilinçli olarak peçelenmediyse, ilgililer bilanço gerçeği yansıtmasa bile ibra edilmiş sayılacaktır. Bilinçli hareketin kim tarafından ve ne şekilde ispat edileceği hususunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Yönetim kurulunun en önemli görevi bilançoju kanuna uygun olarak eksiksiz hazırlamaktır, aksi halde sorumluluk meydana gelir. Bilinçli hareket etme şartı yönetim kurulu üyelerinin yanlış bilançoja rağmen sorumlu tutulmasını zorlaştırmakta, adeta sorumluluktan kurtulmanın yolunu açmakta ve yönetim kurulunun hatasının sonucuna şirketi katlanmak zorunda bırakmaktadır¹⁹⁵.

eTTK döneminde, bilançonun onaylanması sonucu ortaya çıkan ibra 'ancak orta yetenek ve kültürde bir pay sahibinin araştırması sonucu anlayabileceği konuları' kapsardı¹⁹⁶. Ancak formül yerine, 'genel kurulun bilgisine ulaşan hususlardan anlaşılan aksaklıklar' ölçütünün kullanılması gerektiği ve buna ek olarak da yönetim kurulu

---

¹⁹⁰ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.728

¹⁹¹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.422

¹⁹² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.420

¹⁹³ TTK'nın 424'üncü maddesinin gerekçesine göre, "bu hususta bilinçli hareket edilmişse" ibaresinin sadece "bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak yanlış birtakım hususları içeriyorsa" ifadesiyle ilgili olduğu ve bu cümle parçasını nitelediği, ayrıca peçelemenin bilinçsiz bir şekilde de yapılmış olabileceği veya bilançoja konulan kalem örneğın, karşılık amacını aşan bir şekilde gerçek durumun görülmesine engel olabileceği, bu hallerin ise ibraya engel olmaması gerektiği belirtilmektedir. Bkz. Yalvaç-Kaya, s.670-671

¹⁹⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.422

¹⁹⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.423

¹⁹⁶ Yönetim kurulu üyelerinin, yıllık bilançonun onayı ile, ancak normal orta zekalı bir ortağın, bilanço, kar-zarar hesabı, yönetim kurulu ve denetçi raporlarını incelemesi sonucu anlayabileceği yolsuzluklardan ibra edilmiş sayılacağı görüşü doktrinde hala savunulmaktadır. Bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s.728; Bilgili-Demirkapı, Şirketler Hukuku, s.603

faaliyet raporu ve denetim raporunun da kapsama dahil edilmesi gerektiği doktrinde ileri sürülmüştü¹⁹⁷. Yeni düzenlemenin ikinci cümlesi bu sorunu çözüme kavuşturmuştur; “ (...)bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.” Buna göre, yeteneği ve bilgi düzeyinin bir önemi olmaksızın bir pay sahibinin, bilanço ve buna temel olan belgeleri ve defterleri incelemeyen bilançodaki aksaklıkları tespit etme imkanı olmadığından, söz konusu türden bir aksaklık genel kurul sonrası ortaya çıksa bile örtülü ibraya engel olur¹⁹⁸.

---

¹⁹⁷ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.411

¹⁹⁸ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.411-412

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE İBRA KARARI

I. GENEL KURULUN İBRA KARARI

A. İbrayı Gerektiren Hukuki Sebepler

1. Hesap Verme İlkesi

Hukukun genel ilkelerine göre, bir başkasına ait olan işleri gören, başkasına ait malları yöneten kişilerin hesap vermesi gerekir¹⁹⁹. Anonim şirkette zorunlu organ olarak yönetim kurulu da kendisine yabancı bir malvarlığını yönetmektedir ve bundan dolayı da yönetim kurulu üyelerinin, sadece anonim şirkete karşı değil aynı zamanda pay sahiplerine ve alacaklılara karşı da sorumluluğu bulunmaktadır²⁰⁰. Bu sorumluluğun kaynağı da anonim şirket ile sorumlular arasındaki ilişkiden doğar²⁰¹. Ayrıca sorumluluğun hukuki dayanağı konusunda TTK düzenlemesine göre, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının anonim şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı sorumluluklarının hukuki dayanağını kanundan ve esas sözleşmeden doğan ‘yükümlülüklerin ihlali’ oluşturur²⁰².

Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişki sözleşme ilişkisidir. Genel kurulun yönetim kurulu üyesinin seçimine ya da atanmasına ilişkin kararı bir öneri, seçilen kişi tarafından görevin üstlenilmesi ise kabul niteliği taşır²⁰³. Aradaki sözleşmenin niteliği taraflarca belirlenmemişse, aradaki ilişkinin niteliği doktrinde savunulan baskın görüşe göre vekalet sözleşmesidir²⁰⁴. Aradaki vekalet ilişkisinden de hesap verme borcu doğar²⁰⁵. Vekil, hesap verme borcunu eda etmekle aynı zamanda müvekkilin kendisini

---

¹⁹⁹ Aytaç, s.65

²⁰⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.74

²⁰¹ Aytaç, s.66

²⁰² eTTK’da sorumlulukların hukuki dayanağı vazifelerin yerine getirilmemesiydi. Bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.418

²⁰³ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.352

²⁰⁴ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.352; Aytaç, s.68; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.279; Karşı görüşte bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 276, Tekinalp’e göre, “Kanaatimce, ilişkinin vekaletle yakın duran tarafları organik bağlantıdan kaynaklanmaktadır. İlişki gerçekte hizmet sözleşmesi niteliğindedir. Çünkü, ücret başta olmak üzere, yönetim kurulu üyelerinin mali hakları ve görevden alınınca söz konusu olan tazminat yaptırımı ve üyenin ediminin içeriği, karakteri ve bağlı olması gerekli bulunan kurallar hizmet sözleşmesinin özelliklerini haizdir.”

²⁰⁵ Aytaç, s.68

olası tazminat taleplerinden ibra etmesini sağlamayı amaçlar²⁰⁶. Diğer bir anlatımla, anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki sözleşme bağı bir taraftan yönetim kurulu üyesine şirketin yönetimi ve iş yılı sonunda hesap verilmesi yükümlülüğünü doğururken, diğer taraftan ibra edilmesini talep hakkı verir²⁰⁷.

Görevleri gereği hesap verme durumunda olan yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini Kanuna ve esas sözleşmeye ve görevin gereklerine uygun ve sorumluluk bilinciyle yerine getirip, hesap soranları yani pay sahiplerini ve şirket tüzel kişiliğini ibraya ikna eder tarzda hesap vermeleri gerekir. Bundan dolayı hesap verme ilkesi ile ibra yakından ilişkilidir²⁰⁸.

Yönetim kurulu üyeleri için hesap verme borcu, yıl sonu bilançosu, kar-zarar hesabı ve faaliyet raporunun düzenlenerek genel kurula sunulması şeklinde ifa edilir²⁰⁹. Yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi ve genel kurula sunulması yönetim kurulu üyelerinin devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında düzenlenmiştir (TTK.m.375/1-f). TTK'nın 514'üncü maddesi ise, *“Yönetim kurulu geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörölmüş bulunan finansal tablolarını²¹⁰, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar.”* hükmü ile hesap verme ilkesinin şartlarını düzenlemiştir. Ayrıca bu finansal tabloların dürüst resim ilkesine göre hazırlanması gerektiği TTK'nın 515'inci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, *“Anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.”*

Diğer yandan yönetim kurulu üyelerinin ibrasına karar verme yetkisi münhasıran genel kurula ait bir yetkidir (TTK.m.408/2-b). Sorumluluğu ibra yetkisini haiz organa

---

²⁰⁶ Aytaç, s.69

²⁰⁷ Çelik, s.81

²⁰⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.376

²⁰⁹ Aytaç, s.70

²¹⁰ TMS'nin öngördüğü genel amaçlı finansal tablolar, Dönem Sonu Finansal Durum Tablosu(Bilanço), Dönemin Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu(Kapsamlı Gelir Tablosu), Dönemin Net Akış Tablosu, Dönemin Özkaynak Değişim Tablosu ve Önemli muhasebe politikalarını özetleyen dipnotlar ve diğer açıklayıcı notlar olarak belirlenmiştir. Bkz. Remzi Örtün-Hasan Kaval-Aydın Karapınar, *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumlar*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2015, s.14

karşı yönetim kurulu üyelerinin hesap vermesi gerektiği de işin doğası gereğidir. Ayrıca pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkını düzenleyen TTK'nın 437'nci maddesinin ikinci fıkrasında göre de, yönetim kurulunun ve denetçilerin pay sahibine vereceği bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri gereğince özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır. Yani yönetim kurulunun ve denetçilerin bilgi verme yükümlülüğü hesap verme ilkesine²¹¹ uygun olmak zorundadır. Aksi halde yönetim kurulunun sorumluluğu gündeme gelecektir.

Hesap verme açısından TTK'nın 203 ila 205'inci maddelerine de temas etmek gerekir. 203'üncü maddeye göre, tam hakimiyet halinde belli şartlar altında bağlı şirketin, kaybına sebep olacak olsa bile, yönlendirilmesine ve yönetimine ilişkin talimatlar verilebilir. Bu talimatlara bağlı şirketin organları uymak zorundadır. 204'üncü maddede, açıkça bağlı şirketin ödeme gücünü aşan, varlığını tehlikeye düşürebilecek olan ya da önemli varlıklarını kaybetmesine yol açabilecek nitelikteki talimatlar verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Konumuz açısından 205'inci madde bir düzenleme getirmiştir. 203 ve 204'üncü maddelerince verilen talimatlara uyan bağlı şirket yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve sorumlu tutulabilecek kişiler, şirkete ve pay sahiplerine karşı sorumlu tutulamayacaktır. Burada hesap verme ilkesine de belirli şartlar altında istisna getirildiği söylenebilir.

Gerek şirketle yönetim kurulu arasındaki ilişki gerekse pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını düzenleyen hükümler, ibranın hukuki temelini ortaya koymaktadır.

2. Pay Sahiplerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

Pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı TTK'nın 437'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, finansal tablolar (bilanço, gelir tablosu vs.), konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ve kar dağıtım önerisi gibi bilgileri içeren belgeler genel kuruldan en az on beş gün önce pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur (TTK.m.437/1). Bilgi alma hakkının pasif yönünü oluşturan bu hüküm dolayısıyla elde edilecek bilgiler genel ve geçmişe dönüktür ve kural

---

²¹¹ “Hesap verme ilkesi kavramı Türk hukukunda yenidir. Kavram, hesap verme konumunda bulunan bir kişinin hesap vereceği, yani sorumlu olduğu kişiye vermekle yükümlü olduğu kapsamlı, içerikli ve belgeli bilgiyi ifade eder.” TTK.m.437'inci madde gerekçesi. Bkz. Yalvaç-Kaya, s.692

olarak yılda bir defa verilir²¹². Bilgi alma hakkının konusuna şirketin işleri ile denetimin yapılma şekli ve sonuçları girerken, inceleme hakkının konusuna şirketin ticari defterleri ve yazışmaları girer²¹³.

Pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı, hesap verme ilkesinin karşısında madalyonun diğer yüzünü oluşturur. Çünkü pay sahiplerinin anonim şirket varlığı içinde haklarını bilinçli bir şekilde kullanmaları, yönetim kurulu üyelerinin doğru bir şekilde Kanuna uygun olarak hesap vermelerinin karşısında, gerçek manada açık ve yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalarından geçer²¹⁴. Bilgi alma hakkı aynı zamanda genel kurul toplantısında görüşülecek konular ve alınacak kararlar için bir temel teşkil eder. Bu bağlamda en iyi örneği yönetim kurulu üyeleri hakkında alınacak ibra kararları oluşturur. İbra oyunun etkili ve ibranın geçerli olması, pay sahiplerine yeterli bilgi hakkı sağlanması ile gerçekleşir²¹⁵.

Pay sahiplerine genel kurulda, şirketin işleri ve denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında verilecek bilgiler hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun şekilde olmalıdır (TTK.m.437/2). Pay sahibinin oy ve diğer haklarını etkin ve isabetli kullanabilmesi için genel kurulda şirketin durumu hakkında yeterince bilgilendirilmesi açısından bu hüküm de önem arz etmektedir²¹⁶. Pay sahiplerinin bilgi alma talebi sözlü ya da yazılı olarak cevaplandırılabilir²¹⁷. Pay sahipleri ne kadar çok bilgilendirilirse bu da ibra oylamasında o kadar önemlidir. Zira ilgililerin ibrasına genel kurulda pay sahiplerinin olumlu oylarıyla karar verilir. Öte yandan ibra sadece genel kurulun bilgisine ulaşan konuları kapsar ve genel kurulca bilinen konularda ibra verilmiş sayılır ve bu da pay sahiplerinin bilgi alma hakkının önemini ortaya koyar²¹⁸. Pay sahiplerinin ibra kararında etkin olması, bilinçli bir şekilde oy kullanması ve aynı zamanda yeterli düzeyde bilgilendirilmesine bağlıdır²¹⁹.

---

²¹² Şener, s.518; Rauf Karasu, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXIII, S.2, Ankara, 2005, s.79

²¹³ Karasu, s.106

²¹⁴ Arslan Kaya, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2001, s.15

²¹⁵ Kaya, s.27-28

²¹⁶ Şener, s.517; Karasu, s.78

²¹⁷ Karasu, s.83

²¹⁸ Aytaç, s.71

²¹⁹ Kaya, s.28

Bilgi verilmesi belli sınırlar içinde gerçekleşir. Eğer bilgi verildiğinde şirket sırları ortaya çıkacaksa ya da korunması gereken diğer şirket menfaatleri tehlikeye düşecekse bilgi verilmesi istemi reddedilebilir (TTK.m.437/3). Bu olasılıklar dışında bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşme ya da organlar tarafından alınacak her hangi bir kararla kaldırılmaz ve sınırlandırılmaz (TTK.m.437/6). Bu fıkroda pay sahipleri için bilgi alma ve inceleme hakkının vazgeçilmez bir hak olduğu düzenlenmiştir²²⁰. Ayrıca bilgi alma hakkı, bireysel, bağımsız, vazgeçilemez ve devredilemez bir pay sahipliği hakkıdır²²¹.

Bağlı şirketler hakkında bilgi alma hakkı TTK'nın 200'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Hükme göre, *“hakim şirketin her pay sahibi genel kurulda, bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile hesap sonuçları, hakim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hakim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri, yöneticileri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuçları hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine uygun, doyurucu bilgi verilmesini isteyebilir.”* Düzenlemeye göre, pay sahibi bağlı şirket malvarlığı ile ilgili bilgi almanın yanında, hakim anonim şirketin söz konusu bağlı şirketle, diğer bağlı şirketlerle yöneticileri ve bunların yakınları ile ilişkileri ve yaptıkları işlemler, kayıp ve denkleştirme (TTK.m.202/1), karşılıklı iştirak (TTK.m.197), bildirim ve tescil yükümlülükleri ve tam hakimiyet varsa bu ilişkiyle ilgili konularda soru sorabilir²²².

Bilgi alma ya da inceleme hakkı sonucunda bu istemi cevapsız bırakılırsa, haksız olarak reddedilirse ya da ertelenirse pay sahibi sorduğu sorulara cevap verilmesi ya da talep ettiği incelemeye izin verilmesi için mahkemeye başvurabilir. Dava reddi izleyen on gün, diğer hallerde makul süre içerisinde anonim şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açılmalıdır (TTK.m.437/5). Bu dava doktrinde bilgi alma ve inceleme davası olarak adlandırılmıştır²²³. Bu dava ile pay sahibi mahkemeden belirli bir konuda genel kurul toplantısında veya toplantı dışında kullanmak istediği bilgi alma ve inceleme hakkının engellenmesine son verilmesi talebinde bulunarak ihlalin sona

²²⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.374

²²¹ Kaya, 75-82

²²² Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.376

²²³ Oğuz Atalay, *Anonim Şirketlerde Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının Mahkeme Aracılığıyla Kullanılması*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, 2015, s.63 (<http://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/OĞUZ-ATALAY.pdf>, Erişim Tarihi, 03.05.2017); Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.380

ermesini ister²²⁴. Bu dava TTK'nın 200'üncü maddesine de uygulanabilir, yani bağlı şirketler hakkında yeterli bilgi alınamamışsa veya istem reddedilmişse hakim şirketin pay sahibi bilgi alma ve inceleme davası açabilir²²⁵. Bilgi alma ve inceleme için izin talebiyle açılan bu dava bir eda davasıdır²²⁶. Davanın konusunu genel kurul dışında hakimin talimatıyla istenilen bilginin elde edilmesi ve gerekli incelemenin yapılması oluşturur²²⁷.

Herhangi bir pay sahibi bilgi alma ve inceleme hakkını kullanarak istediği sonucu elde edememişse ve pay sahipliği haklarının kullanılması da gerekli ise belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını gündeme bağlılık ilkesine tabi olmadan genel kuruldan isteyebilir (TTK.m.438/1). Genel kurul bu istemi kabul ederse, her bir pay sahibi veya şirket, şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine otuz gün içinde bir özel denetçi tayinini isteyebilir (TTK.m.438/2). Ancak genel kurul bu istemi reddederse, mahkemeden özel denetçi tayinini isteme hakkı azınlık hakkına dönüşür. Yani bu durumda sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya payların itibari değeri en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahipleri üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi tayinini isteyebilirler (TTK.m.439/1). Burada her bir pay sahibi veya azınlık pay sahipleri özel denetçi istemi yoluyla bilgi alma ve inceleme hakkını sonuna kadar kullanabilir. Özel denetim raporu bilirkişi raporu niteliğinde olduğundan ibra kararları açısından da öneme sahiptir. Burada şu hususa dikkat edilmelidir, ibra kararının özel denetçi atanması üzerinde olumsuz etkisi vardır. İbra kararından sonra olumsuz oy kullanan pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakları altı aylık hak düşürücü süreye tabidir (TTK.m.558/2). Bu sürede özel denetçinin atanması ve rapor elde edilmesi çok güçtür. Bu durumda pay sahipleri iptal davasını ve özel denetçi istemini birlikte ileri sürmelidir²²⁸. Ayrıca azınlık eğer ibraya karşı çıkıyorsa öncelikle finansal tabloların ertelenmesini isteme hakkını kullanmalı ve bu arada şüpheli gördükleri konular hakkında özel denetçi istemi hakkını kullanmalıdır. Alınan rapora göre hareket edilmelidir.

---

²²⁴ Atalay, s.64

²²⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.382

²²⁶ Kaya, s.323, Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.380, Atalay, s.65

²²⁷ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.380

²²⁸ Şener, s.530

B. Genel Kurulda İlgililer Hakkında İbra Kararı Alınması

1. İbra Kararı

Genel kurul kararı, genel kurulda pay sahipleri veya temsilcilerinin oylarının belli bir nisabıyla meydana gelen, genelde şirket içi ilişkide, istinaen şirket dışı ilişkide, etki doğurmaya yönelik hukuki işlem niteliğindeki şirket irade beyanıdır²²⁹. Diğer bir tanıma göre, genel kurul kararı pay sahiplerinin iradelerini aynı yönde birleştiren çok taraflı bir hukuki işlemdir²³⁰. Genel kurul kararları, doğrudan ya da dolaylı etkileri ile anonim şirketin ilişkilerinde birinci derecede öneme sahip hukuki işlemlerdir. Yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin seçimi ve azli kararları ile haklarında verilecek ibra kararları ve şirket kar dağıtımına ilişkin genel kurul kararları istisnai nitelikte dış ilişkide doğrudan etkili kararlardır²³¹.

Genel kurul kararı iki unsurun bir arada bulunmasını gerektirir. Bu unsurlar usulüne göre toplanmış bir genel kurul ve bu genel kurulda alınmış bir karardan ibarettir²³². Genel kurul kararının diğer şartlarına da değinmek gerekir. Buna göre, yapılacak toplantı gerekli çağrı prosedürüne uyularak yapılmalıdır. Toplantıya katılması gerekli olan kişilerin toplantıya katılması gerekir (TTK.407/2-3). Bakanlık temsilcisinin katılması şart olan genel kurula bakanlık temsilcisinin de davet edilmesi gerekir. Aksi halde genel kurul kararı yok hükmündedir²³³. İbra kararları da kural olarak genel kurulda alınan diğer kararlar ile aynı usul ve esaslara tabidir ve sayılan şartların kararda bulunması zorunludur. İbra kararı olağan genel kurulda alınabileceği gibi olağanüstü genel kurulda da alınabilir²³⁴. Gerekli olduğu takdirde genel kurul, gündemi ve zamanı çağrı yetkililerince belirlenen olağanüstü toplantıya çağrılabilir (TTK.m.409/2). Bu şekilde toplanan genel kurula olağanüstü genel kurul denir.

---

²²⁹ Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.11

²³⁰ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.504

²³¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.10

²³² Moroğlu, Hükümsüzlük, s.77

²³³ İsmail Kırca-Feyzan Hayal Şehirli Çelik-Çağlar Manavgat, *Anonim Şirketler Hukuku C.2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2016, s.10

²³⁴ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2145; Aytaç, s.108; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.231; Çelik, s.109

Genel kurul, fiziki ortamda toplanacaksa kural olarak şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanır ancak esas sözleşmede şirket merkezi dışında bir toplantı yeri kararlaştırılabilir (TTK.m.409/3).

Elektronik genel kurul, TTK'nın 1527'nci maddesinde düzenlenmiştir. Pay senetleri borsada işlem gören halka açık anonim şirketler dışında, elektronik ortamda genel kurula katılma ve oy kullanmaya ilişkin hükümlerin uygulanması zorunlu değildir. Ayrıca anonim şirket genel kuruluna elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır(TTK.m.1527/2). Elektronik ortamda oy vermeye ilişkin olarak, Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik²³⁵ 01.10.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten sonra yapılacak olan payları borsada işlem gören halka açık anonim şirket genel kurulları sadece elektronik ortamda yapılacaktır.

İster fiziki ortamda isterse elektronik ortamda yapılsın, genel kurul kararı için aranan usulî şartlar ibra kararının sağlıklı bir şekilde alınması için de gerekli şartlardır. Bununla birlikte özellik arz eden durumların da belirlenmesi açısından ibra kararının şartları ayrı ayrı açıklanacaktır.

2. İbra Kararının Şartları

a. Kuruluş veya Sermaye Artırımında İbra

Kurucu, pay taahhüt edip, esas sözleşmeyi imzalayan veya pay taahhüdü ve esas sözleşmenin imzalanması hesabına yapılan gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmıştır (TTK.m.337). Kanun koyucu hem hukuki hem cezai sorumluluk hükümlerinde her hangi bir tartışma yaşanmaması için kurucuyu tanımlamıştır²³⁶. Kurucular organ değildir ve anonim şirket ile kurucular arasındaki ilişki asli yükümü bulunmayan bir borç ilişkisidir²³⁷. Anonim şirketin kuruluş aşamasındaki işlemlerden dolayı kurucuların sorumluluğu TTK'nın 553 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre kurucular, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri

²³⁵ RG. 28.08.2012 tarih, S.28395

²³⁶ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.308

²³⁷ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.308

takdirde , hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludur (TTK.m.553/1).

Esas sözleşmenin/taahhütnamenin hazırlanması ve kuruluşa ilişkin bir çok işlemin yapılması kurucuların yükümlülüğündedir. Bu yükümlülüklerin kusurlu olarak ihlali kurucuların sorumluluğunu gerektirir.

Sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrasının da kuruluşa aynı esaslara tabi tutulması yerinde bir düzenlemedir. Sermaye artırım hakkı şirketin geleceği için önemli bir hak olsa da bu hakkın kötüye kullanılarak en başta azınlığın paylarının zamanla eriyip gitmesine sebep olacağı da bir gerçektir. Bu ve buna benzer bir çok konudaki sorunların ortaya çıkması belli bir zamanın geçmesi sonrası olmaktadır. Bunu düşünen kanun koyucu esas sermaye artırımlarından doğacak sorumluluğun ibrasına karar verilebilmesi için dört yılın geçmesi gerektiğini öngörmüştür. Bu sürenin geçmesinden sonra da en çok zarar görme ihtimali olan azınlığın karşı çıkması sonucu ibra kararı verilemeyeceği de olumlu bir düzenlemedir.

Sermaye artırımında yönetim kurulunun bir beyan hazırlaması gerektiği TTK'nın 457'nci maddesinde düzenlenmiştir. Bu beyana göre sermaye artırım yetkisi genel kurulda ya da kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulundadır²³⁸. Bu beyan, bilgiyi eksiksiz, açık, doğru ve dürüst bir şekilde verme ilkesi gereğince hazırlanır (TTK.m.457/1). Bu beyanda nelerin yazacağı TTK'nın 457'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre şöyledir;

“a) Nakdi sermaye konuluyorsa; artırılan kısmın tamamen taahhüt edildiği, kanun veya esas sözleşme gereğince ödenmesi gerekli tutarın ödendiği; aynı sermaye konuluyor veya bir ayın devralınıyorsa bunlara verilecek karşılığın uygun olduğu ve 349'uncu maddede yer alan hususların somut olayda mevcut bulunması halinde bunlara ilişkin açıklamalar; devralınan aynı sermaye, ayının türü, değerlendirmenin yöntemi, isabeti ve haklılığı; bir borcun takası söz konusu ise, bu borcun varlığı, geçerliliği ve takas edilebilirliği; sermayeye dönüştürülen fonun veya yedek akçenin serbestçe tasarruf olunabilirliği; gerekli organların ve kurumların onaylarının alındığı; kanuni ve idari gerekliliklerin yerine getirildiği; rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmışsa bunun

---

²³⁸ Sermaye artırımına esas sermaye sisteminde genel kurul, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulu karar verir (TTK.m.456/2).

sebepleri, miktarı ve oranı; kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere, niçin, ne fiyatla verildiği hakkında belgeli ve gerekçeli açıklamalar yer alır.

b) İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının hangi kaynaklardan karşılandığı, bu kaynakların gerçekliği ve şirket malvarlığı içinde var oldukları konusunda garanti verilir.

c) Şartlı sermaye artırımının ve uygulamasının kanuna uygunluğu belirtilir.

d) hizmet sunanlara ve diğer kimselere ödenen ücretler, sağlanan menfaatler hakkında, emsalleriyle karşılaştırma yapılarak, bilgi verilir.”

Görüldüğü üzere yönetim kurulunun sermaye artırımını öncesi hazırlaması gereken beyanın içeriği ve nasıl olması gerektiği ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Bu hükme aykırılık yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu ortaya çıkarır.

Şirketin kuruluşu, sermayenin artırılması ve azaltılması gibi işlemlerle ilgili belgelerin, beyanların ve garantilerin hileli, yanlış, gerçeğe aykırı ve sahte olmasından, gerçeğin saklanmış olmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan ortaya çıkan zararlardan bu belgeleri ve beyanları düzenleyen yönetim kurulu üyelerinin ve kusurları olduğu takdirde bunlara katılanların sorumlu olacağı TTK'nın 549'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca, 549'uncu maddede sayılan belgeleri sahte olarak düzenlemenin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı TTK'nın 562'nci maddesinin sekizinci fıkrasında düzenlenmiştir. Ancak kuruluş veya sermaye artırımında ibrayı düzenleyen TTK'nın 559'uncu maddesi hükmü şartlarının madde lafzından anlaşılacağı üzere sermaye azaltılmasında uygulanamayacağı, hükmün dar yorumlanması gerektiği savunulabilir. Bu sebeple sermaye azaltılmasından doğan sorumluluğun ibrasında genel hükümlere göre alınacak ibranın şartları uygulanmalıdır.

(1) İbra Edilecek Kişilerin Tespiti

Şirketin kuruluşundan doğan sorumlulukta sorumluların çevresine kurucuların yanında yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler de dahildir (TTK.m.559). TTK'nın ilk metnine göre kuruluş ve sermaye artırımını işlemlerini inceleyecek olan denetçi işlem denetçisidir²³⁹. Ancak 6335 sayılı Kanunla TTK'da bir çok hüküm yürürlükten kaldırılmıştır. TTK'nın, 6335 sayılı Kanunla değişiklikten önceki hükmüne göre,

---

²³⁹ Kendigelen, s.468

“anonim şirketin kuruluşu, kanuna uygunluk, kuruluş belgelerinin tam, doğru ve amaca uygun olup olmadıkları, açıkça görülebilen bir yalan beyan ve sahteliği içerip içermedikleri ve değerlemelerin gerçeği yansıtıp yansıtmadığı bakımlarından, tescilden önce işlem(kuruluş) denetçisi tarafından denetlenir (TTK.m.351/1)” düzenlemesi mevcuttu. Ancak bu hüküm 6335 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmış ve işlem denetçisi ile ilgili bütün hükümler sona ermiştir ve dolayısıyla artık maddede denetçi teriminin kullanılmasına kesinlikle ihtiyaç ve gerek yoktur²⁴⁰. Dolayısıyla sorumluların çevresi kurucular ve (ilk) yönetim kurulu üyeleri olarak belirlenecektir.

Sermaye artırımından doğan sorumlulukta sorumluların çevresi yönetim kurulu üyeleri ve kusurlarının varlığı halinde bunlara katılanlardır (TTK.m.549). Bunlara katılanlar ifadesinden, başta banka²⁴¹ olmak üzere, danışmanlar, avukatlar ve noterler gibi kişilerin dahil olduğu ve bunların ancak kusurlarının bulunması halinde ve şahıslarına izafe edilebilecek zararlar nedeniyle sorumlu oldukları anlaşılır²⁴². Dolayısıyla sorumluların çevresi aynı zamanda ibra edilenlerin çevresini oluşturacaktır.

(2) Kuruluş veya Sermaye Artırımında İbranın Şartları

TTK'nın 559'uncu maddesine göre, “kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve²⁴³ sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz.” Buna göre sorumluların sorumluluklarının ibra ile ortadan kaldırılabilmesinin ilk ve ana şartı, şirketin veya sermaye artırımının²⁴⁴ tescilinden itibaren dört yıllık sürenin geçmiş olmasıdır²⁴⁵. Buradaki dört yıllık sürenin öngörülme nedeni, kurucuların, kuruluş işlemleri sırasında şirkete hakim olmaları, ilk yönetim kurulu üyelerinin atanmasında söz sahibi olmaları veya kuruluşta bir takım yolsuzlukların ört bas edilme ihtimali gibi

²⁴⁰ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.317; Kendigelen, s.468

²⁴¹ Örneğin, şartlı sermaye artırımında ilgililerin değiştirme ve alım haklarının sonuçlandırıldığı yer olarak banka, bu görevini ihlal etmesi halinde, kuruluştan doğan sorumluluğa tabi olur. Bkz. Pulaşlı, Şerh C.2, s.2043

²⁴² Pulaşlı, Şerh C.2, s.2043

²⁴³ “ve” bağlacı cümlenin anlamı itibariyle “veya” olarak anlaşılmalıdır.

²⁴⁴ Dört yıllık sürenin başlangıcının belirlenmesi açısından ilk cümleye, şirketin tescili tarihinin yanına sermaye artırımından doğan sorumlulukta esas alınacak başlangıç tarihi olarak artırımın tescili tarihinin de maddede düzenlenmemesi eksiklidir. Bunun için şirketin kelimesinden sonra ‘veya sermaye artırımının’ ifadesinin yazılması gerekirdi. Bkz. Kendigelen, s.468-469; Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.350

²⁴⁵ Aytaç, s.106

durumlardan doğan sorumluluğun ibra ile hemen sona erdirilmek istenmesinin ve dolaylı olarak pay sahipleri ve alacaklıların zarara uğratılmasının önüne geçilmek istenmesidir²⁴⁶. Dört yıl geçmeden alınan ibra kararı yasanın emredici hükmüne aykırılık sebebiyle geçerli olmayacağı ve şirketi bağlamayacağı için, açılan sorumluluk davasında davalı taraf bu ibra kararına dayanamaz²⁴⁷.

Bu sürenin geçmesinden sonra ikinci olarak, sorumluların sorumluluklarının ibra edilebilmesi için genel kurulun bu yönde karar alması şarttır. Bu şart, TTK'nın 559'uncu maddesinin ikinci cümlesinde, *"bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır"* şeklinde ifade edilmiştir. Burada *'ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır'* ifadesi hatalıdır. Genel kurul ibra kararını onaylamaz, bizzat ibraya karar verir ve bu genel kurulun münhasır yetkisindedir (TTK.m.408).

Genel kurulun ibra kararı alabilmesi için ayrıca, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin yani azınlığın, ibra kararına karşı çıkmamış olmasına bağlıdır (TTK.m.559/1). Eğer azınlık ibra kararına karşı ise ibra kararı alınamayacaktır. Bu şart ibra kararında azınlığın korunması başlığı altında ayrıca incelendiği için bu kadar açıklama ile yetinilecektir.

Kuruluş veya sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibra yoluyla ortadan kaldırılabilmemesi, kuruluşun veya sermaye artırımının tescilinden itibaren dört yılın geçmesinden sonra azınlığın da karşı çıkmadığı bir genel kurul kararının varlığına bağlıdır. Dört yıllık süre içinde yıllık faaliyet dönemine ilişkin verilen genel ibra kararı, sadece ilgili olduğu yılı kapsayan sorumluluğu ortadan kaldırır, kuruluş veya sermaye artırımından doğan sorumluluğa bir etkisi yoktur.

b. Faaliyet Döneminde İbra

Faaliyet dönemi, kural olarak 1 Ocak ile 31 Aralık arasındaki dönemdir. Ancak şirketler kendilerine farklı tarihleri faaliyet dönemi olarak belirleyebilir. Faaliyet dönemi ya da farklı bir yasal terimle hesap yılı on iki ayı geçemez (TTK.m.66/2). Bu yıllık faaliyet dönemi içerisinde ilgililer, yaptığı işlem ve faaliyetler dolayısıyla her faaliyet

---

²⁴⁶ Aytaç, s.106

²⁴⁷ Aytaç, s.106; Pulaşlı, Şerh C.2, s.2155

döneminden itibaren üç ay içinde²⁴⁸ toplanacak olan olağan genel kurula hesap vermek durumundadır (TTK.m.409/1). Hesap verilmesi, geçmiş hesap dönemine ait, dönem sonu finansal durum tablosu (bilanço), dönemin kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu (kapsamlı gelir tablosu), dönemin net akış tablosu, dönemin öz kaynak değişim tablosu ve önemli muhasebe politikalarını özetleyen dipnotlar ve diğer açıklayıcı notlar²⁴⁹ ve eklerinin ve yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunun genel kurula sunulması şeklinde gerçekleşir (TTK.m.514). Böylece ilgililer bir önceki faaliyet dönemi için genel kurulda hesap verir ve genel kurul, ilgilileri ibra eder ya da etmez.

(1) İbra Kapsamındaki Kişiler

Faaliyet dönemine ilişkin ibrada ibra edilecek sorumluların çevresi TTK'nın 424'üncü maddesine göre, yönetim kurulu üyeleri²⁵⁰, yöneticiler ve denetçilerdir.

Yöneticiler kavramı geniş yorumlanmalı ve şirketin günlük işlerini yapmakla görevli ve üst yönetimin altında yer alan icra yetkisine sahip müdürler (TTK.m.370/2) ve ticari temsilciler (TTK.m.368) bu kapsamda değerlendirilmelidir²⁵¹. Müdürler, sorumluluk açısından yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu düzenleyen TTK'nın 553'üncü madde hükmüne tabidir. Yönetim kurulu üyelerinde olduğu gibi müdürler de görevlerini ifa sırasında özensiz ve kusurlu davranışları ile şirkete verdikleri zararlar dolayısıyla şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı sorumludur²⁵².

TTK'da denetçilerin artık anonim şirketin bir organı olmaması dolayısıyla ibrasının da mümkün olup olmadığı konusunda doktrinde tartışmalar vardır. Bu konuda bir çok yazar herhangi bir tartışma yapmadan maddenin lafzından denetçilerin de ibra edileceğinden bahsetmiştir²⁵³. Topçuoğlu'na göre, *“Konumuz açısından ibra, bir faaliyet yılı içindeki işlemlerden dolayı genel kurulun, denetçiyi aklamayı, kendilerinden*

²⁴⁸ Olağan genel kurul toplantısının her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılmasını öngören TTK'nın 409/1'inci maddesine aykırı biçimde yapılan toplantılarda alınan genel kurul kararları geçerlidir. Toplantının geç yapılmasından dolayı şartları varsa yönetim kurulunun sorumluluğuna gidilebilir. Bkz. Kırcı-Şehirli Çelik-Manavgat, s.70

²⁴⁹ Örtün-Kaval-Karapınar, s.14

²⁵⁰ Tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olması halinde ibra edilecek kişi de tüzel kişinin kendisidir. Bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.438

²⁵¹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.418-419; Pulaşlı, Genel Esaslar, s.725

²⁵² Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.449

²⁵³ Metin Topçuoğlu, *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Bağımsız Denetçi ve Sorumluluğu*, Seçkin Yayıncılık, Isparta, 2012, s.215-223; Pulaşlı, Şerh C.2, s.2149; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.419

herhangi bir taleplerinin olmadığını ikrar etmesi ve bunu açıklamasıdır.”²⁵⁴ Ancak Akdağ Güney’e göre, “Denetçilerin genel kurul tarafından ibra edilmesi mümkün olmakla birlikte pratikte bir anlamı olmayacaktır. Zira ibra genel kurulun bilgisine ulaşan hususları kapsadığından ve denetim hataları kural olarak hissedarlar tarafından bilinemeyeceğinden ibranın sorumluluktan kurtarıcı etkisi söz konusu olmayacaktır.”²⁵⁵

Bu görüşe karşı çıkan görüşe göre, TTK’nın sistemine göre organ olarak görev yapmayan denetçilerin, eski sistemdeki yönetim alanıyla ilgili görev verilen tüm yerlerden TTK sisteminde, denetçi kelimesinin ayıklanmasına rağmen, ibra kısmında (TTK.m.424 ve 559) denetçi kelimesinin çıkarılmamasının bir unutma eseri mi yoksa bilinci bir tercih mi olduğunun anlaşılamadığı ancak denetçilerin, genel kurul kararıyla ibra edilmesinin söz konusu olmadığı savunulmuştur²⁵⁶. TTK’nın 408/2-b ve 409’uncu maddelerinde sadece yönetim kurulu üyelerinin ibrasından bahsetmesi bu görüşü destekler niteliktedir.

(2) Faaliyet Döneminde İbranın Şartları

Yönetim kurulu üyelerinin ibralarına karar vermek yetkisi, genel kurula ait devredilemez görev ve yetkiler arasında yer almaktadır (TTK.m.408/2-b). Genel kurulun aldığı kararın kanunda ve esas sözleşmedeki şartlara uygun olması gerekir. Genel kurul kararının oluşması için aranan asgari şartlar konumuz açısından özellik arz etmemektedir. Burada bu şartlar dışında ibra kararı açısından özellik arz eden durumlardan bahsedilecektir.

İbra kararı alınabilmesi için gündemde madde olması gerekip gerekmediği ile ilgili eTTK döneminde yapılan tartışmalar²⁵⁷ TTK ile sona ermiştir. TTK’nın 409’uncu maddesinde olağan genel kurul toplantısının zorunlu gündem maddeleri düzenlenmiştir. Buna göre, “*Bu toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, karın kullanım şekline, dağıtılacak kar ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini*

²⁵⁴ Topçuoğlu, s.215

²⁵⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.419

²⁵⁶ Kendigelen, s.324

²⁵⁷ Tartışmalar için bkz. Çelik, s.115-118

ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır, karar alınır (TTK.m.409/1).” Yönetim kurulu üyelerinin ibraları olağan genel kurul toplantısının zorunlu gündem maddesi olduğu görüşüne göre, artık ibra konusunun gündemde yer alıp almayacağı ile ilgili bir duraksama yaşanmaması gerektiği kabul edilebilir. Madde ile açık ibra kararı kastedilmektedir.

İbra kararı alınırken genel kurulda ibra kararına ilişkin oy hakkından yoksunluk ile ilgili hükümlere uyulması da ibra kararının sıhhat şartlarından bir diğeridir (TTK.m.436/2). Bu konu ayrı bir başlık altında incelendiği için burada bahsedilmeyecektir.

Anonim şirketlerin bir kısmı bağımsız denetime tabidir, bağımsız denetim dışında kalan anonim şirketler ise TTK'nın 397'nci maddesinin beşinci fıkrasına uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliğe göre denetlenecektir. Halka açık anonim şirketler Sermaye Piyasası Kurulu'nca, bankalar Bankacılık Düzenleme ve Denetle Kurulu tarafından denetime tabidir. Denetimden geçmeyen finansal tablolar ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş hükmündedir(TTK.m.397/2 ve 5). Dolayısıyla geçerli bir ibra kararı için ibranın dayanağı olan belgelerin de geçerli ve kanuna uygun olması gerekir ve denetimden geçmiş olması, ibranın da geçerlilik şartlarından birini oluşturur²⁵⁸.

Bağımsız denetçinin görüş yazılarının genel kurulun alacağı ibra kararına olan etkisi üzerinde de durmak gerekir. TTK'nın 403'üncü maddesinin beşinci fıkrasının ilk haline göre, *“Olumsuz görüş yazılan veya görüş verilmesinden kaçınılan durumlarda genel kurul, söz konusu finansal tablolara dayanarak, özellikle açıklanan kar veya zarar ile doğrudan veya dolaylı şekilde ilgili olan bir karar alamaz”* düzenlemesi mevcuttu. Buna göre de olumsuz görüş yazılan veya görüş verilmesinden kaçınılması halinde bu finansal tablolara dayanılarak yönetim kurulu üyeleri ibra edilemeyecekti. Çünkü hükümde doğrudan veya dolaylı karar alınamayacağı ifade edilmişti. Bu hüküm 6335

---

²⁵⁸ TTK'nın 403'üncü madde gerekçesinde, *“Olumlu görüş yazısı, şirketin finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun Türkiye Muhasebe Standartlarına, kanuna ve esas sözleşmedeki finansal raporlamaya ilişkin hükümlere uygun olduğunun denetçi tarafından açıklanması ve doğrulanması olup, tabloların sonuçları hakkında genel kurulun karar alabileceği anlamına gelir ve bu sebeple yöneticilerin ibrası için hem esas olur, hem de dayanak oluşturur.”* denilmiştir. Bkz. Yalvaç-Kaya, s.642; Denetçinin olumlu görüş yazısı üzerine genel kurul tarafından finansal tabloların sonuçlarına ilişkin kararlar alınabileceği gibi yöneticiler de ibra edilebilir. Bkz. Topçuoğlu, s.152

sayılı Kanun'un 20'nci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır²⁵⁹. Hükümün kaldırılması ile olumsuz görüş yazısına rağmen genel kurulun finansal tablolara dayanarak karar alabilme imkanının olup olmadığı tartışmalı hale gelmiştir²⁶⁰. Akdağ Güney'e göre, denetçinin olumsuz görüş yazısı veya görüş vermekten kaçınması halinde dahi, genel kurul söz konusu finansal tablolara dayanarak yönetim kurulu üyelerini ibra edebilir²⁶¹. Bilançonun bilinçli olarak gerçeği yansıtmaması hali hariç olmak üzere, genel kurul alacağı ibra kararı ile şirketin yönetim kurulu üyelerine karşı açacağı sorumluluk davasını engelleyebilir²⁶². Buna karşılık, Topçuoğlu'na göre, "genel kurul, denetçinin olumsuz görüş vermesi halinde, söz konusu finansal tabloların sonuçlarına dayanarak hiçbir karar alamaz. Olumsuz görüş yazısı yöneticilerin sorumluluğunun gerekçesi olarak kabul edilebilir. Ancak yönetim kurulu, genel kurulun ibra etmeme kararına karşı dava açabilir. Mahkeme, olumsuz görüş yazısındaki gerekçeleri yeterli bulmaz ise genel kurulun ibra etmeme kararını iptal edebilir"²⁶³. Olumsuz görüş verilen bir finansal tablonun ve yıllık faaliyet raporunun Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartlarına, Kanuna ve esas sözleşme hükümlerine aykırı olduğunun tespiti niteliğini taşıdığı için Topçuoğlu'nun görüşüne üstünlük tanımak gerekir. Gerçekten, TTK'nın 403'üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, genel kurul yeni bir yönetim kurulu seçmek ve seçilen kurul da altı ay içinde Kanuna, esas sözleşmeye ve Türkiye muhasebe standartlarına uygun finansal tablolar hazırlatarak bunları denetleme raporu ile birlikte sunmak zorunda olduğu için, genel kurulda kar veya zarar ile ilgili olarak bir karar verilmesi yine mümkün olmayacak ve yeni finansal tabloların beklenmesi gerekecektir²⁶⁴. Diğer yandan mevcut yönetim kurulu üyeleri yeniden seçilebilecek ancak yeniden seçilecek yönetimin genel kurulda güven tazelemesi zorunlu olacaktır²⁶⁵. Bu da olumsuz görüş yazısı sonucunda yönetim kurulu üyelerinin yeniden genel kurulca seçilmesi halinde ancak ibra edilebileceği anlamına gelmektedir.

---

²⁵⁹ Değişikliğin gerekçesi olarak olumsuz görüş verilmesi halinde şirketin en yetkili karar organı durumundaki genel kurulun karar verme yetkisini daraltmaması ve organ boşluğunun ortaya çıkmaması amacıyla yapıldığı belirtilmiştir. Bkz. Gönen Eriş, *Açıklamalı-İçtihatlı Ticari İşletme ve Şirketler*, C.2, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s.2113

²⁶⁰ Topçuoğlu, s.154

²⁶¹ Akdağ Güney, *Yönetim Kurulu*, s.442

²⁶² Akdağ Güney, *Yönetim Kurulu*, s.443

²⁶³ Topçuoğlu, s.155

²⁶⁴ Y. 11. HD. 10.02.1992 tarih, E.6300/K.3338 sayılı kararına göre, "Anonim ortaklık bilançosu onanmadan, yönetim kurulu üyeleri ibra edilemeyeceği gibi, kar da dağıtılamaz." Bkz. Eriş, C.2, s.2217

²⁶⁵ Kendigelen, s.301

(3) Tek Kişilik veya Kapalı Tip Anonim Şirketlerde İbra Kararı Alınmasında Özel Durumlar

Tek kişilik anonim şirkette bütün payların sahibi tek ortağın aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olmasının TTK açısından bir mahsuru yoktur. Bu durumda ibra kararının nasıl alınacağı konusunun açıklığa kavuşturulması gerekir. Tek pay sahibinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olması durumunda, genel kurulda kendi kendisini ibra edemeyecektir. Zira bir sonraki başlıkta ayrıntılarıyla açıklanacağı üzere, TTK'nın 436/2 maddesine göre, yönetim kurulu üyesi genel kurulda ibra kararının alınması oylamasında kendilerine ait paylardan doğan oy hakkını kullanamaz. Esasen pay sahipliği ile yönetim kurulu üyeliği sıfatlarının birleştiği bu gibi durumlarda ibra kararına ihtiyaç bulunmamaktadır²⁶⁶. Bir kişi kendi aleyhine sorumluluk davası açmayacağı için kendini ibra etmesinin bir anlamı olmayacaktır. Ayrıca ibranın şirket tüzel kişiliği dışında üçüncü kişiler açısından bir etkisi de yoktur²⁶⁷.

Aynı durum kapalı tip anonim şirketlerde bu arada aile şirketlerinde de geçerlidir. Pay sahiplerinin aynı anda yönetim kurulu üyesi oldukları aile şirketlerinde alınan ibra kararları da geçerli olarak sonuç doğurmaz bunun pratik bir sonucu da yoktur²⁶⁸. Buradaki gerekçe de tek kişilik anonim şirketlerdeki ile aynıdır. Bu kararlar da TTK'nın 436/2 maddesinin emredici hükmüne aykırılık gereği geçersizdir. Ancak pay sahiplerinin hepsinin değil de çoğunun aynı zamanda yönetim kurulu üyesi oldukları aile tipi anonim şirketlerde yönetim kurulu üyesi olmayan tek bir pay sahibinin oyu yönetim kurulu üyelerinin ibrası için yeterli olacaktır²⁶⁹.

Bunun dışında pay sahipleri ile yönetim kurulu üyelerinin farklı kimseler olduğu gerek tek kişilik anonim şirketlerde gerekse kapalı(aile) tip anonim şirketlerde ibra kararı alınması bakımından hiçbir engel bulunmamaktadır. Genel kurulda alınan ibra kararları geçerlidir ve şirketin sorumluluk davası açma hakkını ortadan kaldırır.

²⁶⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.439

²⁶⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.439

²⁶⁸ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.440; Aytaç, s.126

²⁶⁹ Aytaç, s.127

3. İbra Kararının Maddi Kapsamı

Genel kurul ister açık ibra kararı isterse örtülü ibra kararı almış olsun, ister bütün sorumluları isterse sadece bazı sorumluları yahut ister belirli konularda isterse sadece belirli zaman aralığındaki sorumlulukları ibra etsin tüm bu durumlarda ibra kararının maddi kapsamının ne olduğu sorusunun cevabı, yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açacak kişilerin dava dilekçelerinin netice-i talebini, sorumluların ise savunma dilekçelerinin içeriğini ve son olarak da mahkemenin kararının gerekçesini oluşturacaktır.

Türk-İsviçre hukukunda sadece genel kurulun bilgisine ulaşan konular ve işlemler ibranın kapsamına dahildir ancak genel kurulun bilgisine ulaşmayan konularda ilgililer ibra edilmemiş sayılır²⁷⁰. TTK’da ibranın kapsamını belirleyen iki hüküm tesis edilmiştir. Bunlardan ilki TTK’nın 424’üncü maddesidir. Buna göre, “*Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur. Bununla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.*” Burada örtülü ibranın kapsamının bilanço ile sınırlı olduğu gibi bir anlam çıkmaktadır. Ancak doktrinde kabul edildiği üzere buradaki bilanço kelimesi geniş yorumlanmalıdır, kar-zarar hesabı ve yıllık faaliyet raporunun yanı sıra sözlü açıklamalar ve denetçi raporu da kapsama dahil edilecek şekilde anlaşılmalıdır²⁷¹. Kapsam belirlenirken yeteneği ve bilgi düzeyinin bir önemi olmaksızın bir pay sahibinin, bilanço ve buna temel olan belgeleri ve defterleri incelemeyen bilançodaki aksaklıkları tespit etme imkanı olmadığından, söz konusu türden bir aksaklık genel kurul sonrası ortaya çıksa bu durumun ibraya engel olacağı kabul edilmelidir²⁷².

İbranın kapsamı ile ilgili diğer hüküm ise, TTK’nın 558’inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, “*Şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin*

²⁷⁰ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.420

²⁷¹ Aytaç, s.140; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.227

²⁷² Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.411-412

olarak, (...)” denilmiştir. ‘İbranın kapsadığı açıklanan maddi olaylar’²⁷³ ifadesi TTK’nın 424’üncü maddesiyle birlikte değerlendirilmelidir. Buna göre, genel kurul ibra kararı almadan önce genel kurulun bilgisine sunulan belge ve hesaplar ve yapılan ek açıklamalar, genel kurulca bilinebilecek, anlaşılabilir ve tanınabilecek konu ve işlemler ibranın kapsamının belirlenmesinde rol oynar²⁷⁴. Bu bilgilerin sunmakla görevli olan da yönetim kuruludur. Yönetim kurulu, ibra için esaslı ve önemi olan olayları anlaşılır bir şekilde genel kurula sunmak zorundadır ve pay sahipleri de bilgi alma hakkını genel kurulda kullanarak bilgiye ulaşırlar. İşte TTK’nın 558’inci maddesine göre, genel kurulda alınan ibra kararı genel kurulun özellikle bu şekilde açıkça bildiği olaylarla sınırlıdır²⁷⁵. Belgelerde hiç açıklanmamış, eksik veya yanlış açıklanmış olaylar ibranın kapsamına girmez²⁷⁶. Bilançoda yer almasına rağmen niteliği gereği anlaşılabilen hususlarda da ibra söz konusu değildir. Buna karşılık ibra, sadece genel kurul tarafından bilinen konuları değil, bilinebilecek, tanınabilecek konuları da kapsamına alır²⁷⁷.

TTK’nın 558’inci maddesinin ikinci fıkrasındaki ‘maddi olay’ ifadesiyle kastedilen aslında hukuki olaydır. Hukuki olay, kendisine hukuki sonucun bağlandığı olay olması dolayısıyla, ibra kararının kapsamına giren hususlarda dava açma hakkının yitirileceği sonucu bağlanmıştır²⁷⁸.

Finansal tablo ve raporlar bakımından ‘maddi olay’ ifadesi ile, pay sahiplerine genel kurulda açıklanması, genel kurulun bilgisine sunulması, bilançoya yansıtılması -teknik ifadesiyle raporlanması- gereken olaylar anlaşılır²⁷⁹. Ayrıca raporlarda, pay sahibinin gerçeği öğrenmesi durumunda kabul etmeyeceği bir işlemin özel olarak

---

²⁷³ “Düzenlemedeki -ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak- ibaresi iyi ifade edilememiştir. İsviçre Borçlar Kanunu’nun 758. maddesine dayanan bu düzenlemenin, oradaki ifadesi daha isabetlidir ve TTK 558’deki ifade de bu şekilde anlaşılmalıdır. Buna göre, -genel kurulun ibra kararı sadece bilinen olaylar- için etki gösterir. Yani genel kurul tarafından verilen ibra kararı, sadece genel kurul tarafından bilinen olaylarla sınırlıdır. Dolayısıyla ibra kararı, genel kurulun bilgisine sunulmayan işlemleri kapsamaz. Genel kurulun bilmediği, onun için gizli kalmış işlemler için yönetim kurulu ibra edilmiş değildir.” Bkz. Şener, s.429-430

²⁷⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.421

²⁷⁵ Genel kurulda yapılacak açıklamanın kimin bilgisine, anlama ve algılama yeteneğine göre yapılması gerektiği bir sorun teşkil eder. Bu durumda bilgi alma hakkını kullanan pay sahibine verilen cevabın içtenliği, şeffaflığı, nesneliliği ve hesap verilebilirlik ilkesine uygunluğundaki açıklama düzeyine göre, mahkemenin, muhatabın(pay sahibinin) küçük yatırımcı mı yoksa incelemelerini uzmanlara yaptıran pay sahipleri mi olduğunu muhakkak dikkate alması gerekir. Bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.470

²⁷⁶ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2147

²⁷⁷ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2148

²⁷⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.469

²⁷⁹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.469

açıklanması gerekir. Sadece bir ya da birkaç pay sahibine verilen tablo ve raporlardaki maddi olaylara değil, yönetim kurulu tarafından genel kurula sunulan finansal tablolar ve raporlara itibar edilir²⁸⁰.

C. İbra Kararında Nisap ve Oy Hakkından Yoksunluk

1. İbra Kararında Genel Kurulun Toplantı ve Karar Nisapları

Toplantı ve karar nisabı TTK'nın 418'inci maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin toplantı nisabını düzenleyen ilk fıkrasına göre, *“Genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan haller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz.”* Karar nisabını düzenleyen TTK'nın 418'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre ise, *“Kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir.”*

SerPK'nın 29'uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre, halka açık anonim şirketlerin genel kurullarında uygulanacak nisaplara ilişkin oran kural olarak, TTK'nın 418'inci maddesinde düzenlenen hükme göre belirlenecektir. Ancak bu kuralın uygulanabilmesi için SerPK veya esas sözleşmede açıkça bir oranın belirlenmemesi veya kararın içeriğinin şirket merkezinin yurt dışına taşınması ile bilanço zararlarının kapatılması için herhangi bir yükümlülük koyan kararlardan olmaması gerekir.

Gerek örtülü gerekse açık olsun, genel kurulda alınacak ibra kararları hakkında, şirket esas sözleşmesinde daha da ağırlaştırılmış yeter sayılar öngörülmedikçe, TTK özel bir toplantı ve karar nisabı öngörmediğinden söz konusu genel hüküm uygulanacaktır ve adi çoğunlukla karar alınacaktır²⁸¹. İbra kararı, genel kurulun diğer kararlarından farklı değildir, olağanüstü genel kurul toplantısında da alınabilir²⁸² ve nisaplar açısından bir farklılık yoktur. Şu halde ibra kararı için toplantı yeter sayısı, sermayenin dörtte birine karşılık gelen pay sahiplerinin varlığını gerektirir ve karar yeter sayısı ise toplantıya

²⁸⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.470

²⁸¹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.409; Şener, s.428

²⁸² Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.231

katılanların oy hakkından yoksun olanlar hariç, çoğunluğunun olumlu oyuyla alınır. İlk toplantıda toplantı yeter sayısı sağlanamazsa ikinci toplantı için de aynı nisap aranmayacaktır.

2. İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk

a. Genel Olarak

Kullanılması toplantıya bağlı olan ve anonim şirket genel kurulunda kararın oluşum sürecine katılarak çeşitli konularda ve özellikle şirket yönetiminde etkili olabileme yetkisine pay sahibinin oy hakkı denir²⁸³. Oy hakkının sahipleri kural olarak pay sahipleri, istisnai olarak da intifa hakkı sahipleridir ve pay sahibi bakımından asgari oy hakkı vazgeçilmez ve müktesep bir haktır²⁸⁴. Bu hak, genel kurulda (TTK.m.434/1) veya elektronik ortamda (TTK.m.1527/5)²⁸⁵ pay sahibi veya onun temsilcisi aracılığıyla kullanılabilir²⁸⁶. Pay sahibi bu hakkını kullanarak hem iradesini açıklar hem de şirket iradesinin oluşmasına ve açıklanmasına katkıda bulunarak seçimlerde tercihini yapar, organlara seçilecek üyeleri belirler, onların işlemlerini denetler, onları ibra eder ya da etmez²⁸⁷.

Oy hakkının doğumu pay bedelinin kanunen veya esas sözleşme ile belirlenen asgari miktarının ödenmiş olmasına bağlıdır (TTK.m.435/1). Kural olarak nakdi sermaye taahhüdünün en az dörtte biri peşin geri kalanı ise yirmi dört ay içinde ödenmelidir (TTK.m.344). Esas sözleşmeye konulacak hükümlerle dörtte birlik asgari şart artırılabilir ve yirmi dört ayı geçmemek şartıyla bakiye sermaye borcu ifa şekli ve süresi istenildiği gibi düzenlenebilir²⁸⁸. Nakdi sermaye taahhüdü dışındaki sermaye taahhütlerin oy hakkı vermesi için TTK'nın 128'inci maddesine göre bu taahhütlerin şirketin uhdesine geçmiş olması gerekir.

---

²⁸³ Ömer Teoman, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1983, s.3; Pulaşlı, Şerh C.2, s.1456

²⁸⁴ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s.363

²⁸⁵ Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik, RG. 28.08.2012 tarih, S.28395

²⁸⁶ Pulaşlı, Şerh C.2, s.1458-1459; Ömer Teoman, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı*, Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXV, S.3, Ankara, 2009, s.8

²⁸⁷ Pulaşlı, Şerh C.2, s.1456

²⁸⁸ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.504

Oy hakkı payın itibari değerine göre belirlenir. Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkına sahiptir (TTK.m.434/1-2). Kural bu olmakla birlikte TTK'da bazı paylara imtiyaz tanınarak eşit itibari değerdeki bir paya diğerlerinden farklı sayıda oy hakkı verilebilir. İmtiyaz kuruluşta ya da daha sonra yapılacak esas sözleşme değişikliği ile tanınabilir²⁸⁹. Bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilir (TTK.m.479/1-2). Bunun gerekçesi ise kurumsallaşmanın ve yönetimin oluşturulmasının kolaylaştırılmasıdır²⁹⁰. Ancak esas sözleşme değişikliklerinde, ibra ve sorumluluk davaları hakkında alınacak genel kurul kararlarında oyda imtiyaz kullanılamaz (TTK.m.479/3)²⁹¹. İlerde görüleceği üzere TTK'nın 436'ncı maddesine göre, oy hakkından yoksunlukta, ilgili pay sahibinin ya da şirkette imza yetkisine sahip kişilerin esasında kendi paylarından doğan oy hakkını kullanamayacakları ve bunun da kapsamına, oy hakkından yoksunluğa ilişkin hükümlerin muhatabı kişilerin hem adi hem de imtiyazlı paylarından doğan oy hakkının girdiğine tereddüt yoktur²⁹². Hal böyleyken, bizzat oy hakkından yoksunluğun kapsamına girmeyen bir üçüncü kişinin, yönetim kurulu üyesinin ibrası oylamasında imtiyazlı paylardan doğan oylarını neden kullanamayacağı hususu izaha muhtaç olacak bir durumdur²⁹³. Gereğede bu hususla ilgili, oyda imtiyazın kullanılmadığı kararlarda sadece önem kriterinin egemen olmadığı aynı zamanda oyda imtiyazın araçlaştırılarak hakimiyet kurulmasının önüne geçilmek istenmesi de etken olmuştur denilmiştir²⁹⁴.

Oy hakkı, emredici bir kuraldır, bunun istisnası ise oy hakkından yoksunluktur. Yani oy hakkından yoksunluk, oy hakkı konusunda emredici hükümlerden ayrılmayı ifade eder²⁹⁵. Bu itibarla oy hakkından yoksunluk, oy hakkı veren bir payın sahibinden

---

²⁸⁹ Hasan Pulaşlı, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı Ve Etkisiz Olduğu Haller*, Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXIV, S.3, Ankara, 2008, s.20

²⁹⁰ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.504

²⁹¹ Fıkranın anlam ve amacı dikkate alındığında, her ne kadar Kanunda yer almasa da, yönetim kurulu üyelerinin tümü aleyhinde sorumluluk davası açılmasına karar verileceği zaman, şirketi temsil edecek kayyımın genel kurulda seçimi sırasında da imtiyazlı paylardan doğan oy hakkının kullanılmaması gerekir. Bkz. Pulaşlı, 2008, s.25

²⁹² Teoman, Oy Hakkı, s.24

²⁹³ Teoman, Oy Hakkı, s.24

²⁹⁴ Yalvaç-Kaya, s.742

²⁹⁵ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.14; Ancak oy hakkından yoksun olunan durumlarda, pay sahipleri genel kurul toplantısına katılabilir ve görüşlerini açıklayabilir. Bkz. Pulaşlı, Şerh C.2, s.1474; Bununla birlikte oy hakkından yoksunluk sadece olumlu oy vermeyi değil aynı zamanda olumsuz oy vermeyi de içerir. Bkz. Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.125

kaynaklanan sebeplerle yalnızca bazı kararlarda, bir nevi geçici olarak oy hakkı sağlamaması demektir²⁹⁶.

Oy hakkından yoksunluk kavramının temelinde yatan düşünce, anonim şirket ile pay sahibi arasındaki menfaat çatışmasında pay sahibinin kendi lehine davranacağı şüphesidir²⁹⁷. Bu şüphenin haklılığı konusunda duraksama yoktur. Çünkü pay sahibi oy hakkını kullanırken kendi menfaatini bırakıp anonim şirketin menfaatlerini gözetme gibi bir zorunluluğu yoktur²⁹⁸. Böyle bir zorunluluk bulunmaması, pay sahibinin oyunu kullanırken tam bir serbestlik içinde olduğunu da göstermez. Eğer çoğunluk pay sahipleri kendi menfaatine olan ancak bile bile şirketi zarara uğratabilecek bir şekilde oy kullanırsa, bu oy verme serbestisi TMK'nın 2'nci maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralı²⁹⁹ ile hakkın kötüye kullanılması yasağı ve hakların en az zarar verecek şekilde kullanılması ilkesi³⁰⁰ sınırları dahilinde daralır³⁰¹.

b. İbra Kararında Oy Hakkından Yoksun Kişiler

Oy hakkından yoksunluk, TTK'nın 436'ncı maddesinde iki fıkra halinde düzenlenmiştir. Buna göre, “(1) Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hakimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde³⁰² oy kullanamaz. (2) Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra

²⁹⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.367

²⁹⁷ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.16; Pulaşlı, Şerh C.2, s.1475; İmregün, s.109

²⁹⁸ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.12

²⁹⁹ Genel kurul kararlarının sağlıklı olması için kararın usulüne göre alınmış olması yetmez, ayrıca dürüstlük kurallarına da uygun olması gerekir. Çoğunluk, şirket menfaati ile azınlığın ve belirli ortakların menfaatleri arasındaki dengeyi özenle korumalıdır. Çoğunluğun gücünü kötüye kullanarak aldığı kararlar dürüstlük ilkesine aykırıdır ve bu aykırılık genel bir iptal sebebi teşkil edebilir. Bkz. Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.535

³⁰⁰ Anonim şirketler hukukunda ilkel çoğunluk ilkesi olan %50+1 oyun istediği kararı alıp azınlıkta kalanların tümünü ezebileceği anlayışı terk edilmiş, yerini gücünü sakınarak kullanan çoğunluk anlayışına bırakmıştır. Bkz. Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.287

³⁰¹ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.13-14

³⁰² Oy hakkı müzakerelerde değil, kararlarda kullanılır. Nitekim ikinci fıkrada ‘kararlarda’ ifadesi de bu eleştiriyi haklı çıkarmaktadır. Bkz. Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.252

edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz³⁰³.”

Görüldüğü üzere TTK'nın 436'ncı maddesinde anonim şirket genel kurulunda oy hakkının iki halde kullanılmayacağı iki fıkra halinde düzenlenmiştir. İstisnaların dar yorumu tabii olduğu ve Kanunda sınırlayıcı şekilde sayıldığı için, yorum ve örneksene yoluyla yeni bir oydan hakkından yoksunluk hali yaratılamaz³⁰⁴. Birinci fıkraya göre, birinci halde pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu için, pay sahibinin bizzat kendisi, eşi veya alt veya üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şirket ile anonim şirket arasında şahsi bir iş veya işlem yahut bir davanın olması gerekmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin şirketin işlerine herhangi bir şekilde katılmış olduğu konusunda duraksama olmadığı kabul edildiğine göre, yönetim kurulu üyeleri birbirlerinin ibrasında oy kullanamaz³⁰⁵.

İbra kararlarında oy hakkından yoksunluk konusunda 436'ncı maddesinin ikinci fıkrasında düzenleme yapılmıştır. Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimde görevli imza yetkisine sahip kişilerin, ibra kararında sahip olduğu paylardan kaynaklanan oy hakkını kullanamayacağını düzenleyen bu hükmün amacı, birinci fıkradaki gibi şirket ile pay sahibi arasındaki menfaat çatışması mıdır, yoksa ibra sonucunda şirketin tazminat isteminin sona ermesi dolayısıyla, bu kararda kendi lehine oy kullanmasının bir nevi kendi davasının hakimi olmasının önüne geçilmek istenmesi³⁰⁶ midir? Bu sorunun cevabı birinci fıkradaki düzenlemenin ikinci fıkra için de geçerli olup olmayacağı sorununun da cevabını verecektir.

---

³⁰³Yönetim kurulu üyelerinin ibrası için ayrı ayrı karar alınacaksa, ibra edilecek üye dışında kalan diğer üyeler müteselsil sorumluluk gereğince oy hakkından yoksundur. Bkz. Aytaç, s.123; “bizce yönetim kurulu üyelerinin birbirlerinin ibrasında oy kullanamayacakları sonucuna varılırken, sadece müteselsil sorumluluk durumu göz önüne alınmakla kalınmamalı bunun yanı sıra yönetim kurulu üyeleri arasındaki karşılıklı dayanışma ve birbirini koruma, ilerde birlikte çalışabilme düşüncesi gibi, kişisel ilişki ve unsurlar da dikkate alınmalıdır.” Bkz. Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.128

³⁰⁴ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.15-16

³⁰⁵ Helvacı, s.103; Y. 11. HD. 31.05.2016 tarih E.9554/K.5992 sayılı kararına göre, “Somut olayda, yönetim kurulu üyeleri birbirlerinin ibra oylamasına katılmışlar ve olumlu oy kullanmışlardır. Yukarıda açıklanan hüküm [TTK.m.436/2] uyarınca yönetim kurulu üyelerinin birbirlerinin ibralarında oy kullanamayacak olmaları ve yönetim kurulu üyelerinin oyları çıkarıldığında yeterli nisabın sağlanamaması nedeniyle 12.09.2013 tarihli genel kurulda alınan yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararın da iptaline karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş ve hükmün bu yönden asıl ve birleşen davacılar yararına bozulması gerekmiştir.” Bkz. Eriş, C.2, s.2242-2243

³⁰⁶ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.120

Doktrinde bazı yazarlar³⁰⁷ yönetim kurulu üyelerinin ibrasında oy hakkında yoksunluk haline firkadaki belirtilen “yönetim kurulu üyeleri ile yönetimde görevli imza yetkisine sahip kişilerin” yanında, birinci fıkradaki kişilerin de oydan yoksun oldukları görüşündedir. Buna göre, yönetim kurulu üyelerinin eşleri, alt veya üstsoyları veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hakimiyetleri altındaki sermaye şirketleri genel kuruldaki ibra oylamasında oy hakkında yoksundurlar.

Aksi görüşte olan yazarlar³⁰⁸ ise, yönetim kurulu üyeleri ile yönetimde görevli imza yetkisine sahip kişilerin, yönetim kurulu üyelerinin ibrasında oydan yoksun oldukları halde, birinci fıkrada sayılan yakınları nasıl ki yönetim kurulu üyesi seçiminde oy kullanabiliyorsa ibra kararında da oy kullanılabilir. Çünkü ibra, pay sahibi ile şirket arasında şahsi bir iş veya işlem oluşturmayacağı gibi,³⁰⁹ yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasındaki hiçbir iş şahsi sayılmaz³¹⁰ ve yönetim kurulu üyesi şirket açısından üçüncü bir kişi olarak bulunmaz. Kaldı ki yönetim kurulu üyesi pay sahipliği hakkının vermiş olduğu yönetime katılma hakkının sonucu olarak yönetime katılmış bulunmaktadır ve burada şirket ile yönetim kurulu üyesinin menfaatleri de çatışmaz³¹¹. Dolayısıyla haklı olan bu görüşe göre, ibra kararında oydan yoksun olanlar bellidir ve ikinci fıkradaki düzenleme sınırı çizdiği için hükmü genişleterek birinci fıkradaki kişileri de kapsama almak doğru değildir³¹². Burada ayrıca şu söylenebilir, kanun koyucunun amacı birinci fıkradaki gibi olsaydı o zaman ikinci fıkrayı düzenlemezdi, zira kanun koyucu kural olarak abesle iştiğal etmez. İbraya ilişkin özel oy hakkında yoksunluk hükmünün düzenlenme amacı ibra kararının niteliğinden kaynaklanmaktadır³¹³. Çünkü bir kimse

³⁰⁷ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.409; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.232; Aytaç, s.119; Çelik, s.139; Domanıç, s.689

³⁰⁸ Pulaşlı, Şerh C.2, s.1477; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.126; Helvacı, s.104; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.441; Hamdi Yasaman, *Şirketler Hukuku Ve Sermaye Piyasası Hukuku İle İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları*, C.2, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s.84

³⁰⁹Y. 11. HD. 24.10.2014, E.2013/13148, K.2014/16463 kararına göre, “(...) somut olaya gelindiğinde TTK'nın 374. Maddesinin birinci fıkrasındaki yoksunluk halinin gerçekleşmesi için gündem maddesinin, pay sahibi veya eşi veya usul ve fûru ile şirket arasındaki şahsi bir işe yahut davaya dair olması gerekir. Dairemizin yerleşik içtihatlarında da kabul edildiği üzere (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 19.07.2007 tarih, 2206/2171 E. 2007/10775 K. sayılı ilamı) yönetim kurulu üyelerinin ibrasının ‘şahsi bir iş’ olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığından, anılan yasa hükmünün babanın(yönetim kurulu üyeleri M. ve Ç'nin babası N.'un) yönetim kurulu üyelerinin ibrası konusunda oy hakkında yoksunluk hali olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.(...)” Kararın tam metni için bkz. Soner Altaş, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s.136-137

³¹⁰ Helvacı, s.104

³¹¹ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.115

³¹² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.441

³¹³ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.122

kendi kendini ibra ederek sorumluluktan kurtulamayacağı gibi, kendi kendisine karşı güven de duyamaz³¹⁴. Yönetim kurulu üyeleri için öngörülen ibra kararındaki oy hakkından yoksunluk kuralının, yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açılması yönündeki genel kurul kararında da uygulanması gerekir³¹⁵.

Yönetim kurulu üyeleri, genel ya da özel nitelikteki açık ibra kararlarında ve örtülü ibra kararlarında oy hakkından yoksundur³¹⁶. Burada örtülü ibra kararında oy hakkında yoksunluk konusu üzerinde durmak gerekir. Zira bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, karardan aksi anlaşılmadığı sürece ilgililerin aynı zamanda örtülü ibrası sonucunu da doğuracağından oy hakkından yoksunluğa azami dikkat edilmelidir. Bununla birlikte ibra oylaması ile bilançonun onaylanmasına ilişkin oylama ayrı ayrı yapılacaksa ibra kararında oydan yoksun olanların, bilançonun onaylanması kararında oy kullanmasının önünde hiçbir engel yoktur³¹⁷. Buna ek olarak yönetim kurulu üyeleri kendi ibralarında oy hakkından yoksun olsalar da, toplantıya katılabilirler ve muhalefetlerini tutanağa geçirebilirler³¹⁸.

Yönetim kurulu üyelerinin temsilci sıfatıyla oy kullanıp kullanamayacağı sorunu doktrin tarafından tartışılmıştır. İlk olarak yönetim kurulu üyeleri ile yönetimde imza yetkisini haiz kişiler kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını temsilcisi aracılığıyla da kullanamayacaktır. Çünkü asılın yapamadığı bir işi vekil de yapamaz. Bu konuda bir duraksama yoktur. Fakat sorun bir yönetim kurulu üyesi, kendi ibra oylamasında üçüncü kişiye ait oyları onun temsilcisi olarak kullanıp kullanamayacağı noktasındadır.

Sorunu olumsuz cevaplayan yazarlara göre, yönetim kurulu üyeleri ibra oylamasında kendi adlarına oy kullanamayacağı gibi başka bir pay sahibinin temsilcisi sıfatıyla da oy kullanamazlar. Çünkü bir kimse kendi hakkında oy kullanma yasağına tabi ise, bir pay sahibinin temsilcisi olarak da kendi ibrasında oy kullanmaması gerekir. Bu hiç kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı ilkesinin doğal bir sonucudur³¹⁹.

³¹⁴ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.122; Şener, s.511-512

³¹⁵ Y. 11. HD. 13.03.2014 tarih, E.2012/13035, K.2014/4826 kararına göre, “(...) yönetim kurulu üyeleri için [e]TTK’nın 374. Maddesinde [TTK.m.436] öngörülen oydan yoksunluk kuralının, sorumluluğa ilişkin davanın açılması hakkındaki kararın oylanması halinde de uygulanması gerekir. Dairemizin kararları da bu yöndedir(08.05.2006 gün ve 2005/5156 E-2006/5293 K).” Kararın tam metni için bkz. Altaş, s.516

³¹⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.368; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.124; Şener, s.512

³¹⁷ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s.124

³¹⁸ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.539

³¹⁹ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.232; Pulaşlı, Şerh C.2, s.2152

Bu görüşe karşı çıkan yazarlara göre ise, bir yönetim kurulu üyesi, kendi ibra oylamasında üçüncü kişiye ait oyları onun temsilcisi olarak kullanabilir³²⁰. Öncelikle pay sahibi oy hakkının kullanılması için yönetim kurulu üyesine temsil yetkisi verdiğinde, bunun sonuçlarını da önceden kabul etmiştir ve bu oyların ibra kararında da kullanılacağını öngörmüş demektir. Yine yönetim kurulu üyesi başkasına ait paylardan kaynaklanan oyları kullandığı için ne kendi kendini ibra etmiş olur ne de kendi davasının yargıcı sayılır³²¹. Diğer bir gerekçe ise, kanun koyucu genel oydan yoksunluk halini düzenledikten sonra ibra oylamasında oydan yoksunluğu 436'ncı maddenin ikinci fıkrasında ayrıca düzenlemiştir. Kanun koyucu yönetim kurulu üyesinin temsilen oy kullanmasını da yasaklamak isteseydi bunu da hüküm altına alırdı. Mezkur hükümde 'kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamazlar' ifadesi de bu görüşü desteklemektedir. Dolayısıyla ikinci görüşün kabulü TTK'nın ruhu ile de uyumludur.

Yönetim kurulunda bir tüzel kişinin temsil edilmesi halinde temsilci yönetim kurulu üyesinin ibrasında, tüzel kişinin oy kullanmasının kendi ibrasında oy kullanmak anlamına geldiği için TTK'nın 436'ncı maddesine aykırılık oluşur³²². Çünkü yönetim kurulu üyesi bizzat tüzel kişinin kendisidir ve ibra edilen kişi de tüzel kişidir. Dolayısıyla tüzel kişinin yönetim kurulundaki temsilcisi tüzel kişinin oylarını kullanarak tüzel kişiyi ibra edemez³²³. Tüzel kişinin yönetim kurulundaki temsilcisinin ayrıca pay sahibi olması durumunda, temsilci kendi paylarından kaynaklanan oyları temsilcisi olduğu tüzel kişinin ibrasında kullanabilir³²⁴.

---

³²⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.368; İsmail Kırca, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 53, S.1, 2004, s. 76 (<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/279/2526.pdf> Erişim: 12.02.2017); Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.439; Fatih Bilgili, *Anonim Şirket Genel Kurulunda Yönetim Kurulu Hakkında İbra Kararı Alınmasında Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Diğer Yöneticilerin Vekaleten Oy Kullanabilmeleri*, Hukuk, Ekonomi Ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, S. 27, Mayıs, 2004, (http://www.e-akademi.org/makaleler/fbilgili-3.htm#_ftn14 Erişim Tarihi, 03.04.2017)

³²¹ Kırca, Temsilci Sıfatı, s.71-73; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.439

³²² Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.235; Helvacı, s.104; Yasaman, s.287; Emine Develi, *Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s.172

³²³ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.438

³²⁴ Develi, s.173

c. Oy Hakkından Yoksunluğun Nisaplara Etkisi

Oy hakkından yoksun bulunan paylar ibra kararı için toplantı yeter sayısının oluşumunda dikkate alınır, fakat karar yeter sayının oluşumunda dikkate alınmaz³²⁵. Buna göre ibra oylamasında karar yeter sayısı oy hakkından yoksun kişiler dışında kalan kullanılabilir oy sayısına göre saptanır. Buna göre toplantıda temsil edilen 500 oy varsa ve 400 oy oydan yoksunsa, geriye kalan 100 oyun 51'i ile ibra kararı alınabilir³²⁶.

Oy hakkından yoksunluğa ilişkin kurallara aykırı bir şekilde genel kurulda ibra kararı alınmış ve oy hakkından yoksun paylar ibra kararının alınmasında etkili olmuş³²⁷ ise başkaca bir sebebe gerek olmadan alınan ibra kararının iptali TTK'nın 445'inci maddesine göre dava edilebilir³²⁸. TTK'nın 436'ncı maddesinin ikinci fıkrası emredici nitelikte olduğu için, oy hakkından yoksun bulunanların ibra kararında oy kullandığı bir genel kurulda her hangi bir pay sahibi, oy hakkından yoksun kişilerin oy kullandığına ilişkin muhalefetini tutanağa geçirtmesine gerek olmadan alınan ibra kararının iptalini isteyebilir³²⁹.

d. Oy Hakkından Yoksunluk Kurallarına Aykırılığın Yaptırımı

Oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaların herhangi bir şekilde etkisiz bırakılması veya dolanılması amacıyla payların ya da pay senetlerinin devrinin veya başkasına verilmesinin geçersiz olduğu Kanunda düzenlenmiştir (TTK.m.433/1). Hükmün öngörülme amacı, oy hakkına ilişkin çeşitli sınırlamaların uygulanmasını önleme amacına yönelik her türlü devri ve bırakmayı hükmün kapsamında değerlendirme olanağı vermesidir³³⁰. Söz konusu hükümden ibra kararında oy hakkından yoksun olan kişilerin, ilgililerin bu arada kendilerinin ibrasının sağlanması amacıyla, sahip oldukları pay senetlerinin her türlü devredilmesinin geçersiz olduğu sonucuna varılacaktır.

³²⁵ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2152

³²⁶ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.233

³²⁷ Y. 11. HD. 24.10.2014, E.2013/13148, K.2014/16463 kararına göre, “(...) yönetim kurulu üyelerinin kendi ibralarında oy kullanması mümkün değil ise de, yönetim kurulu üyelerinin kendi ibralarında oy kullanması tek başına kararın geçersizliği sonucunu doğurmaz. Kararın geçersiz kılınması için kanuna aykırı olarak kullanılan oyların kararın sonucunu etkilemiş olması gerekir.” Kararın tam metni için bkz. Altaş, s.136-137

³²⁸ Pulaşlı, Genel Esaslar, s.590; Şener, s.512

³²⁹ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2152

³³⁰ TTK'nın 431/1'inci madde gerekçesi. Bkz. Yalvaç-Kaya, s.685

Oy hakkından yoksunluğa ilişkin kuralların oy sözleşmeleri yoluyla TTK'nın 433'üncü maddesine aykırı bir şekilde dolanılması da geçersizdir. Şirket iradesini oy gücüyle etkilemeleri oy hakkından yoksunluk kurallarınca yasaklanmış bulunan pay sahiplerinin, bu yasağı cezai şartla güçlendirilmiş oy sözleşmeleri ile aynı oy gücünü elde etmeye çalışmaları yasağın dolanılması sonucunu doğurur³³¹. Örneğin, bir yönetim kurulu üyesinin sahip olduğu payların üzerinde başka bir pay sahibi ya da üçüncü kişi lehine intifa hakkı kurarak, bu kimse ile intifa konusu paylardan kaynaklanan oy haklarını kendisinin ibrası lehinde kullanacağına yönelik bir oy sözleşmesi yapması durumunda, bu oy sözleşmesi TTK'nın 436/2'deki oy hakkından yoksunluğa ilişkin emredici kuralın dolanılması demektir ve 433/1 maddesi gereğince geçersizdir³³².

D. İbra Kararının Kaldırılmaması ve Bankacılık Kanunu'ndaki Durum

1. İbra Kararının Kaldırılmaması

Genel kurul, sakatlık, güncelliğini yitirme, mahkemece iptal edilme olasılığı gibi çeşitli sebeplerle, daha önce almış olduğu bir kararı alacağı yeni bir kararla tamamen ya da kısmen iptal ederek yürürlükten kaldırabilir ve buna da hukuki bir engel bulunmamaktadır³³³. Yani bir konuda karar alma yetkisi, bu kararı geri alabilme yetkisini de kural olarak içinde barındırmaktadır³³⁴. Ancak bu yetki mutlak değildir ve genel kurul aldığı bir kararla özellikle üçüncü kişilerin kazanılmış haklarını hukuk güvenliğinin bir gereği olarak ihlal edemez³³⁵. Diğer bir ifadeyle genel kurulun aldığı karardan başka bir kararla dönebilmesi kuralının, alınacak genel kurul kararının niteliği göz önünde tutulmak suretiyle istisnaları belirlenecektir. Yenilik doğuran nitelikteki bir karar ile şirket içi ve şirket dışı ilişkilerde kişiler lehine bazı haklar doğmuş³³⁶ ise alınan genel kurul kararının yeni bir kararla geri alınmasının ya da iptal edilmesinin geçmişe etkili sonuçları olmaz³³⁷.

³³¹ Erdoğan Moroğlu, *Oy Sözleşmeleri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s.65; Çelik, s.159

³³² Moroğlu, *Oy Sözleşmeleri*, s.65

³³³ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s.360

³³⁴ Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması*, Makaleler II, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2006, s.64; Çamoğlu, *Hukuki Sorumluluk*, s.243; Bilgili-Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, s.603

³³⁵ Pulaşlı, *Şerh C.2*, s.2155; Çamoğlu, *Hukuki Sorumluluk*, s.243-244

³³⁶ "Organların tasarruf yetkisi üçüncü kişilerin haklarının başladığı yerde sona erer." Bkz. Çamoğlu, *Hukuki Sorumluluk*, s.243; Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.412

³³⁷ Moroğlu, *İbranın Geri Alınması*, s.64

Böyle bir karar herhangi bir sonuç doğurmayacağı için bu tür kararların iptalini istemeye gerek de yoktur³³⁸.

Genel kurulun ibra kararları diğer kararlardan farklılık arz eder. İbra kararı kural olarak menfi borç ikrarı ve kurucu yenilik doğuran bir hukuki işlem olduğu için bu karardan geri dönülemez ancak şartlarının bulunması halinde kararın sakat olduğu dava yoluyla ileri sürülebilir³³⁹. Nitekim TTK'nın 558'inci maddesine göre, ibra kararının genel kurul tarafından kaldırılamayacağı, ancak genel kurul kararlarının iptaline ilişkin 445'inci maddenin saklı olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu hüküm eTTK'da olmayan, TTK'da düzenlenen yeni bir hükümdür. eTTK döneminde uygulamada ibra kararının genel kurul tarafından geri alınması³⁴⁰ ve buna Yargıtay'ın³⁴¹ karşı çıkarak doğru bir şekilde uygulamaya yön vermesi sonucu TTK'da buna ilişkin düzenleme yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Hükmün gerekçesinde konuyla ilgili ayrıntılı sayılabilecek bir açıklama yapılmıştır. TTK'nın 558'inci maddenin gerekçesini aynen vermek konuya açıklık getirecek niteliktedir. Hükmün gerekçesine göre, *“birinci fıkra son yıllarda oldukça sık rastlanan ancak Yargıtay tarafından uygun görülmeyen, bir genel kurulun aldığı kararı zamanaşımı süresi içinde bir diğer genel kurulun kaldırması uygulamasına ilişkin ihtilafı, yüksek mahkemenin kararlarına uygun olarak çözüme kavuşturmaktadır. Hükmü temel veren düşünce, hakkında dava açılmamış ve (kural olarak) hükümlerini doğurmuş bulunan ibra kararının yıllar sonra kaldırılmasının işlem güvenliği anlayışına ve hukuka uygun olmadığıdır. Öğretide hakim görüş ibrayı menfi borç ikrarı olarak nitelendirdiğine göre, bu ikrardan tek taraflı olarak dönmek olanağı yoktur. Ayrıca ibranın Türk/İsviçre hukukunda yenilik doğurucu bir karar olduğu görüşü de dikkatle değerlendirilmiştir. Ancak ibra bir genel kurul kararı olduğu için bu karara karşı iptal davası açılabilir. Bu sebeple Tasarının 445 inci maddesi saklı tutulmuştur”*³⁴². Hükmün

³³⁸ İsmail Kırca, *İbra Kararının Geri Alınması Ve Bankacılık Kanunu'nun 133. Maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali Ve Zamanaşımı*, Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXIII, S.3, Ankara, 2006, s.37

³³⁹ Emin Cem Kahyaoğlu, *Anonim Ortaklıkta İbra Kararının Geri Alınması Sorunu*, Ersin Çamoğlu'na Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s.83

³⁴⁰ Bu yola başvurulmasının ana nedeni, eski yönetim kurulu üyeleri ve denetçilere karşı sorumluluk davası açılmasının önündeki ibra engelinin kolay yoldan kaldırılmak istenmesidir. Bkz. Kırca, *İbranın Geri Alınması*, s.33

³⁴¹ Yargıtay'ın 11. HD. 30.05.2002 Tarih ve E.2400/ K.5404 sayılı ilamında belirttiği üzere, “Anonim ortaklığın genel kurulunda, zararı doğuran olaylar için genel kurulda gerekli görüşmeler yapılarak ibra kararı alındığı anlaşılmaktadır. Buna rağmen, genel kurul ibra kararı vermiş ise, artık daha sonra böyle bir ibradan cayılması mümkün değildir.” Bkz. Eriş, C.2, s. 2215

³⁴² Yalvaç-Kaya, s.826

gerekçesine katılmakla birlikte zaten eTTK döneminde de gerekçede belirtilen ve yukarıda açıklanan gerekçelerle ibra kararının sonradan alınacak bir genel kurul kararı ile geri alınamayacağı hususu doktrinde görüş birliği halinde kabul edilmişti³⁴³. Düzenlemenin Kanuna koyuluş amacı malumun ilanı niteliğindedir³⁴⁴. Ancak özellikle bankacılık uygulamasındaki bir takım yanlışlar dolayısıyla uygulamacıların gözüne sokulmak istenircesine düzenlemenin metne eklenmesi yerinde olmuştur. Yine de bu hükme uyulmadan genel kurul almış olduğu ibra kararını sonradan başka bir kararla kaldırırca, bu karar batıl bir genel kurul kararı niteliğindedir ve bu kararın butlanının tespiti dava edilebilir³⁴⁵.

2. Bankacılık Uygulamasına Göre İbranın İptali

TTK'nın 558'inci maddesinde düzenlenen, ibra kararlarının genel kurul kararıyla kaldırılamayacağı hükmünün getiriliş amacının en başında 2001 krizi sonrası bankacılık alanında genel kurul kararlarıyla hukuka aykırı bir şekilde ibranın geri alınması sonucu ortaya çıkan sorunlar olmuştur³⁴⁶. Kriz sonrası Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na(TMSF) devredilen bankaların, devirden sonra genel kurullarında daha önce haklarında ibra kararı verilen yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin, geriye etkili olacak şekilde bu ibra kararlarının iptal edildiği görülmektedir³⁴⁷. Haklarındaki ibra kararı kaldırılan yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü hakkında dava açsa da, Yargıtay ibra kararlarının geri alınamayacağı meselesini tartışmaya bile lüzum görmeden, genel kurulun ibra kararını kaldıran kararının iptalinin istenebileceği ancak bunun haklarında açılacak sorumluluk davasında tartışılabileceğine hükmetmiştir³⁴⁸.

---

³⁴³ Moroğlu, İbranın Geri Alınması, s.64-65; Çelik, s.162-163; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.243-244; Hasan Pulaşlı, *Eski Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurulun İbra Etmeme Kararının İptalini Dava Etme Hakkının Türk Ticaret Kanunu Ve Tasarıya Göre Değerlendirilmesi*, Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2006, s.280-281; Kırcı, İbranın Geri Alınması, s.35; Necla Akdağ Güney, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s.314

³⁴⁴ Kahyaoğlu, s.84

³⁴⁵ Şener, s.431

³⁴⁶ Kahyaoğlu, s.85

³⁴⁷ Akdağ Güney, Sorumluluk, s.316-318, Kahyaoğlu, s.85

³⁴⁸ Yargıtay 11. HD, 12.07.2005 tarih E.2004/10875, K.2005/7564, bkz. Kahyaoğlu, s.85

Konuya ilişkin düzenleme olan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 133'üncü maddesine göre, *“Faaliyet izni kaldırılan bankaların tasfiyelerinin tamamlanması ancak iflas veya tasfiye masa alacaklarının tahsil edilememiş olması halinde, bankanın sorumlulukları tespit edilen ortakları, yönetim kurulu eski üyeleri ve denetçileri aleyhine varsa ibralarının iptali ve işlemleri nedeniyle verdikleri zararın tazmini için tasfiyenin tamamlanmasını müteakip beş yıl içinde Fon tarafından dava açılabilir.”*³⁴⁹

Madde metninden de anlaşılacağı üzere, Kanun genel kurula ya da TMSF'ye daha önce verilen ibra kararını kaldırma gibi bir yetki vermemiştir. Maddede yazan şartların gerçekleşmesi halinde, TMSF tarafından ibra kararının iptaline ilişkin bir dava açılabilir. Yine burada ibrayı kaldıracak makam mahkemedir. Mahkemenin direk ibra kararını iptal etmesi söz konusu değildir. İbranın iptali için gereken şartların var olup olmadığı mahkemece araştırılmalıdır³⁵⁰.

II. İBRA KARARINDA AZINLIĞIN KORUNMASI

A. Genel Olarak

Azınlık terimi, Kanununun tabiriyle azlık, TTK'nın 208'inci, 360'ıncı, 411'inci ve 486'ncı maddelerinde ismen zikredilmiştir. Azınlık kavramı, halka açık olmayan anonim şirketlerde sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde ise yirmide birini oluşturan pay sahipleri olarak tanımlanmıştır (TTK.m.411, 420, 439, 531, 559). Kanunda ismen zikredilmese de, “sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri” ifadesinin geçtiği yerlerde bu ifadeden azınlık anlaşılır.

Anonim şirket çoğunluk ilkesine göre yönetilir³⁵¹. Çoğunluk ilkesi gereğince genel kurul tarafından verilen kararlar, toplantıya katılmamış veya katılmasına rağmen olumsuz oy kullanmış olan pay sahiplerini de bağlar (TTK.m.423). Şirket demokrasisinin gerçekleşmesine hizmet eden bu ilkenin her zaman demokratik sonuçlar doğurmayacağı da bir gerçektir. Çoğunluktan oy gücüyle azınlıkta kalan pay sahiplerinin haklarını da

³⁴⁹ Bu düzenleme aslında 31.01.2002 tarihinde mülga 4389 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesi ile hukukumuzda girmiştir. Bkz. Kırca, İbranın Geri Alınması, s.39

³⁵⁰ Kırca, İbranın Geri Alınması, s.45

³⁵¹ Çoğunluk teriminin karşıt anlamı azınlık terimidir. TTK her ne karar azlık terimini kullansa da, azlık terimi çokluk teriminin karşıt anlamını oluşturacağı için azınlık terimi çoğunluk ilkesinin karşısında daha doğru bir terimdir. Terim konusunda eleştiriler için bkz. Pulaşlı, Şerh C.2, s.1556

koruyacak şekilde kararlar almasını beklemek aşırı iyimserlik olur. Zira sermaye, pay ve oy egemenliği ellerinde olanların şirketin çıkarları yerine kendi özel çıkarlarını ön planda tutmaları eğilimine oldukça sık rastlanır³⁵².

Anonim şirketler hukukunda ilkel çoğunluk ilkesi yani %50+1 oyun, ağırlaştırılmış nisaplar hariç olmak üzere, genel kurulda istediği kararı alıp azınlıkta kalanların tümünü ezebileceği anlayışı bırakılmış, bunun yerine gücünü sakınarak kullanan³⁵³ basiretli çoğunluk anlayışı benimsenmiştir³⁵⁴. Bunun sonucu olarak da kanun koyucu etkili ve memnuniyet verici bir biçimde olmasa da, önemli bazı konularda çoğunluk pay sahipleri ile azınlık pay sahipleri arasında sömürüyü önleyici bir denge kurulması ve ortaklığa egemen olan pay sahiplerinin bencil ve çıkarıcı tutumlarına karşı azınlığın korunması amacıyla, azınlıkta kalan pay sahiplerine bazı haklar tanıyarak çoğunluğun baskısından kurtarmak için düzenleme yapmıştır³⁵⁵. Azınlık bu hakları kullanarak belli konularda çoğunluğun karar almasını engelleyebileceği gibi, bazı konularda da çoğunluğa rağmen şirket adına bazı işlemler gerçekleştirebilecektir³⁵⁶. Birincisine olumsuz azınlık hakları denirken ikincisine ise olumlu azınlık hakları denir. Bu sayede şirketteki çıkar çatışmalarının önlenmesi ya da çözüme kavuşturulabilmesinde çoğunluk ile azınlık pay sahipleri arasında bir denge kurulmuştur³⁵⁷.

Azınlık haklarının hukuki niteliği konusunda doktrinde bir ayırım yapılmıştır. TTK'nın 559'uncu maddesinde düzenlenen ve olumsuz bir azınlık hakkı teşkil eden kuruluştan ve sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrasına engel olma hakkı dışındaki bütün azınlık haklarının hukuki niteliği bir talep hakkı niteliğindedir³⁵⁸. 559'uncu maddede düzenlenen azınlık hakkının hukuki niteliği ise, hak sahiplerinin tek taraflı irade beyanlarıyla ve yöneldiği organın onayına gerek olmaksızın kullanılan ve

---

³⁵² Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Azınlık Paysahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih*, Makaleler I, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2001, s.89

³⁵³ Hakların sakınılarak kullanılması ilkesine göre, genel kurul kararının yöneldiği amaç anonim şirketin menfaati gereği olmakla beraber, azınlığın haklarını ihlal ediyorsa, bu amaca ulaşmak için çoğunluğa zarar vermeden ve azınlığa da en az zarar verecek şekilde başka bir yoldan ulaşmak mümkünse bu yolun tercih edilmesi çoğunluktan beklenir. Bkz. Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.622

³⁵⁴ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.287

³⁵⁵ Bilgili-Demirkapı, s.351; Moroğlu, Azınlık, s.89

³⁵⁶ Bilgili-Demirkapı, s.351; Pulaşlı, Şerh C.2, s.1557

³⁵⁷ Bahtiyar, s.297

³⁵⁸ Pulaşlı, Şerh C.2, s.1557

yöneldiği sonucu kendiliğinden meydana getirdiği için düzenleme haklarının alt grubunda yer alan yönetim (temsil) hakkıdır³⁵⁹.

Azınlığa tanınan ve ibra ile dolaylı ilgisi olan diğer bir hak, finansal tabloların müzakeresini ve buna bağlı konuların genel kurulda görüşülmesinin ertelenmesini isteme hakkıdır. TTK'nın 420'nci maddesine göre, finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular azınlığın istemiyle genel kurulun bu konuda bir karar almasına gerek olmaksızın sadece toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır. Müzakeresinin ertelenmesi gereken ilk konu finansal tablolardır. Finansal tabloların müzakeresine bağlı konular ise, yönetim kurulunun ve denetçilerin ibrası, ibra edilmemiş üyelerin yeniden seçimi, ibra edilmemiş üyelere kazanç payı veya genel kurul kararı ile ikramiye verilmesi, ibra edilmemiş yönetim kurulu üyelerine rekabet ve anonim şirket ile işlem yapabilmelerine izin verilmesi şeklinde sayılabilir³⁶⁰.

Görüldüğü gibi TTK'nın 420'nci maddesine göre finansal tabloların görüşülmesi ertelendiğinde ibra maddesi de ertelenecektir³⁶¹. Azınlığın finansal tabloların ve buna bağlı konuların müzakeresinin ertelenmesi talebine rağmen genel kurulda bu talebe uyulmayarak finansal tablolar ve ibra hakkında³⁶² karar verilmesi halinde alınan kararlar iptal ettirilebilir³⁶³.

eTTK'nın 341'inci maddesinde düzenlenen, esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahiplerinin yani azınlığın, yönetim kurulu üyeleri aleyhine genel kurulda sorumluluk davası açılması yönünde istemde bulunduğu anda şirketin bir ay içinde dava açması zorunluluğu yani azınlığın yönetim kurulu üyeleri aleyhinde dava açılmasını isteme hakkı vardı. eTTK madde 341 uyarınca yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurulun bu yönde bir karar alması gerektiği düzenlemesi mevcuttu. Ancak bu hüküm TTK'ya alınmamıştır ve TTK'da bu konuda genel kurulun bir karar alması gerektiği ile ilgili doğrudan bir düzenleme

---

³⁵⁹ Pulaşlı, Şerh C.2, s.1558

³⁶⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.331

³⁶¹ Şener, s.529

³⁶² Y. 11. HD. 07.12.2015 tarih, E.5631/K.13084 sayılı kararına göre, "TTK m. 420 hükmü uyarınca genel kurulda faaliyet raporu ve bilanço ile kar-zarar hesabının okunup müzakeresine geçildiği, ancak pay sahipleri bilanço kalemlerinin açık olmadığını ileri sürmesine göre, mutlaka genel kurul başkanının herhangi bir işlem yapmadan genel kurulun bir ay sonraya bırakılması gerekmektedir. Aksi halde ibra dahil kararların yasaya aykırı alındığının kabulü gerekir." Bkz. Eriş, C.2, s.2181-2182

³⁶³ Aytaç, s.146

bulunmamaktadır³⁶⁴. Bundan dolayı yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açabilmek için artık genel kurulun bu yönde bir karar almasına ihtiyaç olup olmadığı tartışmalı hale gelmiştir. Bahtiyar'a göre, TTK'nın 408/2-d, 558, 559, 479/3-c ve 375'inci maddeler birlikte değerlendirildiğinde, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu dolayısıyla dava açabilmek için genel kurul kararının aranması gerekir ve eTTK dönemindeki uygulama aynen devam ettirilmelidir³⁶⁵. Çünkü yönetim kurulu üyelerini ibra etmek yetkisi genel kurula ait münhasır bir yetkidir. TTK'nın 479'uncu maddesine göre ise, ibra ve sorumluluk davası açılması yönündeki genel kurul kararlarında oyda imtiyaz kullanılamayacaktır. İbra ve sorumluluğun birbirinden ayrı düşünülemediği kanaatiyle aynı görüş savunulabilir. Bu konuda ve aynı yönde olmak üzere Yargıtay'ın³⁶⁶ şu kararı zikredilebilir, “Anonim şirket yöneticileri hakkında sorumluluk davası açılabilmesi için TTK'nın 408/1 ve 479/3-a [c bendi olarak algılanmalıdır] maddelerindeki düzenleme karşısında, anonim şirket yöneticileri hakkında sorumluluk davası açılabilmesi için, şirket genel kurulunda karar alınması gerekir.”

B. Kuruluştan Veya Sermaye Artırımından Doğan Sorumluluğun İbrasına Engel Olma Hakkı

İbra kararında bir diğer azınlık hakkı da, kuruluştan veya sermaye artırımından doğan sorumluluğun sulh ve ibra yoluyla ortadan kaldırılması konusunda gündeme gelir³⁶⁷. Kuruluş veya sermaye artırımında ibra konusu, TTK'nın 559'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, “kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin [veya sermaye artırımının]³⁶⁸ tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık

³⁶⁴ Mehmet Bahtiyar, *Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu*, Prof. Dr. Seza Reisoğlu Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016, s.397; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s.447

³⁶⁵ Bahtiyar, *Sorumluluk Davası*, s.413

³⁶⁶ Y. 11. HD. 09.02.2016 tarih, E.3371/K.1194, bkz. Eriş, C.3, s.2789

³⁶⁷ Bu konuda ayrıca bkz. Burcu Manop, *Anonim Ortaklıklardaki Azınlık Haklarının Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Getirdiği Yenilikler Işığında Değerlendirilmesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2008, s.135-144

³⁶⁸ Kendigelen, s.469

şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanamaz.”

Maddedeki düzenleme olumsuz azınlık hakkını düzenlemektedir. Azınlığın bu hakkını kullanımı genel kurulda olumsuz şekilde oy kullanmasıyla gerçekleşir ve etkisini bir talep olmaksızın gösterir³⁶⁹. İlgililerin sorumluluklarının dört yıl boyunca kaldırılamayacağı düzenlenmiştir. Azınlığın bu hakkını kullanabilmesi için dört yıl geçtikten sonra genel kurulun ilgililer hakkında ibra kararı almak istemesi gerekir. Bu şartlar yerine geldikten sonra eğer azınlık ibraya karşı ise genel kurulda ilgililer hakkında ibraya karar verilemez. Diğer bir ifadeyle, şirketin tescilinden itibaren dört yıl geçtikten sonra genel kurulda sulh ve ibra önerisinin reddi azınlığın oy azlığı ile karara bağlanabilecektir. Bu ret kararının, ilgililerin ibrasına yönelik teklifin çoğunluk tarafından reddedilmesi kararından farkı yoktur³⁷⁰. Azınlığın ibraya karşı çıkması sonucu ortaya çıkan karar da genel kurul kararıdır. Bu kararın TTK'nın 445'inci maddesine göre iptali istenebilir.

Kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumluluk konusunda genel kurulun ibra kararı alabilmesi için bütün şartların gerçekleşmesinin yanında bir de azınlık pay sahiplerinin karşı çıkmaması şartı vardır. Bu hak kullanıldığı zaman genel kurulun ibra kararı alabilmesi imkanı yoktur (TTK.m.559).

TTK, eTTK'daki kuruluştan doğan sorumluluğun ibrasına ek olarak sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrasını da aynı esaslara bağlamıştır. Sermaye artırımını, Kanunda düzenlenen belirli konularda kuruluşa ilişkin hükümlerin uygulandığı, yalın bir esas sözleşme değişikliği niteliğindedir ve anonim şirketin kimliğinde herhangi bir değişiklik meydana getirmez³⁷¹. Sermaye artırımlarının da azınlık pay sahipleri açısından önemi tıpkı kuruluştaki olduğu gibidir. Sermaye artırımının amaç ve nedenleri incelendiğinde bunun önemi daha iyi anlaşılacaktır. Sermaye artırımının türüne göre, sermaye artırımının amaç ve nedenleri farklılık gösterir. Örneğin, esas sermaye sisteminde dış kaynaklardan sermaye artırımının amaç ve nedenleri olarak, anonim şirketin büyümek veya teknolojisini yenilemek veya bir işletmeyi devralmak istemesi yahut bir kanun hükmü gereği sermayenin artırılması gerekliliği, halka kapalı bir anonim şirketin

³⁶⁹ Pulaşlı, Şerh C.2, s.1559

³⁷⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.143

³⁷¹ Pulaşlı, Şerh C.2, s.1747

halka açılmak istemesi sayılabilir. İç kaynaklardan sermaye artırımının amaç ve nedenleri ise, şirketin karlılık oranının ve paylar ile pay senetlerinin piyasa fiyatının düşürülmek istenmesi ya da şirketin kredibilitésinin artırılmak istenmesi olabilir³⁷². Bu amaç ve nedenler sermaye artırımının hukuken korunan amaç ve nedenleridir ve bu nedenler daha da çok sıralanabilir. Buna karşılık sermaye artırımının hukuken korunmayan ya da çoğunluk pay sahiplerinin meşru olmayan arzu ve isteklerine aracılık eden amaç ve nedenleri vardır. Oy çoğunluğu gücünü elinde tutan pay sahiplerinin kendi özel çıkarlarını şirketin yarar ve çıkarlarının önünde tutarak karara bağladıkları sermaye artırımları, sermaye artırım hakkının kötüye kullanılması demektir³⁷³.

Esas sermayenin artırılması kararında, yeni çıkarılan payların satış değerini olması gerekenden çok yüksek ve yeni pay alma süresini de asgari tutarak mali gücü az pay sahiplerinin hem yeni pay alma haklarının kullanılması zorlaşmakta hem de kullanılması zorlaştırılmış bu hakkı başkalarına satmaları da imkansız hale getirilmiş ise sermaye artırım hakkının kötüye kullanılması söz konusudur³⁷⁴. Keza iç kaynaklardan sermayenin artırılması yoluyla pay sahiplerine ödemesiz pay senedi verilmesi daha doğru iken bunun yapılmayıp, önce dış kaynaklardan sermaye artırım yapıp mali açıdan zayıf olan pay sahiplerinin pay oranları düşürüldükten sonra iç kaynaklardan sermaye artırım yapılması da iyi niyete aykırıdır ve alınan sermaye artırım kararı TTK'nın 445'inci maddesine göre iptal edilebilir³⁷⁵. Hakkın kötüye kullanıldığı bu durumlarda çoğunluğun hiçbir maddi ve haklı sebep göstermeksizin aldığı genel kurul kararı ile, bu karara katılmayan azınlık pay sahiplerinin haklarına büyük oranda zarar verilebilir³⁷⁶.

Sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrasının da kuruluşla aynı esaslara tabi tutulması yerinde bir düzenlemedir. Zira sermaye artırımında azınlık pay sahiplerinin azınlıktan daha aşağı pay sahipliği konumuna düşme ihtimali vardır. Bunun engellenmesi azınlıkta kalabilmenin de bir ön şartı niteliğindedir. Yoksa azınlık pay sahipliği konumu zaman içinde eriyip gidecektir.

---

³⁷² Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.13-17; Pulaşlı, Şerh C.2, s.1745-1746

³⁷³ Moroğlu, *Sermaye Artırımı*, s.21

³⁷⁴ Moroğlu, *Sermaye Artırımı*, s.23

³⁷⁵ Moroğlu, *Sermaye Artırımı*, s.22

³⁷⁶ Pulaşlı, Şerh C.2, s.1756

Burada Şu hususa da değinmek gerekir, dört yıl geçtikten sonra sorumlular hakkında ibra kararı verilebilecektir. Sorumluların sorumlulukları, zararın ve sorumlunun öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaŐımına uğrayacaktır(TTK.m.560). Buna göre, azınlık sorumluluğun doğumundan itibaren dört yıl geçtikten sonra kuruluştan veya sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrasına engel olma hakkını kullanmış olsa bile beş yıllık sorumluluğu sona erdiren zamanaşımı süresinin dolmasına yakın bir yıl içinde sorumluluk davası açılmadığı takdirde sorumluluk zamanaŐımına uğrayacaktır.

III. İBRA KARARINDA SAKATLIK HALLERİ

A. Genel Olarak

Genel kurul kararları ister çok taraflı isterse tek taraflı çok iradeli olarak nitelendirilsin, sonuçta bir hukuki iŐlemdir. Bu yönüyle hukuki işlemlerin geçerlilik Şartlarının düzenlendiği genel hükümler ile aynı zamanda anonim Şirketin yapısından kaynaklanan özel hükümler genel kurul kararının oluŐma Şartları için uygulanacak hkmlerdir³⁷⁷. Bir genel kurul kararından söz edilebilmesi için, usulüne uygun bir Şekilde meydana gelmiş ve genel kurul olarak nitelendirilen bir toplantıda, esas sözleşme ve kanunun öngördüğü nisaplarla alınmış bir kararın varlığı gerekir³⁷⁸. İŞte ancak bu haliyle hukuka uygun ve hukuken geçerli bir genel kurul kararı Şirketin bütün hukuki iliŐkilerini kapsar ve doğrudan doğruya veya dolaylı olarak etkisini gsterir³⁷⁹.

İbra kararları da bir genel kurul kararı olduğu için genel kurul kararlarının meydana geliş Şartlarına ve bu Şartların eksikliğinden kaynaklanan sakatlığa ilişkin hükümlere tabidir³⁸⁰. Dolayısıyla genel kurulun aldığı bir ibra kararının, Şartlarına göre yokluğunun veya butlanının tespiti ya da iptal edilebilirliği söz konusu olacaktır³⁸¹. Bu yönüyle ibra kararının yokluğunun veya butlanının tespiti bir tespit davasının, iptal

³⁷⁷ Poroy-Tekinalp-amoğlu, s.527

³⁷⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.77; Poroy-Tekinalp-amoğlu, s.527

³⁷⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.27

³⁸⁰ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2155; Aytaç, s.181

³⁸¹ Aytaç, s.181

edilebilirliği ise iptal davasının konusunu oluşturacaktır³⁸². Genel kurulun verdiği ibra kararı, yokluk veya butlanla sakat ise, bu karar başlangıçtan itibaren geçersiz olmakla birlikte, bu karara karşı süresiz olarak tespit davası açılabilmesi gibi, açılacak davada defi olarak da ileri sürülebilir ve hakimin yokluk ve butlanı kendiliğinden dikkate alması gerekir³⁸³.

TTK'nın genel kurul kararlarının etkisini düzenleyen 423'üncü maddesine göre, "Genel kurul tarafından verilen kararlar toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerlidir." İşte bu sonuca binaen, ibra kararının hukuken sakat olması durumunda, ilgililerce yokluğunun veya butlanının tespiti veya iptalinin istenmesi talebinin ileri sürülmesi kadar doğal bir yol olamaz³⁸⁴.

Yokluk ve butlan hallerinde dava hakkı ilgililere yani bu davayı açmakta hukuki yararı olanlara, başta pay sahipleri olmak üzere yönetim kurulu üyeleri ve alacaklılara aittir. Dürüstlük kuralına aykırı düşmemek şartıyla genel kurulda olumlu oy vermiş pay sahipleri dahi yokluk ve butlanın tespiti davasını açabilir³⁸⁵.

B. İbra Kararının Yokluğu

Kurucu unsurları eksik olan hukuki işlemler varlık kazanamayacakları için en ağır yaptırım türü olarak hukuki işlemin yokluğu yaptırımına tabidir³⁸⁶. Bütün hukuki işlemlerde geçerli ortak kurucu unsur irade beyanı ve hukuki sonuçtur³⁸⁷. Hukuki işlem niteliğinde olan anonim şirket genel kurul kararının kurucu unsurları, kanuna ve esas sözleşme hükümlerine göre meydana gelmiş bir genel kurul toplantısı ve bu toplantıda alınmış bir karardan ibarettir³⁸⁸. Genel kurul kararının yokluğu, genel kurul kararının içeriği ile değil, meydana geliş şekliyle yani kurucu unsurların tamam olup olmamasıyla ilgilidir³⁸⁹. Kararın meydana gelişi, genel kurulun yetkili organ ve kişileri tarafından

³⁸² M. Fahrettin Önder, *Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.1, 2005, s.103-126; (<http://hukuk.deu.edu.tr/dosyalar/dergiler/DergiMiz7-1/PDF/onder6.pdf> Erişim: 12.02.2017), s.103

³⁸³ Çelik, s.201-202

³⁸⁴ Aytaç, s.181

³⁸⁵ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.530

³⁸⁶ Ayan, s.105; Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.4

³⁸⁷ Ayan, s.97

³⁸⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.77; Önder, s.107

³⁸⁹ Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.4

toplantıya çağrılması ile genel kurul toplantı tutanağının imzalanması arasında geçen süreçle ilgili kuralların uygulanmasıyla olur³⁹⁰.

Genel kurulda kararın meydana geliş şartlarındaki eksiklik, alınan ibra kararının yoklukla sakat olması sonucunu doğurur. Ortada şeklen alınmış bir genel kurul kararı gözükse bile karar yoktur ve doğmamış sayılır³⁹¹. Sakatlık bu şekilde yokluk derecesinde olduğu sürece, genel kurul kararı herhangi bir hüküm doğurmaz. Bu durumda ilgililerce süreye bağlı olmaksızın açılacak bir tespit davası ile yokluğun tespiti istenebileceği gibi, yokluk bir defa ile de ileri sürülebilir³⁹².

TTK'da öngörülmeleyen bir usulde alınan ibra kararları, alınmadığı halde alınmış gibi gösterilen ibra kararı ve bakanlık temsilcinin katılması gerekip de katılmadığı genel kurul toplantısında alınan ibra kararı yoklukla sakat kararlara örnek teşkil etmektedir³⁹³.

Toplantı veya karar nisaplarına uyulmaksızın alınan ibra kararlarının akıbeti tartışmalıdır. Yargıtay'a göre, karar nisabının olmaması kararın yoklukla sakat olması sonucunu doğurur³⁹⁴. Kırca'ya göre, hukuki işlemin kurucu unsuru olan irade beyanı ile genel kurulda oluşan toplantı ve karar yetersayısına uygun oyun verilmesi ile irade beyanı oluşacağından benzerlik gösterir ve kanuni ya da esas sözleşmesel toplantı veya karar yetersayılarına uyulmadan alınan kararlar yoklukla sakattır³⁹⁵. Moroğlu'na göre ise, toplantı yeter sayısına ilişkin TTK'nın 418'inci maddesinin birinci fıkrası hükmü emredici değil yedek hükümdür. Çünkü "*esas sözleşmede daha ağır nisap öngörülmüş bulunan haller hariç*" ve "*İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz*" ifadelerinden hükmün yedek hüküm olduğu anlaşılır³⁹⁶. Bunun sonucu olarak, kanunun toplantı ve karar yetersayısıyla ilgili

³⁹⁰ Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.5

³⁹¹ Önder, s.107

³⁹² Pulaşlı, Şerh C.2, s.2155

³⁹³ Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.7-10; Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.527

³⁹⁴ Y. 11. HD. 17.03.2014 tarih, E.2013/16032, K.2014/5097 sayılı kararına göre, "*Dava, genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. Mahkemece üç aylık hak düşürücü sürede dava açılmadığı gerekçesi ile dava reddedilmiştir. Ancak, mahkemece genel kurulda alınan kararların yok hükmünde olup olmadığı hususu incelenmemiştir. Davalı şirketin sermayesi 40.000 paydan ibaret olup, davacıların hissesi toplam 20.000 paydır. Bu durumda, mahkemece evveleminde alınan kararların yeterli oy çokluğu ile alınıp alınmadığı, kararını nisabının bulunup bulunmadığını hususu incelenerek karar nisabı olmadığı takdirde alınan kararların süreye bağlı olmaksızın her zaman yokluğunun tespitinin istenebileceği gözetilerek bir karar verilmesi gerekirken bu husus üzerinde durulmadan hak düşürücü süre nedeni ile davanın reddi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.*" Bkz. Altaş, s.140

³⁹⁵ Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.10

³⁹⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.130

hükümlerine aykırılık durumunda genel kurulda alınan ibra kararı iptal edilebilir karardır, kararın yokluğundan bahsedilemez. Çünkü pay sahipleri, iptal davası açma yoluyla yeterince korunmaktadır. Belki iptal davası açma hakları olmasaydı kararın yokluğundan bahsedilebilirdi³⁹⁷.

C. İbra Kararının Butlanı

Kurucu unsurlarını sağlamakla birlikte kamu düzenini ilgilendirecek derecede geçerlilik şartlarını taşımayan genel kurul kararları butlanla sakattır³⁹⁸. Butlan genel kurul kararının içeriği ile ilgili sakatlık halidir³⁹⁹. Butlanla sakat bir genel kurul kararı, amaçlanan hukuki hüküm ve sonuçları meydana getiremeyen veya başlangıçtan itibaren doğmamış hukuki işlemler olarak tarif edilebilir⁴⁰⁰.

Genel kurul kararlarının butlanı halleri, TTK'nın 447'nci maddesinde örneksene yoluyla düzenlenmiştir. Hükme göre, "*Genel kurulun, özellikle; a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.*" Yine TBK'nın 27'nci maddesinde düzenlenen, "*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.*" hükmünün, hukuki işlem olan genel kurul kararları bakımından da genel hüküm olarak uygulanacağı konusunda şüphe yoktur⁴⁰¹. Ancak TTK'nın 447'nci maddesi, TBK'nın 27'nci maddesine göre özel hüküm niteliğini taşımakla birlikte genel hüküm niteliğindeki TBK hükmüyle birlikte uygulanabilir⁴⁰².

Butlanla sakat olan bir ibra kararına ilişkin, uzun süre sessiz kalıp yıllar sonra butlanın ileri sürülmesi, TMK'nın 2'nci maddesine göre hakkın kötüye kullanılması teşkil

³⁹⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.130-131; Aynı yönde bkz. İsmail Kayar, *AO ve Kooperatiflerde Genel Kurul Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmamasının Sonuçları ve İptal Kararının Etkileri*, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.III, S. 2, Kayseri, 2008, s.253

³⁹⁸ Önder, s.108

³⁹⁹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.527

⁴⁰⁰ Çelik, s.206

⁴⁰¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.157

⁴⁰² Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.528

edebilir ve butlanın ileri sürülmesi engellenebilir⁴⁰³. Ancak yoklukla sakat bir ibra kararında aynı durum geçerli değildir, yani yokluğun ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması teşkil etmez⁴⁰⁴.

İbra kararının yokluğu ve butlanı halleri doktrinde keskin çizgilerle ayrılabilmiş değildir. Bazı yazarlarca ibra kararının yokluğu için verilen örnek diğer yazarlarca butlanı için verilmektedir. Bu konuda görüş birliği bulunmamaktadır. Bazı pay sahiplerinin bir araya gelerek aldıkları ibra kararları, yetkisiz kişilerce davet üzerinde toplanan genel kurulda alınan ibra kararları, genel kurulda usulüne uygun olmayan şekilde alınan ibra kararları, hiçbir oylama yapılmadan alınan ibra kararları butlanla sakat ibra kararlarına örnek olarak verilebilir⁴⁰⁵.

D. İbra Kararının İptal Edilebilirliği

Genel kurul kararlarının toplantıda hazır bulunmayan veya karara olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerli olduğu ve bu kişileri de bağlayacağı TTK'nın 423'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu anonim şirketin çoğunluk sistemine göre yönetim ilkesinin bir sonucudur. Genel kurulun kararı, toplantıda hazır bulunan ve karara olumlu oy veren pay sahiplerini zaten bağlayacaktır. Ancak TTK'nın 446'ncı maddesine göre, “a)Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten, b)Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri, c)Yönetim kurulu, d)Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri” haklarında genel kurul kararının geçerli olmasını istemezlerse, TTK'nın 445'inci maddesine göre, “kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.”

⁴⁰³ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.530

⁴⁰⁴ Kahyaoğlu, s.90; Çelik, s.208-209

⁴⁰⁵ Çelik, s.209-210

Sonuçta söz konusu genel kurul kararı iptal ettirilip, kararın bu kişiler hakkında ve bütün pay sahipleri hakkında geçerli olması engellenebilir.

Genel kurul kararının iptali, kararın geriye dönük olarak mahkeme tarafından ortadan kaldırılmasını ifade eder⁴⁰⁶. Genel kurul kararının yokluğu ya da butlanı konusunda şüphe duyulan durumlarda hükümsüzlüğün ikincilliği ilkesi uyarınca iptal nedeni kabul edilmelidir⁴⁰⁷.

İptal davasının ilk şartı şeklen dahi olsa ortada bir genel kurul kararının bulunmasını gerektirir⁴⁰⁸. Bu kararın iptal edilebilmesi de TTK'nın 445'inci maddesinde yazan sebeplerin varlığına bağlıdır. Bu bağlamda genel kurulun aldığı bir ibra kararı, kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kurallarına aykırı ise TTK'nın 445'inci maddesine göre ibra kararı iptal ettirilebilir.

Genel kurulun ibra kararları, sadece şirketin, ibraya olumlu oy veren pay sahiplerinin ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş pay sahiplerinin dava hakkını ortadan kaldıracaktır. Diğer pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakları ise altı aylık bir hak düşürücü süreye bağlanmıştır (TTK.m.558/2). Bu durumda ibra kararına olumsuz oy veren ve bu muhalefetini de tutanağa geçiren pay sahiplerinin ve alacaklıların sorumluluk davası açma hakkını etkilemeyen ibra kararının iptalinin istenmesinin pratik açıdan çok bir önemi olmayacaktır⁴⁰⁹. Ancak burada da doğrudan sorumluluk davası açabilecek kişiler için altı aylık hak düşürücü süreye dikkat edilmelidir.

---

⁴⁰⁶ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.531

⁴⁰⁷ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.531; Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.7

⁴⁰⁸ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.531

⁴⁰⁹ Aytaç, s.182

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İBRA KARARININ ETKİSİ VE SONUÇLARI

I. İBRA KARARININ ETKİSİ

A. İbra Kararının Şirketin Açacağı Sorumluluk Davasına Etkisi

Yönetim kurulu üyeleri ile yöneticiler, kusursuz bir yönetim sergilemişlerse her hangi bir sorumluluk gündeme gelmeyecektir. Ancak yönetim kurulu üyeleri ile yöneticiler görevlerini gereği gibi yerine getirmemeden dolayı, aradaki sözleşmesel bağ gereği ilk önce şirkete karşı sorumlu olacaklardır. Bu durum TTK'nın 553'üncü maddesinin ilk fıkrasında şu şekilde düzenlenmiştir, "*Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları Kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan⁴¹⁰ sorumludur.*" Sorumluluğu bulunan kişilerin sorumluluğunun tazmin edilmesi veya başka yollardan ortadan kaldırılması gerekir. Anonim şirket, sorumlulara sorumluluk davası açmak suretiyle zararını isteyebilir. Sorumlulara karşı açılacak sorumluluk davasına asıl hak sahibi de esasen anonim şirkettir. Çünkü sorumlular ile şirket arasında sözleşmesel bir bağ bulunmaktadır⁴¹¹.

Sorumlu bulunan kişilerin sorumluluğunun ortadan kalkmasının en doğal şekli, sorumluların sorumlu oldukları miktarda borcunu sorumluluğu bulunan kişiye ödemesidir. Ancak sorumluluk başka yollardan da kaldırılabilir. Sorumlular kusursuz olduklarını ispat ederek de sorumluluktan kurtulabilir. Sorumluluğu kaldıran diğer bir neden de tezin konusunu oluşturan ibradır. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler aleyhine sorumluluk davasının açılması konusu ile genel kurulca verilecek ibra kararı yakından ilişkilidir⁴¹². İbranın hukuki niteliği itibariyle menfi borç ikrarı olması dolayısıyla, genel kurulda ibra kararı alınmasıyla sorumluların sorumluluklarının olmadığı ikrar ve

---

⁴¹⁰ Maddedeki 'verdikleri zarardan' ifadesi doğrudan zararı belirtir. Çünkü dolaylı zarar, zarar gören açısından istisnaidir ve bu zarar Kanunda açıkça düzenleme bulunması halinde istenebilir. Doğrudan zarar kural olduğu için ayrıca belirtmeye gerek yoktur. Bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.444; Şener, s.421

⁴¹¹ Ersin Çamoğlu, *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davalarına Etkisi*, İÜHFİM, C.XXXVI, İstanbul, 1970, (<http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023005251/1023004789>, Erişim Tarihi: 02.03.2017), s.325

⁴¹² Pulaşlı, Şerh C.2, s.2153

sorumluluğa şirket tarafından gidilmeyeceği beyan edilir. Yani geçerli bir ibra kararı ile yönetim kurulu üyeleri ile yöneticiler sorumluluktan kurtulur.

Türk hukukunda ibranın hukuki niteliğinin tek taraflı yenilik doğuran menfi borç ikrarı olarak kabul edilmesinin sonucu olarak şirketin dava hakkını ortadan kaldırdığı kabul edilir⁴¹³. Genel kurul ibra kararı aldıktan sonra, artık anonim şirketin yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerine karşı, ibranın kapsadığı ilgili faaliyet dönemi sebebiyle tazminat davası açılmaz⁴¹⁴. Benzer şekilde, kuruluş veya sermaye artırımından kaynaklanan sorumluluğun ibrasında da, kurucuların ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu geçerli şekilde ibra edildiği zaman, şirketin tazminat davası açma hakkı son bulur. Gerek açık ibra gerekse örtülü ibra kararlarının sonuçları açısından bir farklılık bulunmamaktadır⁴¹⁵.

TTK'nın 558'inci maddesinde ibra kararının etkisi konusunda özel düzenleme yapılmıştır. İbranın etkisi başlıklı mezkur hükümde, “*Şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin(...) dava hakkını kaldırır. (TTK.m.558/2)*” denilmiştir. Nitekim alınan ibra kararı yalnızca ibranın kapsamına giren hususlarda şirketin dava hakkını kaldırır⁴¹⁶. İbranın kapsamı konusunda anlatılanlar burada da aynen geçerlidir. Bu minvalde denilebilir ki, ibranın kapsamına girmeyen konularda ibra verilmiş sayılmayacağından dolayı, böyle bir ibranın açılacak sorumluluk davasına etkisinden bahsedilemez⁴¹⁷. Diğer bir deyişle, genel kurulca alınan ibra kararının kapsamının dışında kalan konularda ibra kararının herhangi bir etkisinin bulunmayacağı hususu tereddütten uzaktır. Yine ibra kararının bulunmasına rağmen, bir hususun ibranın kapsamına girmediği iddiasıyla bir dava açılabilir⁴¹⁸.

⁴¹³ Çelik, s.249; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.249

⁴¹⁴ Aytaç, s.206-207; Y. 11. HD. 26.10.2010 tarih, E.2029/K.10838 sayılı kararına göre, “*Şirket genel kurulunca verilen karar, gerçek anlamda borçtan kurtarma ve aklama niteliği taşır. Genel kurulun bu nitelikteki ibrası sonucu artık o yönetim kurulunun o faaliyet dönemine ilişkin tüm işlemleri hakkında, zarara neden olursa da, şirkete sorumluluk davası açılmaz.*” Eriş, C.2, s.2212

⁴¹⁵ Aytaç, s.207; Pulaşlı, Şerh C.2, s.2153; Çamoğlu, İbranın Etkisi, s.330

⁴¹⁶ Çamoğlu, İbranın Etkisi, s.325

⁴¹⁷ Fatih Aydemir, *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları*, Prof. Dr. İlhan Özay’a Armağan, İÜHFİM, C. LXIX, ss.1075-1104 S. 1-2, 2011, (<http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023010588/1023009824>, Erişim Tarihi, 13.12.2016), s.1089

⁴¹⁸ Çamoğlu, İbranın Etkisi, s.325

Genel ibra kararları kural olarak ilgili faaliyet dönemindeki bütün iş ve işlemleri ve bütün yönetim kurulu üyelerini kapsar. Ancak anonim şirket genel kurulu alacağı ibra kararının kapsamını özel olarak belirleme yetkisine de sahiptir. Özel ibra kararlarında olduğu gibi, ibranın kişisel, maddi ve zaman itibarıyla kapsamı belirli yönetim kurulu üyelerini, bazı faaliyetleri ve konular ya da belirli zaman aralığındaki iş ve işlemleri kapsayabilir. Bu durumda, şirket ibranın kapsamı dışında kalan hususlara ilişkin olarak sorumluluk davası açabilir⁴¹⁹.

B. İbra Kararının Pay Sahiplerinin Açacağı Sorumluluk Davasına Etkisi

1. Doğrudan Zararlar Bakımından

Pay sahipleri şirketin yönetiminden kaynaklanan birtakım zararlara uğrayabilirler. Bu zarar, doğrudan zarar şeklinde gerçekleşebileceği gibi, dolaylı olarak da gerçekleşebilir. Pay sahiplerinin doğrudan doğruya uğradığı zarar, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin işlem ve fiilleri sonucunda, anonim şirketin zararından bağımsız olarak gerçekleşen zarar şeklinde tarif edilebilir ve anonim şirketin zarara uğrayıp uğramamasının bir önemi yoktur⁴²⁰.

TTK'nın 553'üncü maddesinde, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin Kanundan ve esas sözleşmeden doğan borçlarını kusurlarıyla ihlal etmeleri halinde pay sahiplerine karşı verilen zarardan da sorumlu olacakları düzenlenmiştir. Bu sorumluluk pay sahiplerinin doğrudan uğradıkları zararları kapsamaktadır ve sorumluluk davasında hükmedilecek tazminat pay sahiplerine ödenecektir⁴²¹. Çünkü zarara bizzat uğrayan pay sahipleridir ve talep ve dava hakkı da bu zararın giderilmesine yöneliktir⁴²². Burada halka açık anonim şirketler açısından bir konuya değinmek icap etmektedir. Halka açık anonim şirketler bakımından Sermaye Piyasası Kurumu (SPK) tarafından Pay Tebliği⁴²³ yayınlanmıştır. Bu Tebliğin 39'uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre, "*Katılma intifa senedi (KİS) sahipleri, ortaklık yönetim kurulu üyeleri hakkında Türk*

⁴¹⁹ Ersin Çamoğlu, *İbra Edilmiş Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Ortaklıkça Sorumluluk Davası Açılabilir Mi?*, İktisat ve Maliye Dergisi, C.XIX S.7, 1972, s.306

⁴²⁰ Aytaç, s.208

⁴²¹ Aytaç, s.208

⁴²² Şener, s.421

⁴²³ RG. 22.06.2013 tarih, S.28685

Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde sorumluluk davası açabilirler.” Bu hükümde KİS sahiplerinin de pay sahipleri gibi sorumluluk davası açabilecekleri öngörülmüştür. KİS sahipleri ile şirket arasında herhangi bir pay sahipliği ilişkisi bulunmamaktadır. Bu durum TTK'nın 503'üncü maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir, “*İntifa senedi sahiplerine pay sahipliği hakkı verilemez; ancak, bu kişilere net kara, tasfiye sonucunda kalan tutara katılma veya yeni çıkarılacak payları alma hakları tanınabilir.*” Kural olarak intifa senedi sahiplerine pay sahipliği haklarından yalnızca malvarlıksal haklar tanınmalıdır. İntifa senedi sahiplerinin şirket karşısında pay sahibi olmadıkları hususu sorumluluk davası açarken dikkate alınmalıdır⁴²⁴. Halka açık anonim şirketler bakımından Pay Tebliğine göre KİS sahiplerinin pay sahipleri ile aynı şartlarda sorumluluk davası açma hakkına sahip oldukları ayrıca düzenlenmiştir.

Pay sahiplerinin uğradıkları doğrudan zararlara, sermaye artırımında pay sahibinin yeni pay alma hakkının ihlal edilmesi, sermaye payına tekabül eden kar payı hakkının ödenmemesi, bilançoya hakim olan kuralların ihlali sonucunda şirket hiç zarar görmeksizin veya şirketin zararı yanında bir de pay sahibine munzam zarar verilmesi(bir kişinin şirketin bilançosunun doğru olduğuna inanıp pay sahibi olması veya paylarını elden çıkarması gibi.), bilançodaki yanlış kayıtlar veya genel kurul toplantısında yanıltıcı beyanlarla şirketin çok yüksek bedelle yeni paylar almaya sevk edilmesi örnek olarak sayılabilir⁴²⁵.

Sorumluların sorumluluklarının anonim şirketin genel kurulunca ibra edilmesiyle birlikte, doğrudan doğruya zarar gören pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakkının alınan ibra kararından ne şekilde etkileneceği açıklığa kavuşturulması gereken bir meseledir.

Anonim şirket genel kurulunca alınan ibra kararının, pay sahiplerinin doğrudan uğradığı zararlara hiçbir etkisi yoktur⁴²⁶ ve pay sahiplerinin ibra kararında olumlu oy vermesi de sonucu etkilemez ve pay sahipleri yönetim kurulu üyelerine başvurabilir.⁴²⁷. Buradaki ilişki pay sahibi ile doğrudan sorumlular arasındadır ve şirketin malvarlığını ilgilendirmez. Burada pay sahibinin dava hakkı ile şirketin dava hakkı farklıdır. Anonim

---

⁴²⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.338

⁴²⁵ Aytaç, s.208

⁴²⁶ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2153

⁴²⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.435; Şener, s.430

şirketin, pay sahiplerinin sorumlularla arasındaki ilişki sebebiyle açılacak sorumluluk davasından feragat etme yetkisi bulunmadığı gibi⁴²⁸, pay sahiplerine karşı doğrudan sorumluluğu ibra etme yetkisi de yoktur. Bu konuda göz önünde tutulması gereken husus, zararın pay sahibi ya da şirket alacaklısı olma sebebiyle doğmuş olduğudur⁴²⁹.

Anonim şirket genel kurulunca alınan ibra kararı sonucu şirketin uğradığı ya da uğrama olasılığı bulunan bir zarardan dolayı sorumluların sorumlulukları ibra edilir. Oysa burada pay sahiplerinin zararları şirketin zararından bağımsız niteliktedir. Bunun sonucu olarak, pay sahipleri dilerlerse sorumluları, aralarında yapacakları bir ibra sözleşmesi(TBK.m.132) veya sulh sözleşmesi ile sorumluluktan kurtarabilir. Buradaki sözleşmenin tarafları pay sahipleri ile yönetim kurulu üyeleridir.

2. Dolayısıyla Zararlar Bakımından

Genel olarak dolayısıyla/yansıma zarar, bir kişiye yöneltilen bir fiil sebebiyle, bu şahsın malvarlığında meydana gelen zararın başka bir şahıs ya da şahısların malvarlığına yansımaya dönüşen zarar şeklinde tanımlanabilir⁴³⁰. Buna göre, pay sahiplerinin dolayısıyla uğradıkları zarar anonim şirketin doğrudan uğradığı zarar olarak kabul edilir. Genel bir formül kullanmak gerekirse, yönetim kurulu üyelerinin şirketin malvarlığını kötüleştiren iş ve işlemleri, pay sahiplerinin zarar görmesine neden olur⁴³¹. Diğer bir ifadeyle anonim şirketin mal varlığını azaltan ya da onun değerini düşüren her işlem veya fiil, şirketin yanında pay sahiplerine de zarar verir⁴³². Pay sahipleri, dolayısıyla uğradıkları/yansıma zararlar bakımından da sorumluluk davası açma hakkına sahiptir(TTK.m.555). Pay sahibinin dolayısıyla uğradığı zararını dava edebilmesinin sebebi anonim şirket zarar edince pay sahibinin de esas sermaye payının değerinin düşmesi olarak açıklanabilir⁴³³. Yani pay sahiplerinin şirketteki payları, değerleri açısından şirketin malvarlığına bağlıdır. Bu sebeple şirketin malvarlığında oluşan değişiklik zorunlu olarak pay sahiplerinin de malvarlığını etkiler⁴³⁴.

---

⁴²⁸ Aytacı, s.208

⁴²⁹ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2153

⁴³⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.452

⁴³¹ Çamoğlu, İbranın Etkisi, s.331

⁴³² Aytacı, s.209

⁴³³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.454

⁴³⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.292

Pay sahiplerinin dolayısıyla uğradığı zararlara, yönetim kurulu üyelerinin veya yöneticilerin yetkilerini kötüye kullanmaları, spekülatif krediler açılması ve lüzumsuz yatırımlar yapılması sonucu, hisse senetlerinin değerlerinin düşmesi, tasfiye artığı ya da kar payının azalması, hakim pay sahibine yakın bir şahıs tarafından rayicin üzerinde faiz verilmesi, ödeme yetersizliği/aczi içinde olduğu açıkça belli olan şahıslara pay taahhüt ettirilmesi, aynı sermayeye değer takdirinde hile yapılması veya yönetim kurulunun özensiz yönetiminin anonim şirkette zarara neden olması gibi örnekler verilebilir⁴³⁵.

Dolayısıyla zarar, sadece Kanun bu zararın talep edilebilmesine açıkça izin verdiği hallerde istenebilir ve doğrudan zarara uğrayanın bu zararı giderilirse, dolaylı olarak zarara uğrayan şahsın yansıma zararı da sona erer⁴³⁶. Nitekim pay sahiplerinin, anonim şirketin doğrudan/pay sahiplerinin dolayısıyla uğradığı zararlardan kaynaklanan dava hakları TTK'nın 555'inci maddesinde düzenlenmiştir. Hükme göre, “*Şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler (TTK.m.555/1).*” Şirketin uğradığı zararı pay sahiplerinin isteyebilmesi denilmek suretiyle dolayısıyla zararın Kanuni dayanağı açıklığa kavuşturulmuş olmaktadır⁴³⁷. Pay sahiplerine dava açma hakkı tanıyan mezkur hüküm, aynı zamanda pay sahiplerinin hükmedilecek tazminatın sadece şirkete ödenmesini isteyebileceklerini düzenlemiştir. Her ne kadar şirketin dava açma hakkından bağımsız olarak pay sahibine dava açma hakkı tanınmış olsa da hükmedilecek tazminat her halükarda şirkete ödenecektir. Hüküm bu yönüyle isabetlidir. Çünkü pay sahibi dolayısıyla uğradığı zararın giderilmesi için şirket zararının tazminini talep ederse, bu pay sahibinin dolayısıyla zararını dava etmesi manasına gelir⁴³⁸. Burada pay sahibinin dava hakkı, şirketin dava hakkına bağlı bir hak olmayıp, bağımsız ve şahsi bir dava hakkıdır ve pay sahibinin sorumluluk davası açma hakkı bir müktesep hak niteliğindedir⁴³⁹. Açılacak davanın niteliği, her ne kadar haksız fiile dayandırma eğilimi olsa da, açılacak dava asli edimi bulunmayan kanuni yükümlülükler öğretisi bağlamında sözleşmeye dayanan bir davadır⁴⁴⁰.

⁴³⁵ Aytaç, s.209; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.454; Çamoğlu, İbranın Etkisi, s.332

⁴³⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.452-453

⁴³⁷ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.444

⁴³⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.454

⁴³⁹ Aytaç, s.212-213

⁴⁴⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.454

Anonim şirketin genel kurulunca alınan ibra kararının pay sahiplerinin dolayısıyla uğradığı zararlara etkisi, TTK'nın ibranın etkisi başlıklı 558'inci maddesinde düzenlenmiştir. Hükme göre, “Şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır. Diğer pay sahiplerinin dava hakları ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer (TTK.m.558/2)” denilmiştir⁴⁴¹. Geçerli olarak alınan bir ibra kararının şirketin açacağı sorumluluk davasına engel olmasının yanı sıra, maddede yazan şartların varlığı halinde pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakkını da ortadan kaldıracığı düzenlenmiştir. İlk olarak, genel kurulda yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler hakkındaki ibra oylamasında ya da örtülü ibra sonucu bağlanan bilanço oylamasında olumlu oy kullanan pay sahiplerinin dolayısıyla zarardan kaynaklanan sorumluluk davası açma hakkı sona erecektir. Özellikle genel kurulda ibra oylamasında bütün pay sahipleri ibra etme yönünde oy kullanmışlarsa, burada ibra çok önemli bir etki gösterir; hem şirket hem de pay sahipleri dolaylı zarar sebebiyle sorumluluk davası açma hakkını yitirirler⁴⁴². Fakat hile veya tehdit neticesinde iradesi sakatlanarak ibraya olumlu oy veren pay sahibinin, öncelikle verdiği oyunu iptal ettirerek sorumluluk davası açması mümkündür⁴⁴³. İkinci olarak, geçerli olarak alınmış ibra kararı, ibra kararından sonra fakat ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakkını da ortadan kaldıracaktır. Burada ibra kararının şeklen bilinmesi yeterli değildir, aynı zamanda ibranın kapsamı ve ibra kararının alınmasındaki şartlar konusunda da yeterli düzeyde bilgi sahibi olunması gerekir. Bu itibarla ‘ibra kararını bilerek’ ifadesi, payı devralan kişi, ibra kararını biliyorsa ve ibra kararının verilmesine temel teşkil eden hesap ve belgelerden belirli bazı bilgileri de edinmiş ise, artık sorumluluk davası açamayacağı şeklinde yorumlanmalıdır⁴⁴⁴. Yine payını devreden pay sahibi, ibra kararı

---

⁴⁴¹ Moroğlu'na göre, 558'inci maddenin ikinci fıkrası dava açma hakkını gereksiz yere kısıtlamaktadır. Ayrıca anonim şirketin bağımsız denetçilerce denetleniyor olması ve gerekirse bağımsız denetçilerin de sorumluluğuna gidilebilecek olması sebebiyle sorumluluk davası açma süresinin üç ay olmasının yeterli sayılması gerektiğinden, altı aya çıkarılması gereksiz bir düzenlemedir. Bkz. Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.349; Aksi görüşte olan Akdağ Güney'e göre, “Hükümde yer alan altı aylık hak düşürücü süre ise son derece kısa olup, sorumluluk davalarını güçleştirecek ve bu davaların etkisini azaltacak nitelikte olduğundan yerinde görülmemektedir.” Bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.435

⁴⁴² Şener, s.430

⁴⁴³ Aytaç, s.215

⁴⁴⁴ Aytaç, s.216

aleyhinde oy kullanmış olsa bile, ibra kararını bilerek payı devralan kişinin dava açma hakkı düşer⁴⁴⁵.

Hüküm genel kurala istisna getirerek, ibra kararında olumsuz oy vermiş veya ibra kararını bilmeyerek pay iktisap etmiş olan pay sahiplerinin sorumlular hakkında sorumluluk davası açabilme hakkının, ibra karardan etkilenmeyeceğini düzenlemiştir. İbra karardan habersiz pay sahiplerine dava açma hakkı tanınması birtakım sorunlara yol açabileceği doktrinde haklı olarak eleştirilmiştir⁴⁴⁶. Hükümün amacı her ne kadar sadece sorumluluk davası açmak ya da tazminat talebinde bulunmak amacıyla pay senetlerinin devrini önlemek⁴⁴⁷ olsa da, ibra karardan sonra pay iktisap edenin ibra kararını bilerek mi yoksa ibra karardan habersiz mi olduğunun ispatı bunu iddia edene düşecektir. Hükümün amacı aynı zamanda hükümün dolanılmasına kapı aralayacak mahiyette olduğu için, ispat sorunu hükümün uygulanmasını güçleştirecektir. Aynı zamanda muvazaalı devirlerde de aynı sorun söz konusudur⁴⁴⁸.

İbra kararında olumsuz oy veren veya ibra karardan habersiz olarak pay iktisap etmiş pay sahiplerinin dava açma hakları ibra kararının verildiği tarihten itibaren altı aylık hak düşürücü süreye bağlanmıştır. Altı aylık hak düşürücü sürenin geçmesinden sonra ise söz konusu pay sahiplerinin dolayısıyla zararlardan kaynaklanan sorumluluk davası açma hakları sona erecektir. İbra kararı tarihinden altı ay geçtikten sonra pay devralan kişi, ibra kararını bilmesede dahi yine de dava açamaz⁴⁴⁹. Altı aylık hak düşürücü süresi kesindir ve TTK'nın 560'ncı maddesindeki zamanaşımı süreleri uygulanmayacaktır. Burada altı aylık süre içerisinde açılacak dava, ibra kararının iptali davası değil doğrudan sorumluluk davasıdır⁴⁵⁰. Çünkü alınan ibra kararının dava açma hakkı olan kişilere bir etkisi yoktur. Ayrıca altı aylık hak düşürücü sürenin TTK'nın 424'üncü madde hükmüne göre ayrıca yorumlanması gerekmektedir. Bilanço, usulüne göre hazırlanmamışsa, yani bulunması

---

⁴⁴⁵ Şener, s.431

⁴⁴⁶ Kendigelen, s.467 dn.357

⁴⁴⁷ Aytaç, s.216

⁴⁴⁸ Kendigelen, s.467 dn.357

⁴⁴⁹ Şener, s.431

⁴⁵⁰ Eriş hükmü farklı yorumlayarak şu açıklamayı yapma gereği duymuştur, "Maddenin ikinci fıkrasında öngörülen hükme göre, genel kurulda olumsuz oy verenlerin altı aylık hak düşürücü süre içinde, genel kurul kararının iptali davasını açabilecekleri hususu düzenlenmiştir. Ancak, TTK. m. 445'te genel kurul kararlarının üç ay içinde iptali istenebileceği düzenlendiğine göre, sadece ibraya ilişkin dahi olsa, ibra hakkında süre yönünden özel bir düzenleme getirilmesi, uygulamada bazı tereddütlere neden olabilecek niteliktedir. Düzenleme kabul edilmesi nedeniyle, açık ibra ile örtülü ibranın da gündeme getirilerek, açıklığa kavuşturulması ve açık ibranın kaldırılamayacağı ilkesi benimsenmeliydi." Bkz. Gönen Eriş, *Açıklamalı-İçtihatlı Ticari İşletme ve Şirketler*, C.3, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s.2850-2851

gereken bilanço kalemlerinin bazıları gerçeği hiç ya da gereği gibi yansıtmıyorsa, bilanço içeriği TTK'nın 515'inci maddesine göre dürüst resim ilkesine uygun değilse altı aylık hak düşürücü süreye dayanılmaz. Bu durumda dava hakkının düştüğünden de bahsedilemez⁴⁵¹.

C. İbra Kararının Alacaklıların Açacağı Sorumluluk Davasına Etkisi

1. Doğrudan Zararlar Bakımından

Alacaklıların doğrudan zararları dolayısıyla yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açma hakları vardır. TTK'nın 553'üncü maddesinde, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin Kanundan ve esas sözleşmeden doğan borçlarını kusurlarıyla ihlal etmeleri halinde şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı verilen zarardan sorumlu olacakları düzenlenmiştir. Anonim şirketin zarara uğrama şartı söz konusu olmadan, alacaklılar yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin fiil ve işlemlerinden dolayı doğrudan zarara uğrayabilir. Alacaklılar doğrudan uğradıkları zararları şirket ve pay sahiplerinden bağımsız olarak talep edebilirler⁴⁵². Alacaklıların bu talebinde menfaatleri bulunmaktadır. Zira, anonim şirketin malvarlığı alacaklılar için başvurulabilecek tek değer olduğundan bir garanti fonu teşkil etmektedir⁴⁵³.

Alacaklıların doğrudan uğradıkları zararlara, bilançonun doğruluğuna inanıp veya yönetim kurulu üyelerinin yanılması sonucunda şirkete kredi verilmesi, şirket sermayesinin tamamının ödenmemiş olmasına rağmen gerçek dışı bilgilere güvenip şirketle sözleşme yapılması örnek olarak gösterilebilir⁴⁵⁴.

İbra kararının alacaklıların doğrudan uğradığı zararlara etkisi, aynen pay sahiplerinin doğrudan uğradığı zararlara etkisi gibidir. Şirketin ve alacaklıların dava hakları arasında bir bağlantı bulunmamaktadır. Alacaklılar tamamen şirketten bağımsız olarak zarara uğramaktadır. Bundan dolayı sorumlular hakkında genel kurulca ibra kararı

⁴⁵¹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.469

⁴⁵² Aytaç, s.217

⁴⁵³ Çamoğlu, İbranın Etkisi, s.331

⁴⁵⁴ Aytaç, s.217; Y. HD. 24.10.2014 tarih E.11754/K.16472 sayılı kararına göre, "Anonim şirket yöneticilerinin, şirketin aldığı borç ya da başkaca edim yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla şirketi atıl kılarak acz içine düşürmeleri hali, üçüncü kişiler yönünden doğrudan doğruya olan zarar niteliğindedir." Bkz. Eriş, C.3, s.2793

verilmesi, alacaklıların doğrudan uğradıkları zarar nedeniyle açacakları sorumluluk davasına etkisi yoktur⁴⁵⁵. Genel kurul aldığı ibra kararı ile kendi dava açma hakkından feragat etmektedir, fakat şirkete karşı üçüncü kişi sayılan alacaklıların hakları üzerinde tasarruf yetkisi yoktur. Yine TTK'nın 553'üncü maddesinde yönetim kurulu üyelerinin müteselsil sorumluluğu şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşıdır. Bu açık düzenleme ile sadece genel kurulun dava açma hakkı olduğu, şirketin dava açmak istememesi halinde ise alacaklıların artık dava açamayacakları görüşü dayanaktan yoksundur⁴⁵⁶. Ancak pay sahiplerinin doğrudan zararları dolayısıyla açacakları sorumluluk davası kısmında değinildiği gibi, burada da alacaklılar dilerlerse sorumluları, aralarında yapacakları bir ibra sözleşmesi(TBK.m.132) veya sulh sözleşmesi ile sorumluluktan kurtarabilir.

2. Dolayısıyla Zararlar Bakımından

Alacaklılara uğradıkları dolayısıyla zararlara ilişkin anonim şirketin iflası dışında doğrudan sorumluluk davası açma hakkı verilmemiştir. Çünkü TTK sisteminde alacaklıların dolayısıyla uğradıkları zarardan anonim şirket faaliyetten alacaklıların güvencesini şirketin malvarlığı oluşturduğu için alacaklıların da korunmasına gerek yoktur⁴⁵⁷. Alacaklıların dolayısıyla uğradıkları zarar, şirketin doğrudan zararidir⁴⁵⁸. Şirketin malvarlığını azaltan ya da değerini düşüren işlem ve fiillerden alacaklılar dolayısıyla zarar görmüş olurlar⁴⁵⁹. Alacaklıların dolayısıyla zarardan kaynaklanan dava açma hakkının şartları TTK'nın 556'ncı maddesinde düzenlenmiştir. Mezkur hükme göre, *“Zarara uğrayan şirketin iflası halinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkını şirket alacaklıları da haizdir. Ancak, pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının istemleri önce iflas idaresince ileri sürülür.”* denilmiştir. Burada anonim şirketin

⁴⁵⁵ Aytaç, s.217; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.436

⁴⁵⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.436

⁴⁵⁷ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.451-452

⁴⁵⁸ Y. 11. HD. 09.02.2015, E.2015/380, K.2015/1524 sayılı karara göre, *“(…) anonim şirketlerde yasa ve ana sözleşmenin kendilerine yüklediği görevleri gereği gibi yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri, bu yüzden oluşan zararlar nedeniyle ortaklığa, ortaklara ve ortaklık alacaklılarına karşı sorumludur. Yönetim kurulu üyelerinin ortaklığın mal varlığını azaltan veya kötüleştiren yasa ve ana sözleşme hükümlerine aykırı davranışları, ortaklar ve alacaklıların dolaylı zarar görmesine yol açar başka bir deyişle şirketin zarar görmesi nedeniyle ortaklar ve alacaklılar da zarar görür. Bu neviden bir sorumluluktan söz edebilmek için öncelikle bir zararın bulunması zararın oluşumunda yönetim kurulu üyelerinin kusurunun olması zorunludur.”* Bkz. Altaş, s.464

⁴⁵⁹ Aytaç, s.218

doğrudan uğradığı zararın, alacaklıların sorumluluk davası açması yoluyla tazmin edilebilmesi için bir kere şirketin iflas etmiş olması gerekir. İflas dışında alacaklılara dolayısıyla zararlara ilişkin dava açma hakkı tanınmamıştır. İflas halinde ise, hükmedilecek tazminat yine şirkete ödenecektir.

Alacaklıların dolayısıyla uğradıkları zarar sebebiyle açacakları sorumluluk davası, şirketin ve pay sahiplerinin sorumlulara karşı dava açmadığı durumlarda önemli hale gelir⁴⁶⁰. Ancak şirketin uğradığı zararlardan dolayı talep hakkı ilk olarak iflas idaresince kullanılacaktır. İflas idaresi tarafından sorumlular hakkında herhangi bir tazminat davası açılmaması ihtimalinde pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının dava açma hakkı devreye girecektir⁴⁶¹.

TTK'da ibra kararının pay sahiplerinin dolayısıyla zararından kaynaklanan sorumluluk davası açma hakkına etkisi düzenlemiş olup (TTK.m.558/2), alacaklıların dolayısıyla zararından kaynaklanan sorumluluk davası açma hakkına etkisi düzenlenmemiştir. Alacaklıların TTK madde 556'ya göre açacakları sorumluluk davasında ibra kararının bir def'i olarak ileri sürülüp sürülemeyeceği konusu değerlendirilmesi gereken bir meseledir⁴⁶². Geçerli bir ibra kararına rağmen, şirket alacaklılarının dolayısıyla zararlarına ilişkin dava hakları devam eder ve ibra kararından etkilenmez⁴⁶³.

D. Sakat İbra Kararlarının Açılacak Sorumluluk Davasına Etkisi

Sakatlığı yokluk ya da mutlak butlanla malul olan bir ibra kararı hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu durumda sakatlık ya açılacak bir dava ile tespit edilmeli ya da açılacak bir davada savunma olarak ileri sürülmelidir⁴⁶⁴. Batıl olan bir ibra kararı hukuki sonuç doğurmayacağı ve TTK'nın 445'inci maddesine göre iptal ettirilen bir ibra kararı da geçmişe etkili bir şekilde ortadan kalkacağından dolayı, bu gibi durumlarda genel kurulca alınan ibra kararının, açılacak sorumluluk davaları üzerinde bir etkisi yoktur⁴⁶⁵. Ancak

---

⁴⁶⁰ Aytaç, s.219

⁴⁶¹ Kendigelen, s.463

⁴⁶² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.436

⁴⁶³ Pulaşlı, Şerh C.2, s.2150

⁴⁶⁴ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.242

⁴⁶⁵ Çamoğlu, İbranın Etkisi, s.324-325

iptale tabi bir karar mahkemece iptal edilinceye kadar geçerli bir kararın etkilerine sahip olduğu için(TTK.m.450), iptal kararı verilmemiş ibra kararı sorumlulara karşı açılacak sorumluluk davasında savunma vasıtası olarak kullanılabilir.

E. İbra Kararının Bankacılık Kanunu Uyarınca Açılacak Şahsi İflas Davalarına Etkisi

Banka yöneticilerinin banka genel kurullarında ibra edilmiş olmasının, daha sonra haklarında BankK'nun 110'uncu maddesine göre açılacak şahsi iflas davalarına etkisinin ne şekilde sonuçlarının olacağını açıklanması uygulamaya ışık tutması açısından gereklidir. BankK'na göre, bankanın Fona devriyle temettü hariç pay sahiplerinin hakları ve yönetim ve denetim de Fona geçer(BanK.m.71). Burada yetkiler Fona geçtiğinden artık bankanın ve pay sahiplerinin sorumluluk davası açma hakkı sona erer ve bu hakkı Fon kullanır⁴⁶⁶. Fakat bu durumun, alacaklıların dolayısıyla zararları bakımından açacakları davaya bir etkisi yoktur⁴⁶⁷.

Uygulamada haklarında şahsi iflas davası açılan yöneticilerin daha önce banka genel kurulunca ibra edildiğini ve haklarında böyle bir dava açılmayacağı itiraz konusu yapılmaktadır⁴⁶⁸. İtirazın gerekçesi, TTK'nın sorumluluk davalarına ilişkin 553 ve devamı maddelerinin yöneticiler hakkında açılacak şahsi iflas davalarına da cari olduğu, bu yüzden genel kurulca alınan ibra kararıyla artık şahsi iflas davasının da açılmayacağı olmuştur. Konunun çözüme kavuşturulması için doktrinde iki farklı görüş savunulmuştur.

İlk görüşe⁴⁶⁹ göre, TTK'nın 553'üncü maddesi uyarınca açılacak sorumluluk davası ile BankK'na göre açılacak şahsi iflas davasının gerek şekil ve içerik gerekse hüküm ve sonuçlarının özdeş olmadığı ve BankK'na göre açılacak şahsi iflas davasının getiriliş amacının ve kaynağının tamamen farklı olduğu ve bu davaların iki ayrı dava olduğu görüşü ileri sürülmüştür⁴⁷⁰. Bu görüşün vardığı sonuca göre ise, genel kurulca alınan ibra kararı TTK'ya göre açılmış sorumluluk davalarında yönetim kurulu üyelerince defî olarak ileri sürülebilir. Bununla birlikte banka genel kurulunca yöneticiler hakkında ibra kararı

⁴⁶⁶ Kürşat Göktürk, *Banka Yönetici Ve Ortaklarının Hukuk Sorumluluğu Özellikle Şahsi İflas Kapsamında Sorumluluk*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s.96

⁴⁶⁷ Göktürk, s.96

⁴⁶⁸ Akdağ Güney, Sorumluluk, s.322

⁴⁶⁹ Göktürk, s.269; Akdağ Güney, Sorumluluk, s.323; Aydemir, s.1096

⁴⁷⁰ Akdağ Güney, Sorumluluk, s.322

verilmiş olmasının Bank'nun öngördüğü özel bir düzenlemeye dayanarak Fonun açtığı şahsi iflas davasına herhangi bir etkisi yoktur⁴⁷¹.

İkinci görüşe⁴⁷² göre ise, genel kurulca alınan ibra kararı, bankalar da dahil olmak üzere, bütün anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilere karşı sorumluluk davası açma imkanını ortadan kaldırır. Buna göre, anonim şirket yönetim kurulu üyelerine karşı TTK'nın 553'üncü maddesine göre açılacak sorumluluk davası ile Bank'nun 110'uncu maddesine göre açılacak 'şahsi sorumluluk' davası arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Bank uyarınca açılacak sorumluluk davasında yönetim kurulu üyelerinin iflası talep olunmaktadır ve iflasın ön koşulu olarak da davalının sorumluluğunun bulunmasıdır. Sorumlu olmayan bir kişinin iflasının istenmesi söz konusu değildir.

TTK'ya göre açılacak sorumluluk davası ile Bank'na göre açılacak şahsi iflas davasının birbirinden bütünüyle farklı olduğunu savunan ilk görüş yerine biz de ikinci görüşün yerinde olduğunu savunuyoruz. Çünkü, bir kere daha önce Bank'na göre ibra kararının kaldırılması ile ilgili kısımda da değinildiği üzere, Bank'nun 133'üncü maddesinde 'varsa ibralarının iptali' kavramı ile kanun koyucunun, ibranın açılacak sorumluluk davasına engel oluşturduğunu kabul ettiğini ve bu iptale de mahkemenin karar vereceğinden bahisle açılacak sorumluluk davalarına da bu yüzden engel oluşturduğunu kanun koyucu vurgulamaktadır. Nitekim mahkemece sorumluluğun bulunması halinde ancak ibra kararının iptaline karar verilebileceği de daha önce belirtilmişti. Ayrıca Bank'nun 110'uncu maddesi tüm sorumluluklar açısından genel hüküm niteliğindedir. Banka genel kurulunca alınan ibra kararının Bank'nun 110'uncu maddesine göre açılacak sorumluluk davasında geçerli olmayacağı sonucuna ancak bu konuda açık bir kanun hükmü varsa ulaşılabilir⁴⁷³. Bu sebeplerle ikinci görüşe üstünlük tanınmalıdır.

F. İbra Kararının Farklaştırılmış Teselsül Hükümlerine Göre Sorumluluğa Etkisi

eTTK'da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu hakkında mutlak anlamda müteselsil sorumluluk esasları geçerliydi. Ancak, TTK'da yönetim kurulu üyelerinin

⁴⁷¹ Göktürk, s.269; Akdağ Güney, Sorumluluk, s.323

⁴⁷² Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.249; Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.414-415

⁴⁷³ Bu konuda bkz. Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.250

sorumluluk rejimini düzenleyen farklılaştırılmış teselsül ilkesi kabul edildi. Bu ilkeye göre farklılaştırılmış teselsül, her yönetim kurulu üyesinin kusurlu davranışı ile birlikte verdikleri zararın meydana gelişindeki katkısı oranında sorumlu tutulmasını ifade etmektedir⁴⁷⁴. Bu husus TTK'nın 557'nci maddesinin birinci fıkrasında, “*Birden çok kişinin aynı zararı tazmininde yükümlü olmaları halinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur*” şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, zarara daha az kusurlu olarak etki eden kişinin, kendi kusuru oranında davacıya karşı müteselsilen sorumlu olması söz konusudur ve iç ilişkideki kusur derecesi, dış ilişkideki teselsül tavanını belirlemektedir⁴⁷⁵. Farklılaştırılmış teselsül ile, sorumlular arasındaki rücu ilişkisi düzenlenmeyip, her bir sorumlunun şahsi sorumluluk konumu göz önünde bulundurularak dış ilişkideki sorumluluğun miktarı saptanmaktadır⁴⁷⁶. İç ilişkideki rücu konusu mezkur maddenin üçüncü fıkrasında, “*Birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hakim tarafından belirlenir*” şeklinde düzenlenmiştir. Dış ilişki bakımından karar veren hakimin her müteselsil borçlu açısından farklı sorumluluk üst miktarları belirlemesi, iç ilişki bakımından karar verecek olan hakimi bağlamaz⁴⁷⁷. İç ilişki açısından hakim, farklı sorumluluk üst miktarı belirleyebilir.

Anonim şirkette, yönetim kurulu üyeleri genel kurulca alınan bir genel ibra kararıyla sorumluluktan kurtulacakları için, müteselsil sorumluluktan da bahsedilmeyecektir⁴⁷⁸. Buna karşılık özel nitelikte bir ibra kararı söz konusu ise, yani bazı yönetim kurulu üyeleri ibra kapsamı dışında bırakılmış ise, sadece ibra edilen yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu sona erecek diğer üyelerin sorumluluğu devam edecektir⁴⁷⁹. İbra kararına rağmen, karara olumsuz oy vermiş pay sahiplerinin ve ibra kararından habersiz olarak payı devralmış kişilerin ve alacaklıların sorumluluk davası açma hakkına devam etmektedir. Sorun şirketin şahsi kapsam itibarıyla özel ibra kararı aldığı anda, ibra edilmeyen yönetim kurulu üyelerinin zararı tazmin etmesinden sonra iç

⁴⁷⁴ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.390

⁴⁷⁵ Tamer Bozkurt, *Şirketler Hukuku*, Kuram Kitap, Ankara, 2016, s.192

⁴⁷⁶ Kadir Berk Kapancı, *Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s.40; Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.390

⁴⁷⁷ Kapancı, s.396

⁴⁷⁸ Aytaç, s.222; Çelik, s.267; Aydemir, s.1099

⁴⁷⁹ Aydemir, s.1099

ilişkide bu ibra kararının ne gibi etkisi olacağı noktasında toplanmaktadır. İbra kararının nispi niteliği dolayısıyla, yönetim kurulu üyelerinin kendi aralarındaki iç ilişkiyi etkilemez ve ibra edilmeyen üyeler, ibra edilenlere karşı kusura ve durumun gereklerine göre zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde rücu edebilecektir⁴⁸⁰. Bu rücu ilişkisi, durumun bütün gerekleri göz önünde bulundurularak hakim tarafından belirlenecektir (TTK.m.557/3).

II. GENEL KURULUN İBRA ETMEME KARARININ SONUÇLARI

A. İbrayı Talep Hakkı

Yönetim kurulu üyelerinin ibra edilip edilmeyeceği konusunda takdir yetkisi genel kurula aittir. Kural olarak genel kurulun ibra etmeme kararının bir gerekçeye dayanması gerekmez. Ancak genel kurulun ibra etmeme konusundaki takdir yetkisi de sınırsız değildir. Bunun sonucu olarak, ibranın yönetim kurulu üyeleri ve diğer ilgililer tarafından talep ve dava edilip edilemeyeceği konusu gündeme gelir.

Şirket ile arasında sözleşmesel bağın kurulmasıyla birlikte, yönetim kurulu üyelerinin kanunen ve esas sözleşme ile belirlenen görevlerini özenle ve hesap verme ilkelerine uygun olarak yerine getirme yükümlülüğü doğmaktadır. Eğer Kanuna ve esas sözleşmeye uygun bir şekilde kusursuz bir yönetim sergilenmişse, kusursuz bir bilanço, başarı hesabı ve yıllık raporla faaliyet dönemi tamamlanmışsa şirketin organı olarak genel kurulun, yönetim kurulu üyelerini ve yöneticileri temize çıkarması ve ibra etmesi gerekir⁴⁸¹. Çünkü aradaki sözleşmesel bağın diğer yönünü de bu oluşturur. Diğer bir ifade ile kusursuz yönetim sonucu yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin, genel kuruldan haklarında ibra kararı alınmasını istemek ve gerektiğinde bu hakkı dava etmek istemeleri aradaki ilişkinin doğal bir sonucudur⁴⁸². Bu konudaki istem ise sözleşmeden doğan bir talep hakkı niteliğindedir⁴⁸³. Burada ibrayı talep hakkı karşımıza çıkar.

---

⁴⁸⁰ Çelik, s.267

⁴⁸¹ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.245

⁴⁸² Aytaç, s.153; Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.413

⁴⁸³ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.244

İbrayı talep hakkı Kanunda yer almamakla birlikte doktrinde kabul edilmiş bir haktır⁴⁸⁴. İbrayı talep hakkını, hakkında bir ibra kararı alınmasını istemenin yanı sıra, bunun geciktirilmemesini ve aynı zamanda bu kararın olumsuz olması halinde ise bunu dava edebilme hakkını kapsayacak şekilde anlamak gerekir. Aksi durum, sözleşmeden doğan borcun eksik ifası anlamını taşır. Aynı zamanda, genel kurulun ibra kararı alması konusundaki takdir yetkisini sınırsız olarak anlamamak gerekir. Kusursuz yönetim sergileyen yönetim kurulu üyelerini genel kurulun ibra etmesi gerektiği dürüstlük kurallarının da bir sonucudur⁴⁸⁵. Bu hakla, kendilerinden dürüstlük kurallarına aykırı bir şekilde ibrası esirgenen yönetim kurulu üyeleri, şirketten dava yoluyla hak ettikleri ibranın verilmesini sağlayabilirler⁴⁸⁶.

İbrayı talep hakkının gerekçesi ise, ilk olarak ibra ile şirketin sorumluluk davası açma hakkı ortadan kalkacağı için bunda yönetim kurulu üyelerinin korunmaya değer hukuki menfaati vardır⁴⁸⁷. Bununla yönetim kurulu üyeleri haklarında dava açılması endişesinden ve bu dava sebebiyle yeniden hesap vermek zorunluluğundan kurtulur. İkinci olarak, ibranın geciktirilmesi veya reddedilmesi, yönetim kurulu üyelerinin hakkında bir şüphe oluşmasına sebep olur ve bu da hoşnutsuzluk yaratır⁴⁸⁸. İbranın yönetime güven işlevi de dikkate alındığında, ibra edilmeme durumu aynı zamanda bir güvensizlik de yaratır. Yöneticilerine güven duymayan bir şirketle ticari faaliyetlerde

---

⁴⁸⁴ Aytaç, s.153; Çelik, s.234; Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.413; Tekil, s.233; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.244; Ancak TTK'nın 408'inci maddesinin ikinci fıkrasının b bendindeki düzenleme ile ibra, olağan genel kurulun zorunlu gündem maddesi haline gelmiştir ve bu düzenleme ile kanun koyucunun yönetim kurulu üyelerinin ibrası hakkında olumlu ya da olumsuz yönde bir karar alınmasının zorunlu olduğunu düzenlemiştir. Bu düzenlemeyle ibrayı talep hakkının da dolaylı olarak kabul edildiği söylenebilir.

⁴⁸⁵ Aytaç, s.154; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.245

⁴⁸⁶ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.413; Tekil, s.233; Y. 11. HD. 09.05.2016 tarih E.10277/K.5229 sayılı kararına göre, "*Dava, davalı anonim şirketin yönetim kurulu üyesi olan davacı hakkında 25.04.2013 tarihli genel kurul toplantısında alınan kararların hükümsüzlüğüne ve faaliyet raporu, bilanço, gelir tablosu ve denetçi raporunun kabulüne dair 3'üncü madde ile ibra edilmemesine dair 4'üncü maddesinin iptali istemine ilişkindir. Dava konusu genel kurulda diğer yönetim kurulu üyeleri ibra edilmesine rağmen davacı ibra edilmemiştir. İbra edilmeme kararı alınırken de somut nedenler ortaya konulmamıştır. Mahkemece, davacının ibra edilmemesine dair alınan genel kurul kararının iyi niyet kurallarına aykırı olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, 4'üncü maddenin iptaline diğer taleplerin reddine karar verilmiştir. Ancak, anonim şirketlerde, şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki hukuki ilişkide yönetim kurulu üyelerinin, ortaklığın yönetimi ve iş yılı sonunda hesap verme yükümlülüğü bulunmakla birlikte, ibra edilmeyi talep hakkı da vardır. Genel kurulun ibra konusunda geniş takdir yetkisi bulunmaktadır. Fakat bu yetki sınırsız değildir. Genel kurul sorunsuz bir bilanço ve yıllık raporla faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren bir yönetim kurulunu ibra vermekle yükümlüdür. Ortada somut nedenler yokken, ibradan kaçınılması dürüstlük kurallarına aykırı düşer.*" Bkz. Eriş, C.2, s.2205-2206

⁴⁸⁷ Çelik, s.234

⁴⁸⁸ Aytaç, s.154

bulunma riskini de üçüncü kişiler taşımak istemezler. Bu da aynı zamanda şirketin prestijini de olumsuz yönde etkiler. Yine ibra edilmeyen bir yönetim kurulu üyelerine iç ilişkide şirket çalışanlarına karşı otorite de sarsılır.

B. İbra Talebinin Reddi

1. Genel Kurulun İbra Talebinin Reddi Kararı Vermesi

Genel kurulun aldığı bir kararın, nitelik itibariyle olumlu ya da olumsuz olmasının sonuç itibariyle onun karar olmasına bir etkisi yoktur. Olumlu karar bir önerinin genel kurulca kabulüne, olumsuz karar ise bir önerinin genel kurulca reddine ilişkin olan kararlardır. Genel kurulda karar alınması istemiyle yapılan bir önerinin kanun ya da esas sözleşme ile öngörülmüş toplantı ve karar nisaplarını sağlayamaması durumunda, genel kurul kararının meydana gelmemiş olduğunun değil, bir önerinin reddedildiğinin, yani bir ret kararının meydana geldiğinin kabul edilmesi gerekir⁴⁸⁹. Genel kurulda bir önerinin kabulüne ya da reddine ilişkin verilen olumlu ve olumsuz oyların eşit olması durumunda da öneri reddedilmiş ve ret kararı meydana gelmiş olur. Ancak bir öneri oya sunulmamış ise bu durumda herhangi bir karardan bahsedilemez⁴⁹⁰. Bunun sonucu olarak, genel kuruldan hakkı olan ibra kararının alınmasını isteme yetkisine sahip olan yönetim kurulu üyelerinin bu yöndeki talebi genel kurulca reddedildiği zaman ortaya olumsuz bir ibra/ibra edilmeme kararı çıkar. Ancak ibra edilmemeye ilişkin önerinin reddi ise ilgililer hakkında ibra kararı verildiği anlamına gelir⁴⁹¹.

Yönetim kurulu üyelerinin genel kurulda ibra edilmemesinin birden fazla sebebi bulunabilir. Bilanço ve hesaplar onaylanmasına rağmen yönetim kurulu üyeleri ibra edilmeyebilir. Yönetim kurulu üyelerinin çoğunluk paylara sahip olduğu bir anonim şirkette, yönetim kurulu üyelerinin kendi ibralarında oy hakkından yoksun olmaları (TTK.m.436/2) dolayısıyla, ibra oylamasında azınlıkta kalan pay sahiplerinin ibra edilmeme yönünde oy kullanmaları bu şekildedir. Yine ibra oylamasında, ibra lehinde ve aleyhinde verilen oyların eşit olması durumunda da ibra önerisi reddedilmiş sayılır. Keza

⁴⁸⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.16

⁴⁹⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.17

⁴⁹¹ Y. 11. HD. 07.05.2007 tarih, E.309/K.7572 sayılı kararına göre, “yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemeleri gerektiği önerisinin reddi kararı, yönetim kurulu üyelerinin ibrası sonucunu doğuracak niteliktedir.” Bkz. Eriş, C.2, s.2213

sorumlu olduğu genel kurulca bilinen yönetim kurulu üyeleri bilerek ve istenerek çoğunluk tarafından ibra edilmemiş olabilir. Bu sebepler çoğaltılabilir.

2. İbra Talebine İlişkin Ret Kararın İptali İstemi

Bir önerinin reddine yönelik verilmiş genel kurul kararı ile mevcut hukuki durumun devamı kararlaştırılmış olacağı için, ret kararının iptalinin dava edilmesi veya hükümsüzlüğünün tespit edilmesiyle, netice olarak herhangi bir sonuç alınamayacağı gerekçesiyle⁴⁹², ret kararlarının iptalinin ya da hükümsüzlüğünün dava edilmesinin bir manasının ve hukuki yararın bulunmadığı söylenebilirse de,⁴⁹³ bir genel kurul kararı olarak ret kararlarının da yokluğunun veya butlanının tespiti ya da dava yoluyla iptali istenebilmelidir⁴⁹⁴. Çünkü olumlu hukuki sonuçları olan ret kararları da bulunmaktadır ve bu tarz bir kararın iptali, olumlu kararın iptali niteliğini taşır. Örneğin, TTK'nın 424'üncü maddesinde düzenlenen ve yönetim kurulu üyelerinin ibrası sonucunu engellemek için bilanço, kar ve zarar hesabının kabulüne dair önerinin reddedilmesi sonucu ortaya çıkan karar bu niteliktedir⁴⁹⁵.

İbra talebinin reddi kararı ile oluşan olumsuz ibra kararının, bu karar aleyhine olan yönetim kurulu üyelerince iptalinin istenip istenemeyeceği doktrin ve Yargıtay uygulamasında farklılık göstermektedir. Genel kurul kararının iptalini isteyebilecek kişiler arasında yönetim kurulu üyeleri de sayılmıştır. TTK'nın 446'ncı maddesinin birinci fıkrasının d bendine göre, "*Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri iptal davası açabilir.*" Buna göre, hakkındaki ibra önerisi genel kurulca reddedilen her bir yönetim kurulu üyesi, ibra etmeme kararının yerine getirilmesi yani icra edilebilir bir karar olarak kabul edilebilir ya da edilemez olmasına göre ibra etmeme kararını iptalini isteyebileceklerdir. Diğer bir ifade ile, her bir yönetim kurulu üyesinin iptal davası açabilmesi için, ibra etmeme kararının icra edilebilir bir karar olup olmadığının saptanması gerekir⁴⁹⁶.

⁴⁹² Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.165

⁴⁹³ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.210

⁴⁹⁴ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.209

⁴⁹⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.210-211

⁴⁹⁶ Çelik, s.228

Konu ile ilgili Yargıtay kararının verilip daha sonra doktrindeki görüşler çerçevesinde ele alınması konunun anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Yargıtay'ın kararına⁴⁹⁷ göre,

“Davacı vekili; müvekkilinin davalı şirketin kuruluş tarihinden itibaren yönetim kurulu başkanı olarak görev yaptığını, ancak davalı şirketteki paylarını 16/01/2014 tarihinde devrederek şirketten ayrıldığını, davalı şirket tarafından 27/08/2014 günü yapılan 2013 yılına ilişkin genel kurulda müvekkilinin de aralarında bulunduğu eski yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemelerine karar verildiğini, alınan bu kararın denetim organından rapor alınmaması nedeniyle usulsüz olduğunu, bilanço kar ve zarar hesaplarının tasdik edilmesine rağmen bu kararın alındığını, alınan kararın dürüstlük kurallarına aykırı olduğunu ileri sürerek davalı şirketin 27/08/2014 tarihinde yapılan genel kurulunda alınan ibra edilmemeye ilişkin (6) numaralı kararın iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili; müvekkili şirketin 27/08/2014 tarihli genel kurulunda davacı hakkında sorumluluk davası açılması hususunda karar verilmediğini ve davacı hakkında sorumluluk davası açılmadığını, bu sebeple davacının ibra edilmemesine dair genel kurul kararını dava etme hakkı bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre; davalı şirketin 27/08/2014 tarihinde yapılan genel kurulunda davacının hakkında sorumluluk davası açılması yönünde herhangi bir karar alınmadığı, ibra kararının tek başına uygulanabilir bir karar niteliğinde olmadığı ve bu kararın yalnızca sorumluluk davasının dayanağı durumunda olduğu, bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemelerine ilişkin genel kurul kararlarının iptalinin ancak yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açılması ile mümkün olacağı, ibra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açılmadıkça ve önceki bir aşamada böyle bir dava açmanın mümkün olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

KARAR: Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

SONUÇ: Yukarıdaki açıklanan nedenlerden dolayı, davacı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda

⁴⁹⁷ Y. 11. HD. 06.03.2017 tarih, E.2015/13056, K.2017/1271, bkz. İstanbul Barosu Dergisi, C.91, S.3, 2017, s.416-417, (<http://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/dergi/doc/ibd20173.pdf>, Erişim Tarihi, 02.06.2017)

yazılı bakiye 3.70 TL ilam harcının temyiz eden davacıdan alınmasına, 06/03/2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

Yargıtay kararı bir çok açıdan eleştiriye açıktır. Bir kere kararda, ibra kararının tek başına uygulanabilir bir karar olmadığından bahsedilmektedir. Ancak olayda ibra kararı değil, ibra edilmeme kararı vardır. İbra kararının aksine, ibra etmeme kararı icra edilebilir niteliktedir⁴⁹⁸ ve icra edilme sorumluluk davası açılmak suretiyle gerçekleşir. İbra etmeme kararına rağmen sorumluluk davası açılmaması ise sonucu değiştirmemektedir⁴⁹⁹. Çünkü ibranın reddi kararı kişisel sorumluluk doğuracak niteliktedir⁵⁰⁰. Eski yönetim kurulu üyeleri ise, her an sorumluluk davası baskısı altında yaşayacaktır. Buna ek olarak, hiçbir kimse ibra edilmeyen yönetim kurulu üyesini kendi aleyhine sorumluluk davası açılması konusunda beklemeye zorlayamaz. Karardaki bir diğer konu ise, hali hazırda ne pay sahibi ne de yönetim kurulu üyesi olan birinin, genel kurul kararının iptali davasını ne sıfatla açtığı belirsizdir. Ancak Yargıtay bu konuda bir beis görmemektedir. TTK'nın 446'ncı maddesinin lafzı eski yönetim kurulu üyelerinin dava açamayacakları şeklindedir. Fakat Tekinalp'in görüşüne göre, ibra edilmeyen eski üyeler, TTK'nın 446'ncı maddedeki sıfatlarını yitirmişlerdir. Mezkur maddenin amacından harekete edilirse kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kurallarına aykırı bulunan ibra etmeme kararının iptalini 'eski' sıfatlarına bakılmaksızın yönetim kurulu üyelerine de tanımak doğru ve sağlıklı bir çözüm sayılır⁵⁰¹. Yargıtay'ın diğer bir kararına⁵⁰² göre;

“Dairemizin yerleşmiş uygulamasına göre, bir yönetim kurulu üyesinin kendisinin ibra edilmemesine dair genel kurul kararının iptali davası açabilmesi için bu kararın alındığı tarihten itibaren makul bir süre geçtiği halde aleyhine sorumluluk davası açılmaması gerekir. Aksi halde yani bir sorumluluk davası açılması halinde, yöneticinin kendisinin ibra edilmemesine dair kararın iptalini istemekte hukuki yararı yoktur. Zira anılan ibra edilmeme kararının yerinde olup olmadığı, açılmış bulunan bu sorumluluk davasında somut nedenleriyle birlikte incelenip değerlendirilecektir. Ancak dava konusu 28.06.2011 tarihli genel kurul toplantısında, davacının ibra edilmemesi kararının yanında,

---

⁴⁹⁸ Aytaç, s.170

⁴⁹⁹ Ünal Tekinalp, *İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Denetçilerin İptal Davası Açabilip Açamayacakları Sorunu*, İktisat ve Maliye Dergisi, C.XXIII, S.4, 1976, s.166; Çelik, s.230

⁵⁰⁰ Aytaç, s.170-171

⁵⁰¹ Tekinalp, İptal Davası, s.168; Aynı yönde, Aytaç, s.171

⁵⁰² Y. 11. HD. 04.12.2014 tarih, E.2013/18125, K.2014/19043, bkz. Altaş, s.514

aynı zamanda davacı hakkında sorumluluk davası açılmamasına⁵⁰³ da karar verildiğinden, somut uyuşmazlık yönünden davacı yönetim kurulu üyesinin işbu davanın açılmasında hukuki yararı bulunmaktadır.”

Yargıtay’ın bu kararında da konuyla ilgili eleştirilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Bir kere TTK’nın 445’inci maddesine göre bir genel kurul kararının iptalinin istenebilmesi için karar tarihinden itibaren üç ay içinde dava açılması gerekir. Kararda makul bir süre içinde sorumluluk davası açılmaması halinde iptal davası açılabileceği kabul edilmektedir. Makul sürenin ne kadar olacağı açık değildir. Üç aylık bir sürede dava açılmaması halinde zaten iptal davası açılmayacaktır ve bu yönüyle karar isabetsiz olduğu söylenebilir.

Olumsuz ibra kararlarına karşı iptal davası açılmasında hukuki yararın bulunup bulunmadığı konusu üzerinde de durulması gerekmektedir. Zira HMK’nın 114’üncü maddesinin birinci fıkrasının h bendinde, *“Davacının, dava açmakta hukuki yararının bulunması”* düzenlemesi yapılarak hukuki yarar dava şartı olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla hukuki yarar olmayan durumlarda açılan dava redde mahkumdur. Mezkur maddenin gerekçesinde ise konuyla ilgili şu açıklama yapılmıştır; *“Burada sözü edilen hukuki yarardan maksat, davacının subjektif hakkına hukuki korunma sağlanması hususunda mahkemeye başvurusunda hali hazırda hukuken korunmaya değer bir yararının bulunmasıdır. Bir başka ifadeyle, davacı hakkına kavuşmak için, hali hazırda mahkeme kararına muhtaç bir konumda değilse onun hukuki yararının bulunduğundan söz etmek mümkün değildir⁵⁰⁴.”*

Genel kurulun ibra etmeme kararını yönetim kurulu üyelerinin iptal ettirmek istemesinde hukuki yararın bulunup bulunmadığı doktrinde tartışmalıdır. İlk görüşe göre⁵⁰⁵, Mahkemece ibra edilmeme kararının hukuka aykırı bulunarak iptaline karar verilmesi ile sadece genel kurul kararı ortadan kalkacaktır. Bunun dışında iptal kararı ile genel kurula yapılan ibra önerisinin kabul edilmiş sayıldığı gibi olumlu bir sonuç ortaya çıkmayacaktır⁵⁰⁶. Ayrıca bu iptal kararı daha sonra açılacak sorumluluk davasına da engel

⁵⁰³ Y. 11. HD. 13.03.2014 tarih, E.2012/13035, K.2014/4826 sayılı kararına göre, *“(…) bir yönetici hakkında dava açılması talebinin reddine karar verilmesinin o yöneticinin ibrası anlamına geldiği hakkındaki mahkeme gerekçesinin doğru olmadığı belirtilmesi gerekir.”* Bkz. Altaş, s.516

⁵⁰⁴ Bkz. Ramazan Arslan- Ejder Yılmaz- Sema Taşpınar Ayvaz-Emel Hanağası, *Notlu-Gerekeçeli Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İlgili Mevzuat*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s.158

⁵⁰⁵ Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.168-169

⁵⁰⁶ Aytaç, s.171

teşkil etmeyecektir. Bu yüzden ibranın reddi kararının iptal edilmesi için açılan dava reddedilmeli, ibra sorunu ya açılacak ibra davasında ya da sorumluluk davasında tartışılmalıdır. Bu durum karşısında, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmeme yönündeki genel kurul kararının iptalini dava etmekte maddi bir menfaatinin bulunmadığı söylenebilir⁵⁰⁷. Buna karşılık, maddi menfaatin bulunmamasına rağmen, manevi bir menfaatin de usul hukuku açısından kabul göreceğine, çekilen acı ve ıstırapların da davayı kabule şayan hale getirebileceği⁵⁰⁸ yönünde ikinci bir görüş⁵⁰⁹ bulunmaktadır. Manevi menfaatin kabul edilmesi sonucunda, ibra edilmeme kararının iptali davasında yönetim kurulu üyelerinin hukuki yararının varlığı kabul edilecektir. Zira, ibra yönünde önerisi reddedilen yönetim kurulu üyeleri ağır zan altında kalabileceklerinden, iptal kararıyla her türlü kuşku ve endişeden uzak kalacaklarından bahisle olumsuz ibra kararının iptali davası açmakta hukuki yarar vardır ve bu hakkaniyet gereğidir⁵¹⁰. Ayrıca yöneticiliği profesyonel anlamda meslek olarak icra eden ve bu anlamda kariyer sahibi olan bir kişi hakkında ibra edilmemeye yönelik bir karar verilmesi, bu kişinin prestijini de olumsuz yönde etkileyecektir. Bunun dışında, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemesi onlara karşı bir güvensizlik bulunduğu manasına da geleceğinden, şirket de bu durumdan kötü etkilenecek, üçüncü kişilerin şirkete bakışı ve yatırım yapma isteği azalacaktır. Dolayısıyla çoğunluk pay sahiplerinin yönetim kurulu üyesini ibra etmeme kararının iptalinin dava edilmesinde hukuki yararın varlığı kabul edilmelidir.

3. İbra Talebinin Reddinin Sonuçları

Yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmeleri yönündeki önerisi çeşitli sebeplerle reddedilebilir. Kusursuz bir yönetimin sergilenmesi çok sık rastlanacak bir durum değildir. Aşağı yukarı her yönetim kurulu üyesinin faaliyet dönemi süresi boyunca yaptığı iş ve işlemler nedeniyle sorumlu olabileceği hususlar gündeme gelebilir. İşte ibranın hukuki niteliğinin menfi borç ikrarı olmasının altında yatan neden de bu kuşkulu durumdur. Genel kurul, yönetim kurulu üyeleri kendilerini her ne kadar kusursuz görse

⁵⁰⁷ Kırca-Şehirli Çelik-Manavgat, s.168-169

⁵⁰⁸ Emel Hanağası, *Davada Menfaat*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s.278-279

⁵⁰⁹ Aytaç, s.170; Çelik, s.230; Moroğlu, Hükümsüzlük, s.211

⁵¹⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.211

de, bazı yolsuz işlemlerin olabileceği kanaatiyle ibra önerisini reddedebilir. Bu durumda ortaya birtakım sonuçlar çıkar.

İbra talebini reddinin sonucunda ilk olarak şirketin ilgililer hakkında sorumluluk davası açma hakkı zamanaşımı süresi boyunca devam eder. Çünkü ibra talebinin reddi ile ibra kararının hiçbir sonucu meydana gelmemiştir. Dolayısıyla yönetim kurulu üyeleri aklanmamıştır. İbra etmeme kararının TTK sistemindeki manası, doğrudan zararlar sebebiyle, anonim şirket, pay sahipleri ve alacaklıların davacı sıfatıyla sorumluluğa gidebilmesinde kendini gösterir⁵¹¹.

İbra talebinin reddinin diğer bir sonucu da, yönetim kurulu üyelerinin sözleşmeye aykırılık sebebiyle istifa veya feshi ihbar hakkının doğabileceğidir. Çünkü yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında sözleşme ilişkisi vardır ve daha önce belirtildiği gibi bu ilişki dolayısıyla ibrayı talep hakkı ortaya çıkar. Bu hakkı talebinin reddi ise sözleşmeye aykırılık olarak kabul edilebilir.

İbra talebinin genel kurulca reddi ile birlikte yönetim kurulu üyeleri bu genel kurul kararının iptalini isteyebilecekleri gibi ibra davası da açabilirler.

Son olarak, ibra talebi genel kurul kurulca reddedilen yönetim kurulu üyeleri şirket tarafından görevlerinden azledilebilir.

C. İbra Davası

1. Genel Olarak

İbrayı talep hakkının bir sonucu olarak ibra davası da kabul edilmiş olup, ibra davası yoluyla bu hakkın sonuçlandırılması sağlanır⁵¹². Kendisinden esirgenen ibrayı, dava yoluyla elde etmek isteyen yönetim kurulu üyeleri menfi tespit davası⁵¹³

⁵¹¹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.447

⁵¹² Aytaç, s.173

⁵¹³ HMK'nın 106'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre, "*Tespit davası yoluyla mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir.*" Bir hakkın ya da hukuki ilişkinin varlığının tespiti isteniyorsa müspet/olumlu tespit davası, yokluğunun tespiti isteniyorsa menfi/olumsuz tespit davası söz konusudur. Bkz. Timuçin Muşul, *İcra ve İflas Hukuku Esasları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s.269; Gerçekten de, menfi tespit davası niteliğindeki ibra davası yoluyla, yönetim kurulu üyelerinin ilgili faaliyet döneminde her hangi bir sorumluluğunun ve şirketin herhangi bir tazminat hakkının bulunmadığının tespiti istenir.

niteliğinde⁵¹⁴ bir dava açmak suretiyle bu hakkını ileri sürebilir⁵¹⁵. Diğer bir ifadeyle, genel kurulda yönetim kurulu üyeleri haksız olarak ibra edilmezse, bu durumda yönetim kurulu üyeleri en etkili yol olarak dava yoluyla ibra edilmeleri için mahkemeye başvurulmasıdır.⁵¹⁶ İbra etmemesi herhangi bir gerekçeye dayanmayarak hakkını kötüye kullanan genel kurula karşı, ibra davası yoluyla yönetim kurulu üyeleri hakkını aramaktadır. Bu davanın açılabilmesi için ilk olarak genel kuruldan ibra talep edilmelidir. Daha sonra da talep sonucunda ya yönetim kurulu üyelerinin bu talebi genel kurulca reddedilmeli ya da bu konuda herhangi bir karar vermekten kaçınılmalıdır⁵¹⁷.

İbra davası neticesinde, yönetim kurulu üyelerinin taleplerinin yerinde olduğunu, şirketin yönetim kurulu üyelerine karşı belirli bir faaliyet dönemindeki iş ve işlemlerinden dolayı herhangi talebinin bulunmadığı tespit edilir⁵¹⁸. Böylece genel kurulda alınan ibra kararına benzer bir sonucun alınması amaçlanır. Daha önce de açıklandığı gibi, genel kurulun ibra etmeme kararının iptalini istemek yerine, doğrudan ibra davası açılması yönetim kurulu üyelerinin lehinedir. Çünkü iptal hükmü ile yönetim kurulu üyelerinin durumunda bir değişiklik olmaz. Fakat ibra davası sonucu davayı kazanan yönetim kurulu üyeleri için elde edilen hüküm ile ibra kararının neticeleri benzerdir. İbra kararı şirketin dava açma hakkını ortadan kaldırırken, ibra davası sonucu elde edilecek hüküm açılacak sorumluluk davasında savunma olarak kesin delil etkisi gösterir. Sonuçta açılacak dava reddedilir.

İbra davası Yargıtay tarafından da kabul edilmiştir. Yargıtay'ın son yıllarda verdiği bir kararına göre⁵¹⁹;

“Mahkemece iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre; davacının ibra edilmediği ortaklar kurulu toplantısının 30.3.2012 tarihinde yapıldığı, davanın ise 29.6.2012 tarihinde açıldığı, Dairemizin 4.10.2004 tarih, 2004/24 Esas, 2004/9213 Karar sayılı kararında belirttiği üzere, hükmen ibra davası açılabilmesi için sorumluluk davasının açılabilmesi makul uzunca bir sürenin geçmesi gerektiği, davanın üç ay dolmadan zamansız olarak açıldığı dolayısıyla bu aşamada dinlenilemeyeceği gerekçesiyle

⁵¹⁴ İbra davasının hukuki niteliğinin menfi tespit davası olarak kabul edilmesi, ibranın hukuki niteliğine de uygun düşmektedir. Bkz. Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.246

⁵¹⁵ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s.413; Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.245; Aytaç, s.177; Çelik, s.243

⁵¹⁶ Şener, s.432

⁵¹⁷ Aytaç, s.174; Helvacı, s.107

⁵¹⁸ Şener, s.433

⁵¹⁹ Y. 11. HD. 11.02.2014 tarih, E.2013/13569, K.2014/2297, (www.hukukturk.com, Erişim Tarihi, 03.04.2017)

davanın reddine karar verilmiştir. Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Dava, ortaklar kurulu toplantısında ibra edilmeyen müdür davacının, hükmen ibrası istemine ilişkindir. Mahkemece her ne kadar yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmiş ise de ibra edilmemeye dair ortaklar kurulu kararından itibaren 3 ay dolmasına bir gün kala bu davanın açıldığı ve temyiz aşamasında dahi halen bir sorumluluk davası açıldığı savunmasında bulunulmadığı nazara alındığında; işbu davanın makul süre içinde açıldığı gözetilerek işin esasına girilmesi gerekirken, davanın erken açıldığından bahisle reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bu sebeple bozulması gerekmiştir.”

Yargıtay kararında, daha önce eleştiri konusu olan “makul süre geçmeden dava açılmayacağı” ifadesi bu kararda somutlaşmıştır. Genel kurulun ibra etmeme kararının alındığı tarihten itibaren üç aylık bir sürenin geçmesinin yeterli olacağı kabul edilmiştir. Ancak yine bir genel kurul kararının iptalinin istenebilmesi karardan itibaren üç ay içerisinde davanın açılmasına bağlıdır (TTK.m.445). Karardaki davacı bu ihtiyatlı düşünceye binaen üç ayın dolmasına bir gün kala davayı açmıştır. İbra davası açısından üç aylık bir sürenin önemi yoktur. Sorun ibra etmeme kararının iptalinin dava edilmesi hususunda ortaya çıkmaktadır. İbra edilmeyen yönetim kurulu üyesinin, farklı sonuçları olan, gerek ibra etmeme kararının iptalini isteme gerekse ibra davası açma hakkı bulunmaktadır⁵²⁰.

2. İbra Davasının Tarafları, İspat Yükü ve Kararın Etkisi

İbra davasının davacısı, genel kurulda hakkında ibra kararı verilmeyen veya verilmesinden haklı bir neden olmaksızın kaçınılan yönetim kurulu üyesi ve yöneticilerdir. Esasen gerek kuruluş veya sermaye artırımından doğan sorumluluğun

⁵²⁰ Y. 11. HD. 07.02.1984 tarih, E.1984/252, K.1984/594 sayılı kararına göre, “Anonim şirkette görev yapan yönetim kurulu üyeleri ile denetçiler, yasadan ve ana sözleşmeden doğan bütün görevlerini özenle, tam ve eksiksiz olarak yerine getirmeleri halinde şirketin görevi TTK'nun 380. Maddesi uyarınca onları sorumluluktan kurtaracağı gibi, insiyatif sahibi olması gereken yöneticilerin her türlü kuşku ve endişeden uzak bir çalışma ortamı içinde bulunmalarını da sağlayacaktır. İşte böyle bir durumda, yani şirket yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin görevlerini layıkı ile yapmış olmalarına rağmen şirket genel kurulunca hiçbir haklı nedene dayanmaksızın ibra edilmemeleri veya ibra konusunda bir karar vermektan kaçınılması halinde artık ortada objektif iyiniyet kurallarına aykırı bir davranış bulunduğundan, yönetim ve denetim kurulu üyelerine ibra edilmeme kararının iptali(TTK 381) veya ibra edilmeleri gerektiği konusunda şirket aleyhine dava açılması olanağının tanınması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. İşte bu ilkelere göre, açılan gerek iptal, gerekse ibra davalarında her olayın özelliği dikkate alınarak inceleme yapılmalı ve hasıl olacak sonuç çerçevesinde bir karar verilmelidir.” (www.hukukturk.com, Erişim Tarihi, 03.04.2017)

ibrası, gerekse faaliyet dönemindeki ibra konularında ibra edilecek kişiler tespit edilmiştir. Burada da ilgili kişiler aynen geçerlidir ve davacı sıfatını haizdir.

İbra davasının davalı tarafında ise, genel kurul değil anonim şirket tüzel kişiliği bulunur. Şirket tüzel kişiliği kural olarak yönetim kurulunca temsil edilir. Ancak yönetim kurulu üyelerinin davacı olduğu durumda şirket, mahkemece atanacak bir kayyım tarafından temsil edilir⁵²¹.

İbra davası, ibra kendisinden esirgenen yönetim kurulu üyeleri tarafından şirkete karşı açılan bir menfi tespit davasıdır⁵²². İbra davasında yönetim kurulu üyelerinin, ilgili faaliyet döneminde üzerlerine düşen görevi layıkıyla yerine getirdiklerini ve kendilerinden beklenen özeni gösterdiklerini, bilançonun ve yıllık faaliyet raporunun gereği gibi düzenlenerek genel kurula sunduklarını, kendilerine atfedilebilecek her hangi bir kusurun da bulunmadığını ve genel kurulun kendilerini ibradan kaçınmasının da herhangi bir haklı gerekçesinin olmadığını ispat etmeleri gerekir⁵²³. Dolayısıyla ispat yükü davacı yönetim kurulu üyelerinin omuzlarındadır.

Mahkemece yapılan yargılama sonucunda, yönetim kurulu üyelerinin ilgili faaliyet dönemindeki yaptığı iş ve işlemler neticesinde herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı sonucuna varılırsa, durum bir tespit hükmüyle karara bağlanacaktır. Ancak, şirketin tazminat hakkının bulunduğu ortaya çıkarsa dava reddedilecektir⁵²⁴.

Davanın kabul edilip tespit hükmü verilmesiyle, sorumluların sorumluluklarının bulunmadığı bir tespit hükmüyle belirlenmiş olur. Bu hüküm ile genel kurulca sorumluluğu bilinmesine rağmen haklarında yine de ibra kararı vermesi hali karşılaştırıldığında, şirketin sorumlular hakkında dava yoluyla elde edebileceği bir tazminat hakkı bulunmamasına göre sonuçları aynıdır. Fakat birinci halde, yani ibra davasının olumlu sonuçlanması halinde, bu karar pay sahiplerinin ve alacaklıların açacağı dolayısıyla zarardan kaynaklanan sorumluluk davasına da engel olacaktır. Çünkü yönetim kurulu üyeleri ibra davası ile şirkete karşı sorumsuzluklarını ispat etmiş olurlar. Ancak, sorumluluğu bilinmesine rağmen genel kurulda haklarında yine de verilen ibra kararının, yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davasında, karara olumsuz oy veren

⁵²¹ Aytaç, s.178; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.447

⁵²² Şener, s.433

⁵²³ Çamoğlu, Hukuki Sorumluluk, s.246

⁵²⁴ Aytaç, s.178

pay sahiplerinin ve alacaklıların dolayısıyla zarardan kaynaklanan taleplerine bir etkisi olmayacaktır. Bunun sonucu olarak, ibra davasının sonucunda alınacak menfi tespit hükmünün etkisinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Tezde ele alınan konular ve varılan sonuçlar ve öneriler şu şekilde sıralanabilir:

İbra kurumu, Roma hukukunda, Mecelle’de, Borçlar hukukunda ve tüzel kişiler hukukunda ifade ettiği anlam, şartları ve hukuki nitelikleri farklı olsa da genelde ifa olmaksızın borçtan kurtarma kurumu şeklinde düzenlenmiştir. İbranın özellikle tüzel kişilere özgü ifade ettiği anlam sorumluluktan kurtarma şeklindedir. Sorumluluk sonucunda yine bir borç doğacağı için ifade değişikliğinin konunun özüne bir etkisi yoktur.

İbranın tüzel kişiliğe özgü anlamı ibra sözleşmesinden farklıdır ve tek taraflı beyanla hükümlerini meydana getirir. Bu tek taraflı irade beyanı, karşı tarafa varması gerekli yenilik doğurucu hukuki işlem niteliğindedir. Tüzel kişiler hukukunda ibra, genel kurulun münhasır yetkisindedir ve belirli bir prosedür izlenerek karar alınmasını gerektirir. İbra edilenlerin bu kararı kabul etmesine gerek yoktur. Bu anlamda ibra sözleşmesi ile ibra kararı bir birinden farklı hukuki kurumlardır.

Anonim şirketler, şirket demokrasisi gereği çoğunluk ilkesine göre yönetilir. Çoğunluğun genel kurulda hakim durumda olması sonucu çoğu kez yönetime de söz sahibi olması sonucunu doğurmaktadır. Yani çoğunluk paya sahip olmak, yönetimde de çoğunluk olmak demektir. Şirket demokrasisinin özü budur. Çoğunluğun çıkarına göre işleyen bir sistemde denetim mekanizmasının iyi tasarlanmış olması gerekir. Anonim şirket yöneticilerinin ibra edilmesi konusu da bu denetim mekanizmasının bir parçasıdır. Bu mekanizmada ibranın, pay sahipleri açısından yönetim kurulu üyelerinin denetimi; yönetim kurulu üyeleri açısından ise, sorumluluğun ortadan kalkması, güven tazeleme, prestij, motivasyon ve otorite gibi anlamları vardır. İç denetimin en önemli konularından biri olan ibra kurumu, anonim şirketin modern ve teknolojik ilerlemelerden etkilenen yapısı ve buna uygun güncel mevzuat düzenlemesi olan TTK’nın sorumluluğa ilişkin hükümleri ile daha da önemli hale gelmiştir.

İbra en sade anlamıyla, iş görenlerin hesap verme ilkesine dayanmaktadır. Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri de şirketin yönetimi sonucunda yapılan iş ve faaliyetlerin hesabını vermekle yükümlüdür. İbra, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bir nevi aklanması, onlara güven açıklaması ve ilgili faaliyet döneminde yapıp

edilen iş ve faaliyetlerin maslahata uygun olduğunun ve olası sorumluluğa gidilmeyeceğinin genel kurul tarafından beyan edilmesidir.

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin ilgili faaliyet dönemindeki bütün iş ve işlemlerinden dolayı kusursuz bir yönetim sergilemesi adeta imkansızdır. Sorumluluk genelde bir yargılama sonucu belirlenir. Bu yüzden sorumluluğun doğup doğmayacağı hususu tereddütlüdür. Bu tereddüdü ortadan kaldırmak için alınan ibra kararının hukuki niteliğinin menfi borç ikrarı olarak kabul edilmesi gerekir. Çünkü menfi borç ikrarı ile varlığında tereddüt edilen alacaklardan vazgeçme anlamı vardır.

Anonim şirket genel kurulunun aldığı ibra kararı, açık olabileceği gibi örtülü de olabilir. Gündemde ibra kararı alınmasıyla ilgili bir madde varsa bu gündem maddesine göre alınan ibra açık, gündemde herhangi bir madde olmadan bilançonun onaylanması sonucu varsayımsal olarak ortaya çıkan ibra örtülü ibra kararıdır. TTK'nın 408/2-b, 409/1 ve 558'inci maddelerinde açık ibraya ilişkin hükümler bulunmaktadır. Buna göre, ibra kararı almak genel kurulun münhasır yetkisindedir, yönetim kurulu üyelerinin ibrası olağan genel kurulun zorunlu gündem maddesi haline geldiği söylenebilir ve ibra kararı genel kurul kararıyla kaldırılamaz. Genel kurul, hiçbir sınırlama olmadan genel bir ibra kararı alabileceği gibi, kişi, konu veya süre bakımından kısıtlı olarak özel ibra kararı da alabilir. TTK'nın 559'uncu maddesinde düzenlenen kuruluş veya sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrasına dair hükmün özel ibra kararı olarak nitelendirilmesi gerektiği sonucuna varılabilir.

Örtülü ibra, TTK'nın 424'üncü maddesinde düzenlenmiştir. İbraya ilişkin bir gündem maddesi olmaması durumunda bilançonun onaylanmasına aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucu bağlanmıştır. Hükmün sorumluluğa ilişkin yerde düzenlenmesi gerektiği dolayısıyla yeri eleştirilmiştir. Fakat hüküm doğrudan ibrayı değil, bilançonun onaylanmasına dair kararın aksi kararlaştırılmadığı sürece ibra sonucunu ortaya çıkaracağı düzenlenmiştir. Ayrıca bilançonun onaylanmasının ibra etkisi doğurmayacağı haller de düzenlenmiştir. Bundan dolayı hükmün düzenleme yerine yönelik eleştirilerin doğru olmadığı söylenebilir.

TTK'nın 424'üncü maddesindeki bilanço kelimesi, kar-zarar hesabı ve yıllık faaliyet raporu kapsama alınacak şekilde geniş yorumlanmalıdır. Bilançonun onaylanmasıyla ibra sonucunun elde edilebilmesi için bilançonun mevzuata uygun bir

şekilde düzenlenmesi gerekir. Aksi halde onama ibra etkisi doğurmaz. Ancak hükme TTK ile eklenen “bilinçli hareket etme” ifadesi eleştirilmesi gereken bir ifadedir. Hükümdeki bu ifade ile sanki, bilançonun bilinçli olarak peçelenmediği durumlarda, yani bilançonun gerçeği yansıtmamasının bilinçli olmadığı bir durumunda, bilançonun onaylanmasıyla ibra sonucunun meydana geleceği gibi bir anlam çıkmaktadır. Dolayısıyla bu ifade hatalı bilançoya rağmen yönetim kurulu üyelerinin bilinçli olarak hareket etmediği hallerde sorumlu tutulmasını zorlaştırmaktadır. Bu ifadenin TTK’ya eklenmesinin yanlış olduğu sonucuna varılabilir. Genel kurul sonrası bilançodaki aksaklıkların denetimle ya da başka bir yolla ortaya çıkması durumunun örtülü ibraya engel olması gerektiği yorumu ile bu olumsuz durum bertaraf edilebilir.

Genel kurulda ibra oylaması öncesi pay sahipleri bilgi alma ve inceleme haklarını sonuna kadar kullanmalıdır. Gerekirse özel denetçi tayini isteme haklarını kullanmalıdırlar. Özel denetim raporunun bilirkişi raporu niteliği göz önünde bulundurulduğunda, ibra kararı için önemi ortaya çıkar. Ancak çoğunluğun olumlu oyuyla ibra kararı alınması, özel denetçi atanmasını olumsuz etkiler. Çünkü ibraya olumsuz oy veren pay sahiplerinin , genel kurul kararının iptalini istemeleri üç ay, sorumluluk davası açma hakları altı ay ile sınırlandırılmıştır. Kısa sürede özel denetçi raporu alınması güç olduğundan, pay sahiplerine iptal davası ile özel denetçi istemini birlikte ileri sürmeleri tavsiye edilebilir.

TTK’nın 559’uncu maddesinde, kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrası düzenlenmiştir. Hükme eTTK’dan farklı olarak sermaye artırımından doğan sorumluluğun ibrası da eklenmiştir. Maddede geçen, “*ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır*” ifadesi hatalıdır. Çünkü genel kurul ibra kararını onaylamaz, bizzat ibraya karar verir. Sermaye artırımını kısmı hükme tam yansıtılmamıştır, bu yüzden ‘şirketin’ kelimesinden sonra ‘veya sermaye artırımının’ ifadesinin yazılması gerekirdi. Hükümdeki ifadelerin eleştiriler doğrultusunda yeniden kaleme alınması gerektiği savunulabilir.

Kuruluş işlemlerinden doğan sorumluluğun ibrasına TTK ile sermaye artırımından doğan sorumluluğun eklenmesi yerinde bir düzenleme olmuştur. Sermaye artırım hakkının şirketin geleceği için önemli olması bir yana, bu hakkın kötüye kullanılması azınlık pay sahiplerinin paylarının eriyip gitmesine yol açacağı da bir

gerçektir. Bununla birlikte, maddedeki azınlığın ibraya karşı çıkma hakkı sadece kuruluş işlemleri ile sınırlı olarak değil, artık sermaye artırımından doğan sorumluluğu da kapsayacaktır. Bu yönüyle azınlık hakkı TTK’da güçlendirilmiştir.

TTK ile denetçiler zorunlu organ olmaktan çıkarılmış ve bağımsız denetim sistemi öngörülmüştür. Bu düzenlemeyle birlikte denetçilerin genel kurulda ibra edilmesi tartışmalı hale gelmiştir. eTTK’daki yönetim alanındaki hükümler bulunan denetçi kelimesi TTK’da ayıklanmıştır. Ancak yine de TTK’nın ibraya ilişkin 424 ve 559’uncu hükümlerinden denetçi kelimesi çıkarılmamıştır. Bunun unutmaya eseri olduğu söylenebilir. Zira TTK’nın 408 ve 409’uncu maddelerinde sadece yönetim kurulu üyelerinin ibrasından söz edilmiştir. Dolayısıyla TTK sisteminde denetçilerin ibrasından bahsedilmeyecektir. Bir an için denetçilerin genel kurul tarafından ibra edildiği düşünülse bile, denetim hataları pay sahipleri tarafından bilinmeyeceği için ibranın sorumluluktan kurtarıcı etkisi olmayacaktır.

Denetimden geçmeyen finansal tablolar ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş hükmündedir (TTK.m.397/2). Bu hüküm karşısında, ibranın dayanağı olan belgelerin düzenlenmemiş hükmünde olması sonucunda alınan ibra kararının da geçersiz olması söz konusu olacaktır.

TTK’nın 403’üncü maddesinin beşinci fıkrasında göre, denetçinin olumsuz görüş yazısı vermesi üzerine maddedeki hükümler etkisini gösterecek ve dolayısıyla mevcut finansal tablolara dayanarak yönetim kurulu üyeleri hakkında ibra kararı verilemeyecektir.

Pay sahiplerinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi oldukları tek kişilik ya da aile tipi anonim şirketlerde alınan ibra kararı TTK’nın 436’ncı maddesi gereği geçersizdir. Ancak pay sahiplerinin hepsinin değil de çoğunun yönetim kurulu üyesi oldukları bu tip şirketlerde yönetim kurulu üyesi olmayan tek pay sahibinin oyuyla yönetim kurulu üyeleri ibra edilebilir. Pay sahipleri ile yönetim kurulu üyelerinin farklı kişilerden oluştuğu tek kişilik veya aile tipi anonim şirketlerde ibra kararı alınmasının önünde bir engel yoktur.

TTK’nın 558’inci maddesinde ibranın kapsamıyla ilgili genel kurulda “ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak” ifadesi sonucu, genel kurulda açıklanmayan maddi olaylarla ilgili sorumluluklar ibranın kapsamı dışında kalacaktır.

İbra, pay sahibi ile şirket arasında şahsi bir iş ya da işlem olmadığı gibi, yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında da şahsi bir iş ya da işlem değildir. Dolayısıyla ibra kararında oy hakkından yoksun kişiler belirlenirken sadece TTK'nın 436'ncı maddesinin ikinci fıkrası dikkate alınmalıdır. Yine yönetim kurulu üyeleri hakkında geçerli olan bu hüküm, yönetim kurulu aleyhine açılacak sorumluluk davasına yönelik genel kurulda alınacak kararın oylamasında da geçerli olmalıdır.

Yönetim kurulu üyeleri, ibra oylamasında başkalarına ait paylardan doğan oy hakkını temsilci sıfatıyla kullanabilir. Bu sonuca TTK'nın 436'ncı maddesinin ikinci fıkrasında geçen "kendilerine ait paylardan doğan oy hakkını kullanamazlar" ifadesi işaret etmektedir.

İbranın genel kurul tarafından kaldırılamayacağını düzenleyen TTK'nın 558'inci maddesi, bankalar için de geçerlidir. Dolayısıyla geçerli bir ibra kararı ancak mahkeme kararıyla iptal edilebilir.

İbra kararının etkisi TTK'nın 558'inci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, şirket genel kurulunun sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, şirketin, ibraya olumlu oy veren pay sahiplerinin ve ibra kararını bilerek pay iktisap eden kişilerin dava hakkını ortadan kaldırır. Daha genel bir ifadeyle, genel kurul tarafından alınan ibra kararı, bankalar da dahil, bütün anonim şirketler yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davasına engel olur.

TTK ile ibraya ilişkin eTTK'dan farklı bazı hükümler getirilmiştir. Buna rağmen hala birtakım eksiklikler mevcuttur. Eksikliklerin çözümü doktrin ve Yargıtay kararlarına kalmaktadır.

KAYNAKLAR

Adıgüzel, Burak, *Sermaye Piyasası Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017

Akdağ Güney, Necla, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010 (Sorumluluk)

Akdağ Güney, Necla, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016 (Yönetim Kurulu)

Aksu, Mustafa, *Türk Borçlar Kanununun Getirdiği Yeniliklerden İbra*, Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan, C.1, ss.97-130, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, C.8 Özel Sayı, 2013 (<http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/4-Mustafa-AKSU.pdf>, Erişim Tarihi: 22.12.2016)

Altaş, Soner, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016

Arsebük, Esat, *Borçlar Hukuku C.1-2*, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik, Ankara, 1950

Arslan, Ramazan – Yılmaz, Ejder - Taşpınar Ayvaz, Sema – Hanağası, Emel, *Notlu-Gerekçeli Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İlgili Mevzuat*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015

Atalay, Oğuz, *Anonim Şirketlerde Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının Mahkeme Aracılığıyla Kullanılması*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, ss.53-76, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, 2015, s.63 (<http://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/OĞUZ-ATALAY.pdf>, Erişim Tarihi, 03.05.2017)

Ayan, Mehmet, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Mimoza Yayınevi, Konya, 2015

Aydemir, Fatih, *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları*, Prof. Dr. İlhan Özay'a Armağan, İÜHFİM, C. LXIX, ss.1075-1104, S. 1-2, 2011, (<http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023010588/1023009824>, Erişim Tarihi, 13.12.2016)

Aydoğdu, Murat - Kahveci, Nalan, *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014

Aytaç, Zühtü, *Anonim Ortaklıklarda İbra*, Banka Ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982

Bahtiyar, Mehmet, *Ortaklıklar Hukuku*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015

Bahtiyar, Mehmet, *Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu*, Prof. Dr.

Seza Reisoğlu Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016, ss.393-414 (Sorumluluk Davası)

Bilgili, Fatih, *Anonim Şirket Genel Kurulunda Yönetim Kurulu Hakkında İbra Kararı Alınmasında Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Diğer Yöneticilerin Vekaleten Oy Kullanabilmeleri*, Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, S. 27, Mayıs, 2004, (http://www.e-akademi.org/makaleler/fbilgili-3.htm#_ftn14 Erişim Tarihi, 03.04.2017)

Bilgili, Fatih – Demirkapı, Ertan, *Şirketler Hukuku Dersleri*, Dora Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2017

Bilgili, Fatih – Demirkapı, Ertan, *Şirketler Hukuku*, Dora Yayıncılık, Bursa, 2013 (Şirketler Hukuku)

Bozkurt, Tamer, *Şirketler Hukuku*, Kuram Kitap, Ankara, 2016

Cin, Halil - Akgündüz, Ahmet, *Türk Hukuk Tarihi*, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, C.2 Özel Hukuk, Konya, 1989

Çamoğlu, Ersin, *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davalarına Etkisi*, İÜHFM, C. XXXVI, ss.323-348, İstanbul, 1970, (<http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023005251/1023004789>, Erişim Tarihi: 02.03.2017) (İbranın Etkisi)

Çamoğlu, Ersin, *İbra Edilmiş Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Ortaklıkça Sorumluluk Davası Açılabilir Mi?*, İktisat ve Maliye Dergisi, C.XIX, S.7, 1972

Çamoğlu, Ersin, *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010 (Hukuki Sorumluluk)

Çelik, Aydın, *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007

Çevik, Orhan Nuri, *Anonim Şirketler*, Seçkin Kitabevi, Ankara, 1988

Develi, Emine, *Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2015

Domaniç, Hayri, *Anonim Şirketler Hukuku Ve Uygulaması TTK Şerhi II*, Temel Yayınları, İstanbul, 1988

Eren, Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017

Eriş, Gönen, *Gerekçeli-Açıklamalı-İçtihatlı Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*, C.3, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014

Eriş, Gönen, *Açıklamalı-İçtihatlı Ticari İşletme ve Şirketler*, C.2, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017

Eriş, Gönen, *Açıklamalı-İçtihatlı Ticari İşletme ve Şirketler*, C.3, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017

Göktürk, Kürşat, *Banka Yönetici ve Ortaklarının Hukuk Sorumluluğu Özellikle Şahsi İflas Kapsamında Sorumluluk*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013

Gümüş, Mustafa Alper, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015

Hamamcıoğlu, Gülşah Vardar, *Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014

Hanağası, Emel, *Davada Menfaat*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009

Hatemi, Hüseyin – Gökyayla, Emre, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015

Helvacı, Mehmet, *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1995

İlhan, Cengiz, *Günümüz Türkçe'siyle Mecelle*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011

İmregün, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar*, Gün Matbaası, İstanbul, 1974

İnan, Ali Naim - Yücel, Özge, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014

İstanbul Barosu Dergisi, C.91, S.3, 2017, (<http://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/dergi/doc/ibd20173.pdf>, Erişim Tarihi, 02.06.2017)

Kahyaoğlu, Emin Cem, *Anonim Ortaklıkta İbra Kararının Geri Alınması Sorunu*, Ersin Çamoğlu'na Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013

Kapancı, Kadir Berk, *Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015

Karasu, Rauf, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXIII, S. 2, Ankara, 2005

Karlı, Özlem, *Sebebi Gösterilmeyen Borç Tanınması*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2007

Kaya, Arslan, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2001

Kayar, İsmail, *AO ve Kooperatiflerde Genel Kurul Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmamasının Sonuçları ve İptal Kararının Etkileri*, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.III, S. 2, Kayseri, 2008

Kendigelen, Abuzer, *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler Yenilikler ve İlk Tespitler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012

Kendigelen, Abuzer, *Hukuki Mütalaalar*, C. XII, 2012-2013/1, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015

Kılıçoğlu, Ahmet M., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016

Kırca, İsmail, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 53, S.1, 2004, (<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/279/2526.pdf> Erişim: 12.02.2017) (Temsilci Sıfatı)

Kırca, İsmail, *İbra Kararının Geri Alınması Ve Bankacılık Kanunu'nun 133. Maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali Ve Zamanaşımı*, Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXIII, S.3, Ankara, 2006 (İbranın Geri Alınması)

Kırca, İsmail - Şehirli Çelik, Feyzan Hayal – Manavgat, Çağlar, *Anonim Şirketler Hukuku C.2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2016

Manop, Burcu, *Anonim Ortaklıklardaki Azınlık Haklarının Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Getirdiği Yenilikler Işığında Değerlendirilmesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2008

Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Azınlık Paysahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih*, Makaleler I, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2001 (Azınlık)

Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması*, Makaleler II, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2006 (İbranın Geri Alınması)

Moroğlu, Erdoğan, *Oy Sözleşmeleri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015 (Oy Sözleşmeleri)

Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015 (Sermaye Artırımı)

Moroğlu, Erdoğan, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu: Değerlendirme ve Öneriler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016 (Değerlendirme ve Öneriler)

Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017 (Hükümsüzlük)

Muşul, Timuçin, *İcra ve İflas Hukuku Esasları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015

Nomer, Haluk N., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013

Oğuzman, M. Kemal - Barlas, Nami, *Medeni Hukuk Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar*, Vedat Kitapçılık, 2013

Oğuzman, M. Kemal - Öz, Turgut, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016

Oğuzman, M. Kemal – Selici, Özer - Oktay Özdemir, Saibe, *Kişiler Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014

Önder, M. Fahrettin, *Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.1, 2005, s.103-126; (<http://hukuk.deu.edu.tr/dosyalar/dergiler/DergiMiz7-1/PDF/onder6.pdf> Erişim: 12.02.2017)

Örten, Remzi – Kaval, Hasan - Karapınar, Aydın, *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama Ve Yorumlar*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2015

Poroy, Reha – Tekinalp, Ünal - Çamoğlu, Ersin, *Ortaklıklar Hukuku I*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014

Pulaşlı, Hasan, *Eski Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurulun İbra Etmeme Kararının İptalini Dava Etme Hakkının Türk Ticaret Kanunu ve Tasarıya Göre Değerlendirilmesi*, Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2006

Pulaşlı, Hasan, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı ve Etkisiz Olduğu Haller*, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXIV, S.3, Ankara, 2008

Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Şerhi, C.1*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015 (Şerh C.1)

Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Şerhi, C.2*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015 (Şerh C.2)

Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016 (Genel Esaslar)

Rado, Türkân, *Roma Hukuku Dersleri Borçlar Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2016

Sami, Şemseddin, *Kâmûs-ı Türki*, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul, 2015

Şener, Oruç Hami, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017

Tahiroğlu, Bülent, *Roma Borçlar Hukuku*, Der Yayınları, İstanbul, 2005

Tandoğan, Haluk, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C. I/1, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008

Tanrıver, Süha, *Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler*, Makalelerim I, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2005

Tekil, Fahiman, *Anonim Şirketler Hukuku*, Alkim Yayınları, İstanbul, 1998

Tekinalp, Ünal, *İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Denetçilerin İptal Davası Açabilip Açamayacakları Sorunu*, İktisat ve Maliye Dergisi, C.XXIII, S.4, 1976 (İptal Davası)

Tekinalp, Ünal, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015 (Sermaye Ortaklıkları)

Tekinay, Selahattin Sulhi-Akman, Sermet-Burcuoğlu, Haluk-Altıp, Atilla, *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993

Teoman, Ömer, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1983 (Oy Hakkından Yoksunluk)

Teoman, Ömer, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı*, Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXV, S.3, Ankara, 2009 (Oy Hakkı)

Topçuoğlu, Metin, *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Bağımsız Denetçi ve Sorumluluğu*, Seçkin Yayıncılık, Isparta, 2012

Tunçomağ, Kenan, *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.1*, Sermet Matbaası, İstanbul, 1976

Turanboy, K. Nuri, *İbra Sözleşmesi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1998

Türk Hukuk Lûgatı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1998

Ulusoy, Erol, *Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği*, Turgut Kalpsüz'e Armağan, s.253-281, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003

Umur, Ziya, *Roma Hukuku Ders Notları*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1999

Ural, İbrahim – Özcan, Salih, *Sadeleştirilmiş Mecelle(Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye)*, Fey Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995

von Tuhr, Andreas, *Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı*, C.1-2, Yargıtay Yayınları, Çev. Cevat Edege, 1983

Yalvaç, Gürsel - Kaya, Mustafa İsmail, *Gerekçeli-Karşılaştırmalı Türk Ticaret Kanunu*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011

Yasaman, Hamdi, *Şirketler Hukuku Ve Sermaye Piyasası Hukuku İle İlgili Makaleler, Mütalaalar, Birlikli Raporları*, C.2, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013

Yavuz, Cevdet –Acar, Faruk - Özen, Burak, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, Beta Basım, İstanbul, 2012

Yelbaşı, Cengiz, *Fransızca-İngilizce-Almanca Karşılıklarıyla Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü*, Sim Matbaacılık, Ankara, 2014

İnternet Kaynakları

www.hukukturk.com

<https://emsal.yargitay.gov.tr>

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Halis KARADEMİR

Doğum Yeri ve Yılı : Kocasinan/ 1993

Medeni Hali : Bekar

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : 2010-2014 Süleyman Demirel Üniversitesi/ Hukuk Fakültesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : 2014-2017 Süleyman Demirel Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi :

1. İngilizce 62,5 D: Düzeyi (YDS 2015)

2. Almanca Başlangıç Düzeyi

İş Denevimi :

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi: Araştırma Görevlisi 2016- ( )

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar :

1. **Karademir, Halis-Gölçek, Ali Gökhan**, (2016). Organization Types of European Company. 2nd International Annual Meeting of Sosyoekonomi Society, 141 (Özet Bildiri/)(Yayın No:2890378)